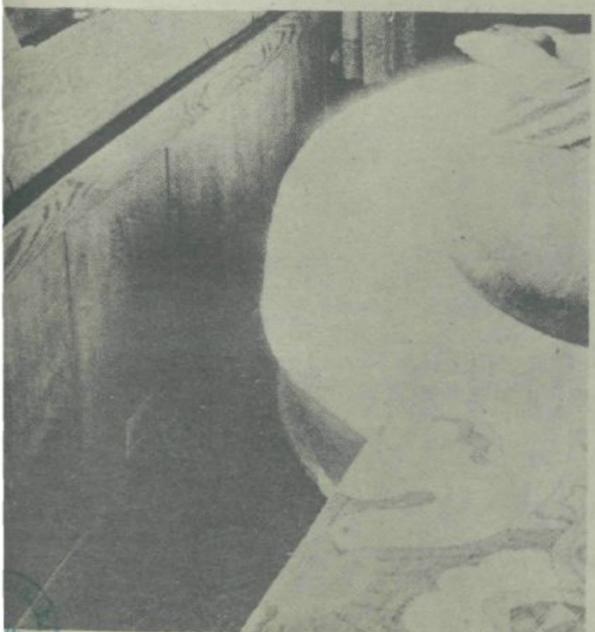
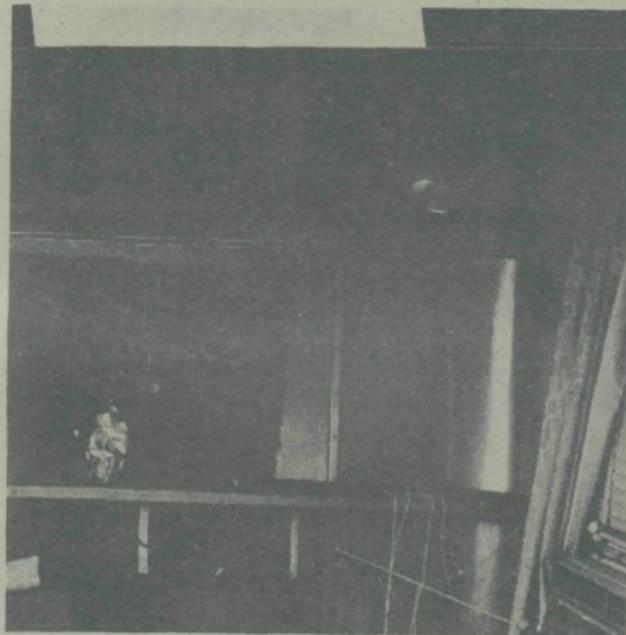

vibrators, dildos and clitoral stimulators. turn the page for the results....

tribuna
Tribuna
tribuna

VI, 1978 letnik XVII LJUBLJANA ŠTEVILKA 19/20.

PROGRAM

Časopis za kritiko znanosti

CASOPIS ZA KRITIKO ZNANOSTI - PROGRAM

Pred izidom sta številki o psihičnih boleznih in o novele philosophie. Problem psihičnih bolezni bo obravnavan v številki s teksti in likovnim izrazi pacientov ljubljanskih psihiatričnih bolnišnic. Številka o tim. nouvelle philosophie bo seveda kritika te „filozofije“ poleg tega tematskega sklopa bo vsebovala še kritične filozofske in politološke razprave.

- V pripravi so številke
- o gassarbajterjih
- kritike dela slovenske filozofske in sociološke oz. politološke produkcije
- analiza marksizma Alfreda Sohn-Rethela
- o vzgoji in izobraževanju
- kritika slovenske literarne teorije in prispevki k „marksistični estetiki“
- o urbanizmu.

Poleg tega študije zgodovine marksizma in delavskega gibanja ter spremljanje znanstvene raziskovalne dejavnosti pri nas ...

ČASOPIS ZA KRITIKO ZNANOSTI 21-22

Pred nekaj časa je izšla zanimiva številka te zanimive revije, ki se bralcu, ki išče kaj novega, svežega, izvirnega, predvsem pa marksističnega, ponuja zdej s skrajšanim naslovom.

Stevilko, ki jo predstavljamo, odpira Žižkova razprava o družbenih razsežnostih lisenkizma, ki pokaže, kako je ta psevdo-znanost, ki je z revizijo darvinizma in nastopom proti mendelovski genetiki spremenila naravo v poslušno orodje biologa-tehnokrata, bila odgovor na dve konkretni družbeni zahtevi: 1) objubilja je rešitev družbenega problema (težav sovjetskega kmetijstva) s „čudežnimi“ tehničnimi sredstvi, 2) lisenkistična podoba narave je ideološko-sprevrtni refleksi tedanje sovjetske: stalinistične družbene dejavnosti. Tekst nakazuje možnosti pozitivnega prispevka marksizma naravoslovnim znanostim.

Dve razpravi - Lea Šešerka in Darka Štrajna - o Heglu: prva se ukvarja s problemom jezika v Jenski realni filozofiji in v Fenomenologiji duha ter v prvi odkriva pomembne elemente, ki olajšujejo razumevanje Heglovih poznejših del; druga konfrontira heideggerjansko interpretacijo Fenomenologije Wernerja Marxa, govori pa tudi o Heglovem pojmovanju svobode v Fenomenologiji duha in problemu njegovega pristajanja na prusko državo.

Sledita dva prispevka, ki sta neposredneje prispevka k zgodovini marksizma. Tekst Petra Grudna je posvečen Labrioli kot najpomembnejšemu italijanskemu marksistu v obdobju II. internacionale: problem fetišizma, dialektika hlapca in gospodarja, pomen psihologije pri ohranjanju razrednega gospodarstva so le nekatere vprašanja, ki so se tedaj marksistom izmaknili, Labriola pa prav po-tej plati tvori povezovalni most med Marxom in marksisti našega stoletja. Gomišček pri prikazu Gramscijevega pojmovanja kulture in literarne med drugim pokaže, da je umetniško delo splet političnega in umetniškega, zaradi česar sta estetska in politična kritika neločljivi del literarne kritike.

Dalje beremo filozofski tekst Tineta Hribarja o formiranju in formaliziranju, teoriji in metateoriji, glosematiki (ob Hjelmsleuvu) ter politološki Janka Rupnika o naravi temeljnih pravic in sivošččin v nekaterih ustavnih dokumentih in deklaracijah mednarodnega značaja.

Tekst Stanka Štrajna je poskus teoretične refleksije jugoslovanskih pristopov k teoriji prava, medtem ko Primož Južnič poskuša sistematično revolucionarna gibanja, ki se borijo z nasiljem, izhajajoč iz ugotovitve, da so revolucionarna gibanja „tretjega sveta“ ana osnovnih karakteristik današnje svetovne situacije, izhajajo pa iz nakopičenih razrednih protislovij.

Objavljeni so prevodi Hansa-Jürgena Kraha (Produkcija in razredni boj), Theodora Adorna (Rezime o kulturni industriji) in Augusta Thalheimerja (O sociološki metodi - kot zgodovinska zanimivost) ter, posebno pomembni, odlični prevod Marxovega teksta Bastiat in Carey iz rokopisov iz let 1857-58 - prvič v slovenščini. Ob tem lahko tudi zaključimo: Časopis za kritiko znanosti je edina slovenska revija, ki objavlja Karla Marxa.

To pa danes ogromno pomeni.

ČASOPIS ZA KRITIKO ZNANOSTI 23-24

Nova številka ter revije, ki je zdaj izšla, prinaša en sam, zato pa nekoliko daljši prispevek.

Gre za marksistično-leninistično analizo nastopanja slovenske (katoliške) cerkve proti delavskemu gibanju od njegovih začetkov do danes, ki je objavljena pod naslovom OBRAVNAVANJE MARKSIZMA V DELIH SLOVENSkih TEOLOGOv in s podnaslovom Prispevek k razrednemu boju v „slovenski kulturi“.

Avtor v prvem delu obširno navaja mesta iz teoloških del, ki se ukvarjajo z marksizmom, kar lahko bralca ali utruja ali zabava, na vsak način pa je poučno.

V drugem delu je historično-sociološki prikaz spopadanja med „sveto cerkvijo“ (izraz iz teksta) in delavskim gibanjem, iz katerega lahko razberemo, da je bila cerkev do II. svetovne vojne - z izjemo krščanskih socialistov - vedno odkrit in neusmiljen sovražnik delavskega gibanja. Po vojni pa si socialisti naklonjeni (manjši) del duhovščine prizadeva za naklonjenost socializmu do cerkve, medtem ko je klerikalizem izbral druge načine boja („neoklerikalizem se prikazuje kot neklerikalizem“). Ta del se končuje z analizo ideološkosti, utopizma, moralizma in znanstvene nizkotnosti teološke znanosti.

V uvodu naletimo med drugim na krajšo kritiko marksistične religiozije in prav takšno predstavitev Marxove „kritike religije“.

Objavljeno besedilo je predelano diplomsko delo, in ker nam je avtor (Tomaž Mastnak) prijazno odstopil tekst, s katerim je svoje delo predstavil na slavnostni podelitvi letošnjih Prešernovih nagrad in priznanj, sodimo, da lahko z njim prispevek nove številke Časopisa za kritiko znanosti dovolj verodostojno osvetlimo:

„Delo, ki naj bi ga predstavil, je sicer naslovljeno z 'Obravnavanje marksizma v delih slovenskih teologov', vendar mu ne gre za teologe, temveč za marksizem kot revolucionarni komunizem. Za teološko kritiko marksizma mu gre, kolikor ta onemogoča marksistično kritiko: Spoznanje predstavljane naloge, da se marksizem iz teološke kritike marksizma ne more naučiti ničesar, česar se ne bi mogel naučiti iz samokritike, spoznati ničesar, česar ne bi mogel spoznati s svojo kritično-zgodovinsko-materialistično analizo, ga osvobaja nadležno vsiljevanega dialoga s cerkveno ideologijo, v katerem se lahko samo poneumim, v katerem lahko samo zgubi, četudi morda zmaga, osvobaja za intenzivnejše spoprijemanje z drugimi problemi in nalogami, ki jih ne manjka. No, kakor se to delo ne zavzema za marksistično kritiko, ne da bi samo marksistično kritiziralo, tako tudi ne osvobaja marksizma za spoprijemanje s problemi, ne da bi samo bilo marksistično spoprijemanje s problemi. Na svojem nivoju, s kritično-materialistično teoretsko analizo, se vključuje v razredni boj: analizira sedanjo in preteklo slovensko družbeno dejanskost, da bi se delavsko gibanje dalje borilo in „da bi se ne borilo v temi“. Je prispevek k razrednemu boju v „slovenski kulturi“. Ker pa je slovenska duhovna produkcija v glavnem bila - in še vedno je produkcija duhov, se ji razredni boj prikazuje kot duh. Duh z onega sveta, za katerega naš duhovni producent vprašuje, kaj da dela tukaj: Ali je razredni boj v tej kulturi sploh potreben? Takšno spraševanje, ki izsiljuje negativen odgovor, pravi, da je. Eno je Prešerna slaviti, drugo pa - zgodovinskih razmeram ustrezno - nadaljevati njegovo delo. Medtem ko je večina naših kulturnih dedov in očetov - kar tudi večina njihovih sinov samo ponavlja za njimi - ta „prekleti svet“, kot pravi slovenski pesnik par excellence, samo „ljubila“, gre zdej za to, da ga tudi revolucionarno spreminjamo. In le z revolucioniranjem se sploh lahko sklicujemo na Prešerna, ki ni slovenski pesnik par excellence, in na vsoto, precej zasuto, slovensko kulturno tradicijo, ki ni slovensko kulturno par excellence. (Da ne bo pomote: ne gre za nacionalno vprašanje, gre za razredno vprašanje!) - Upam, da je vključevanje diplomskega dela, ki bi ga naj predstavil, v ta proces to, kar to delo dejansko dela, in ne tisto, kar zgolj misli o sebi, da dela.“

R. JAKOBSON : DOMINANTA

Z Jakobsonovim spisom zaključujemo serijo spisov ruskega formalizma in češkega ter francoskega strukturalizma, ki je bila napovedana v 6. letošnji številki TRIBUNE (z dne 23. 1. 1978), v kateri je bil tudi objavljen prvi tak spis, namreč Tako imenovana „formalna metoda“ O. M. Brika (1923). V številki 8-9 (z dne 20. 2. 1978) je bil objavljen Pomen estetike Jana Mukarovskega (1942), v številki 14-15 (z dne 17. 4. 1978) pa Program Phillipa Sollersa (1967). Ker sta bila dva spisa težko dosegljiva, se je objavila nekoliko zavlekla, poleg tega pa je prišlo tudi do neljubega zamenjave: Jakobsonov spis bi moral biti objavljen pred Mukarovskym. Naj bralce to ne moti. Tiste, ki so prebrali navedene umetnostno-teoretske spise, naj še enkrat spomnimo na spisa T. Todorova in J. L. Baudryja v lanskem letniku TRIBUNE.

Roman Jakobson (1896) je bil eden od ustanoviteljev Moskvskega lingvističnega krožka in s tem eden od ustanoviteljev ruskega formalizma. L. 1921 se je preselil v Prago, kjer je skupaj z drugimi ustanovil Praški lingvistični krožek (ki je ruski formalizem razvil v strukturalizem, torej koncept forme nadomestil in razvil s konceptom strukture), iz katerega izhaja tudi Mukarovsky. Pred drugo svetovno vojno je emigriral v ZDA in tam sodeloval pri ustanavljanju Newyorškega lingvističnega krožka (1943). Objavil je več knjig in mnogo člankov. V srbohrvatskem jeziku imamo Poetiko i lingvistiko (Noiit, Beograd, 1966), najboljši tuji zbornik, (če pustimo ob strani angleške in ameriške izdaje, ki so v glavnem standardne edicije) pa je Questions de poetique (E. du Seuil, Paris, 1973).

ROMAN JAKOBSON

DOMINANTA

Prve tri etape formalističnega raziskovanja bi lahko na kratko označili na sledeč način: 1. analiza foničnih aspektov literarnega dela; 2. problemi smisla v okviru neke poetike; 3. združitve zvoka in smisla v jedru nedeljive celote. V času te zadnje etape je bil še posebno ploden koncept *dominante*: to je bil eden najbolj temeljnih, najbolj izdelanih, najbolj produktivnih konceptov teorije ruskega formalizma. Dominanta bi lahko določili kot žariščni element nekega umetniškega dela: dominantna vlada, določa in preoblikuje druge elemente in je tista, ki zagotavlja povezanost strukture.

Dominanta podrobno označuje delo. Specifičen značaj verzificirane govorice je, sodeč po vseh dokazih, njegova meroslovna shema, njegova oblika „verz“. To bi se lahko zdelo kot tautologija; „verz“ je „verz“. Vendar moramo imeti v mislih ves čas navzočo to resnico: specifičen element dominira delo v njegovi celoti; deluje na zapovedovalen, neodklonljiv način in neposredno vlada na druge elemente neposredno. Toda po drugi strani „verz“ ni enostaven koncept, ni nedeljiva enotnost. „Verz je, sam v sebi, sistem vrednot in kot vsak sistem vrednot, poseduje tudi ta lastno hierarhijo nadrejenih in podrejenih vrednot in med njimi vladajočo vrednoto, dominantno, brez katere si verz kot takega (v okviru dane literarne dobe in dane umetniške usmeritve) ne moremo niti zamisliti niti presoditi. Tako na primer v češkem pesništvu XIV. stoletja neodtujljiva označba verza ni bilo zlogovna shema marveč rima in so tako obstajale pesmi z neenakim številom zlogov po vrsticah (imenovanih verzi „brez mere“) - ki so jih bolj ali manj razumeli kot verz, medtem ko verzov brez rime v tej dobi niso trpeli.

Nasprotno pa je bila v češki realistični poeziji iz druge polovice XIX. stoletja rima poljuben postopek, medtem ko je bila zlogovna shema zapovedujoč in neodklonljiv element, brez katerega verz ni bil verz; s stališča te šole je bil prosti verz presojevan kot nesprejemljiva *arhythmia*. Danes, ko so se Čehi ustavili pri rešitvi sodobnega prostega verza, niti rime niti noben zlogovni model nista zapovedujoča za to, kar naj bi bil verz; medtem tega je sedaj zapovedujoči element v intonaciji; intonacija je, povedano na drug način, postala dominantna verz. Če bi morali primerjati pravilni in merjeni verz stare češke *Aleksandriade*, rimani verz realistične dobe in občasno rimani ter merjeni verz sedanje dobe, bi v vseh treh primerih našli iste elemente: rimo, zlogovno shemo in enotnost intonacije, v različni hierarhiji vrednosti - v drugačni specifičnosti zapovedujočih, neizogibnih elementov. To so točno tisti specifični elementi, ki določajo vlogo in strukturo drugih sestavin.

Ni treba, da iščemo obstoj dominante le v umetniškem delu posamičnega umetnika, le v poetskem kanonu in zbiru norm neke pesniške šole, marveč ravno tako v umetnosti neke dobe, ki jo motrimo kot tvorca neke celote. Tako je na primer očitno, da je bila v renesančni umetnosti dominantna vsota estetskih kriterijev dobe, predstavljena z vizualnimi umetnostmi. Druge umetnosti so bile vse usmerjene k vizualnim umetnostim in so bile postavljene v vrednostno lestvico glede na njihovo oddaljenost ali bližino do teh zadnjih. Nasprotno je bila v romantični umetnosti najvišja vrednost pripisana glasbi. Zaradi tega se je pesništvo romantike usmerilo na glasbo: verz je tu organiziran muzikalčno; intonacija verza posnema melodijo glasbe. Ta organizacija okoli dominante, ki je v resnici zunanja samemu bistvu pesniškega dela, poudarja strukturo pesmi glede na njen fonični ustroj sintaktično strukturo in njeno retorično polje, spreminja metrične in vrstične kriterije pesmi, njeno kompozicijo. V realistični estetiki vidimo, da postane dominantna umetnost govorice, ker ima za posledico spremembo hierarhije pesniških vrednot.

Poleg tega se precej spremenjena definicija umetniškega dela v primerjavi z drugimi sklopi kulturnih vrednot, to je, če vzamemo za izhodišče koncept dominante. Tako lahko na primer določimo vez med pesniškim delom in drugimi verbalnimi sporočili. Odnos, ki sestoji v tem, da postavimo enačja med pesniškim delom in estetsko funkcijo, ali točneje, pesniška funkcija - kajti gre za verbalno materijo - označuje dobo, ki pridigajo umetnost, ki je dovezta za notranjo samozadostnost, čisto umetnost, *l'art pour l'art*. V toku prvih korakov formalistične šole lahko še zasledimo jasne sledove takšne enačbe. Vendar pa je enačba nesporno napačna: pesniškega dela ne moremo reducirati na estetsko funkcijo, delo ima razen te tudi druge funkcije. Dejansko so nameni pesniškega dela pogosto v ožjem odnosu do filozofije, do družbene morale itd. Obratno pa, če pesniškega dela ne moremo v celoti določiti z njegovo estetsko funkcijo, to pomeni, da se estetska funkcija ne omejuje na pesniško delo; diskurz govornika, vsakdanji pogovor, časopisni članki, reklama, znanstvene razprave - vse te dejavnosti lahko upoštevajo estetska presojanja, lahko izpostavijo estetsko funkcijo, in besede so tu često uporabljene v njih samih in za njih same, ne pa le preprosto kot referencialni postopek.

V popolnem nasprotju do strogo monističnega stališča je stališče mehaničnega pogleda, ki spoznava v nekem pesniškem delu množstvo funkcij in obravnava to delo zavedno ali nezavedno kot mehanični skuek funkcij. Ker ima pesniško delo tudi referencialno funkcijo, ga predstavniki tega stališča včasih razumejo kot enostaven dokument kulturne zgodovine, družbenega okolja ali življenjepisa. Obstaja stališče, ki včasih nasprotuje celostnemu monizmu in pluralizmu in ki je ves čas pozorno na številne funkcije pesniškega dela, ki ves čas upošteva njegovo povezanost, z drugimi besedami to, kar dodeljuje pesniškemu delu njegovo enotnost in samo njegovo eksistenco. S tega zornega kota pesniškega dela ne bomo določili kot dela, ki bo izpolnjevalo izključno le estetsko funkcijo, toda tudi ne kot dela, ki bo izpolnjevalo estetsko funkcijo, ki je vzporedna drugim funkcijam; pesniško delo moramo v resnici določiti kot verbalno sporočilo, v katerem je estetska funkcija dominantna. Samo po sebi se razume, da označbe, po katerih spoznamo estetsko funkcijo v njeni izvršitvi dela, niso nepremakljive, niti vedno enake. Dejstvo ostaja, da konkretno vzeto, vsak zbir pesniških norm v dani dobi vsebuje nepogrešljive in jasne elemente, brez katerih dela ne moremo določiti kot pesniškega.

Določba estetske funkcije kot dominante pesniškega dela dopušča, da določimo hierarhijo različnih funkcij lingvističnih funkcij znotraj pesniškega dela. V referencialni funkciji vzdržuje znak z določenim predmetom minimalno notranjo vez, zaradi česar ima znak sam po sebi zelo majhen pomen. Nasprotno predstavlja ekspresivna funkcija močnejšo in neposrednejšo vez med znakom in predmetom in zahteva v teh pogojih večjo pozornost notranji strukturi znaka. V primerjavi z referencialno govorico je emotivna govorica, ki izpolnjuje predvsem ekspresivno funkcijo, na splošno bližja pesniškemu jeziku, (ki je usmerjen ravno na znak kot tak).

Pesniška in emotivna govorica segata često druga preko druge, zaradi česar sta ti dve različni govorice izenačeni in to pogosto na povsem napačen način. Če igra estetska funkcija vlogo dominante v verbalnem sporočilu, se bo to sporočilo nedvomno skrilo v večje število postopkov ekspresivne govorice; toda ti elementi bodo nato pripisani odločilni funkciji dela, z drugimi besedami, preoblikovani bodo z njegovo dominantno.

Formalistične raziskave dominante imajo pomembne posledice za koncept literarne evolucije. V evoluciji pesniške oblike gre dosti manj za izginjanje določenih elementov in za pojavljanje nekaterih drugih, kot za drsenje različnih elementov sistema v skupne odnose, ali povedano drugače, za spremembo dominante. Znotraj danega sklopa običaj pesniških norm, ali ožje vzeto, v sklopu norm, ki veljajo za dano pesniško vrsto, postanejo elementi, ki so bili prvotno drugotni, sedaj nasprotno bistveni in elementi prvga plana. Obratno pa ohranjajo elementi, ki so bili prvotno dominantni le manjšo vlogo in postanejo poljubni. V prvih delih Šklovskega je bilo pesniško delo določeno kot vsota pesniških postopkov in pesniška evolucija ni bila nič drugega kot nadomestitev določenih postopkov z drugimi postopki. V kasnejšem razvoju formalizma se je pojavil točnejši koncept pesniškega dela kot strukturiranega sistema, kot praviloma urejenega in hierarhiziranega

sklopa umetniških oostopkov. Od tu dalje je pesniška evolucija sprememba v tej hierarhiji. Hierarhija umetniških postopkov se spreminja v okviru dane pesniške vrste; sprememba bo vplivala na hierarhijo pesniških vrst in istočasno na razporeditev pesniških postopkov med druge vrste. Vrste, ki so bile prvotno drugotnega zanimanja, so bile manjše različice, pridejo sedaj v ospredje, medtem ko so kanonizirane vrste odrinjene v ozadje. Določeno število navdihujočih formalističnih del se s tega stališča lotovajo različnih obdobjih ruske literarne zgodovine. Gukovski analizira evolucijo pesniške v XVII. stoletju; Tinjanov, Eichenbaum in učenci, ki so jima sledili, so se posvetili evoluciji poezije in proze v prvi polovici XIX. stoletja; Viktor Vinogradov proučuje evolucijo proze od Gogolja dalje; Eichenbaum obravnava razvoj Tolstojeve proze v odnosu do temeljne slike ruske in evropske proze te dobe. Slika ruske literarne zgodovine se je precej spremenila; postala je neprimerno bogatejša in istočasno enotnejša, bolj sintetična in bolj urejena kot *membra disiecta* predhodne literarne kritike.

Vendar pa problemi evolucije niso omejeni na literarno zgodovino. Videli bomo, da se v istem času pojavijo vprašanja o spremembi odnosov med različnimi umetnostmi, in tu je bilo preiskovanje področij prehoda še posebej plodno: na primer analiza področij prehoda med poezijo in slikarstvom kot ilustracijo ali analiza mejnega območja med poezijo in glasbo kot *romanca*.

Končno se je zastavil problem sprememb v odnosih med umetnostmi in drugimi bližnjimi kulturnimi področji - predvsem v odnosih med literaturo in drugimi vrstami verbalnih sporočil. Tu sta bili nestalnost meja in igra sprememb v vsebini in trajanju različnih področij še posebno razsvetljujoči. Vrste prehoda nudijo raziskovalcem osrednji predmet raziskave. V nekaterih dobah o teh vrstah sodijo, da so tuje literaturi in poeziji, v drugih časih pa nasprotno izpolnjujejo pomembno literarno vlogo, ker vsebujejo elemente, ki se jih beletristika pripravla poudariti, medtem ko so kanonizirane literarne oblike brez teh elementov. Med temi prehodnimi vrstami so različne oblike *litterature intime* - pisma, osebni dnevniki, zapiski, potopisi itd. - ki v določenih dobah (na primer v Rusiji v literaturi prve polovice XIX. stoletja) opravljajo pomembno vlogo na območju literarnih vrednot.

Povedano na drug način, neprestane spremembe v umetniškem vrednotnem sistemu povzročijo spremembe v vrednotenju konkretnih manifestacij umetnosti. To kar je bilo z zornega kota starega sistema zmanjšano ali ocenjeno kot nepopolno, kot sinonim diletantizma, odklona ali preproste zmotne, ali to kar so smatrali za odpadniško, za dekadentno in brez vrednosti, se lahko pojavi, in je v perspektivi novega sistema lahko sprejeto kot pozitivna vrednota. Lirska pesnika zadnje faze ruskega romantizma Tjutčev in Fet sta bila napadena z realizmu pokornimi kritiki za njune napake, njuno domnevno zanikrnost itd. Turgenjev je pred izdajo svojih pesmi odločno popravil njihov ritem in njihov stil, da bi jih s tem izboljšal in prilagodil vladajoči normi. Ta izdaja Turgenjevih pesmi je postala kanonizirana zličica teh pesmi in šele v naši dobi so bili originalni spisi popravljeni in rehabilitirani ter so v njih spoznali prvi korak v smeri novega pojmovanja pesniške oblike.

Češki filolog J. Kral je zavrgel poezijo Erbna in Čelakovskega kot zmotno in bedno s stališča realistične pesniške šole, medtem ko njune pesmi moderna doba hvali točno zaradi tistega kar je bilo obojeno v imenu realističnega kanona. Delo velikega ruskega skladatelja Musorgskega ni odgovarjalo zahtevam glasbene instrumentacije, ki je obstajala na koncu XIX. stoletja, in Rimski-Korsakov, ki je bil v tistem času mojster harmonije, jih je popravil in jih priredil dnevnemu okusu; nova generacija je vrnila čast vrednotam arhaičnega ohranjenih v „naivnosti“ Musorgskega, ki so bile začasno potlačene s popravki Rimski-Korsakova in je seveda izključila takšne popravke iz dela kot je *Boris Gudunov*.

Sprememba in preoblikovanje v odnosih med različnimi področji umetnosti postanejo osrednji predmet zanimanja v delih formalistov. Ta aspekt formalistične analize na področju pesniške govorice je resnično utrl pot raziskavi lingvistike na splošno, to je v meri, v kateri je ta analiza težila k postavitvi mostu med historično diahrono analizo in sinhronično metodo prečnih prerezov. To je bilo formalistično raziskovanje, ki je jasno dokazalo, da sprememba in evolucija nista le trditvi, ki pripadeta historičnemu redu (najprej je bil A, nato se je A1 postavil na mesto A-ja), marveč da je sprememba tudi sinhronično dejstvo, ki neposredno živi in je pripadajoča umetniška vrednost. Brealec pesmi ali gledalec slike je dejansko pozoren na dva reda: z ene strani na tradicionalni kanon in z druge na novost kot odstopanje od tega kanona. Na temelju tradicije opazimo novost. Formalistične študije so dokazale, da ta istočasnost med sedanostjo tradicije in prelomom s tradicijo tvori bistvo celotnega novatorstva v umetnosti.

Prevedel A. E.

Op. uredništva:

Spis Dominanta je odlomek iz neobjavljenih predavanj o ruskem formalizmu, ki jih je imel Jakobson pomladi l. 1935 na Masarykovi univerzi v Brnu. Prvič so bila objavljena v zborniku *Readings in Russian Poetics* (Cambridge & London, 1971), p. 82-7, nato pa v uvodu navedenega francoskega zbornika (p. 145-51). Bralce opozarjamo, da branje navedenega spisa Mukarovskega precej olajša razumevanje Jakobsonovega spisa.

JAKOBSON

DOMINANTA

V letu 1973 so ob dogovarjanju o kadrovske politiki stekli tudi dogovori o vsklajevanju štipendijske politike z novo nastajajočimi družbenoekonomskimi odnosi, ki so jih začrtali ustavni amandmaji in nova ustava leta 1974. Štipendije smo tedaj opredelili kot del vlaganj v družbeno reprodukcijo in kot instrument kadrovske politike. Pri tem je bilo še posebej poudarjeno:

kadrovske potrebe združenega dela so večje kot pa število tistih, ki končujejo posamezne stopnje šol. Nobenih izgledov ni, da bi se to razmerje popravilo (naj povemo, da o tim. „suficitarnosti posameznih profilov“, ki jih producira Univerza, niso bile storjene nikakršne analize). Ugotovljeno pa je (bilo), da prihaja do določenih nesorazmerij v strukturi vpisa na posamezne šole, za kar lahko najdemo vzroke ravno v anarhičnosti in stihijnosti, ki vlada na tem področju (kar je posledica delovanja tržnih zakonov) in ki jih bo moralo usmerjeno izobraževanje vsekakor preseči: (če je to v njegovi moči, ali pa le to nastopa zgolj kot korektiv delovanja tržnih zakonov).

Ob uvajanju odnosov, ki naj temeljijo na nagrajevanju po delu, je nujno, da v sistem štipendiranja uveljavimo enotno lestvico obkrožnih vrednosti štipendij; višina štipendij se določa z vrednostjo točke, ki je odvisna od gibanja povprečnih osebnih dohodkov v SRS in se vsklajuje vsako leto na novo;

če pa hočemo (in to mora biti ena glavnih intencij) zagotoviti zenačene materialne pogoje šolanja (delavskemu razredu privilegirane!) je nujno, da poteka združevanje sredstev na ravni občine, s tem, da skupne komisije udeležencev sporazuma zagotovi tudi solidarno prelivanje združenih sredstev v občine, ki ne morejo zagotoviti izenačenih (za delavce privilegiranih) pogojev — zlasti pomembno v manj razvitih območjih.

Z družbenim dogovorom o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji in s samoupravnimi sporazumi o štipendiranju učencev in študentov so bile, po oceni nekaj političnih in samoupravnih organov, vzpostavljene neke osnove za izvajanje štipendijske politike. No, kljub temu smo bili priča izredni zaostritvi prasanja štipendiranja v preteklem in predpreteklem letu, zaostritvi, katere temeljni vzroki niso bili zgolj pomanjkanje finančnih sredstev, ampak prej v vrsti „subjektivnih slabosti“, ki jih lahko zelo blago imenujemo neodgovorno obnašanje odgovornih organov ali pa (popolnoma upravičeno) uporabimo izraze kot ignoranca, malomarnost in neresnost nekaterih, ki domujejo od občin avtor in katerih razredno zavest in aktivnost bi morali temeljiteje analizirati. Poleg tega, da znatno število TOZD s svojim planom ni začrtalo ustreznega števila kadrovskega mesta in da je celo izdajalo izna in neresnična potrdila proslcem o premoženjskem stanju (to pravi tistim ki imajo višje so prikazovali nižje dohodke!), da v nekaj deset občin sploh niso analizirali posledic, ki jih je povzročilo nepodeljevanje štipendij v tekočem šolskem in študijskem letu, da delavci v strokovnih službah in samoupravnih interesnih skupnostih (ki so, mimogrede, „edinstven sistem samoupravljanja in blasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi“) za zaposlovanje in izobraževanje enostavno niso delali nič (vsaj večina), da se obinske skupne komisije podpisnic družbenega dogovora niso sestale, delovale so stihijsko in da so IK pri predsedstvu CK ZKS ter tati organi družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, sprejeli smernice za nadaljnje delo, predvsem komunistov na tem področju in kritično ovrednotili delo pristojnih organov SE

TANJE NA PODROČJU ŠTIPENDIRANJA SE NI UREDILO.

Podatek, ki priča o tem, da je štipendijska politika „romala“ najprej pod domeno Komiteja za vzgojo in izobraževanje, nato k Samoupravni interesni skupnosti za vzgojo in izobraževanje končno pristala pri Zvezi skupnosti za zaposlovanje, že kaže na neresno delo na tem področju. Poleg tega pa se moramo vprašati: „Ali je ta zadnji tudi pravi naslov?“ Mislimo, da ne, kajti ta skupnost ne deluje kot samoupravna interesna skupnost, ni samoupravno organizirana, čeprav se sama ima za tako. Kot taka pa ne omogoča zadovoljevanja vseh potreb in interesov, za katere zadovoljevanje se moramo stalno boriti — potreb in interesov delavskega razreda.

Poleg tega, morda osnovnega zadržka, moramo povedati tudi to, da se je izvršni odbor skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju v SR Sloveniji sestel šele pred kratkim in to po nekaj mesecih. Zahtevamo, da se prouči vzroke in razloge za to (ne)delo Izvršnega odbora, da se to (ne)delo kritično oceni, ter iz tega povleče določene konsekvence. Vsekakor se zavedamo težav, ki prihajajo s sprejemanjem novega zakona o usmerjenem izobraževanju, dilem ali sprejeti družbeni dogovor o štipendiranju sedaj in ga nato spet vskladiti z novim zakonom, ali počakati še leto dni. Vemo tudi, da se tako, da predlogi stojijo ali ležijo v nekaterih predalih, da jih je Svet za vzgojo in izobraževanje pri RK SZDL obravnaval šele pred kratkim, in to le enkrat, stvari ne bodo uredile, kajti dejstvo je, da veliko število študentov že mesece ni dobilo štipendij (za to so krivi (ne)odgovorni referenti po skupščinah občin), da to dejstvo najbolj (ali samo) prizadene delavce in tiste iz delavskih družin. To pa je zelo pomembno, tako zelo pomembno, da bi se nujno moralo aktivneje angažirati predsedstvo RK ZSMS in sprožiti akcijo (kar mu je enkrat že uspelo), tako zelo pomembno, da se morajo nad tem, predvsem nad posledicami, ki prizadevajo delavstvo, zamisliti vsi komunisti (tudi in predvsem študentje) in končno stopiti v akcijo tudi na tem področju, ki si je s temeljnimi ciljem in potjo samoupravljanja očitno zelo narazen. Zavedati se moramo namreč, da sega problem štipendiranja daleč čez „samega sebe“ v kadrovske politiko za katere nosilce proglašamo delavce, do zagotavljanja izenačenih materialnih pogojev šolanja (za delavce privilegiranih), kajti kot pravi Marx, „da bi proletarskemu razredu koristili, morajo biti (ti. op. ured.) ljudje resnično izobraženi...“ in štipendiranje mora postati del osamosvojitvenih prizadevanj proletariata.

Naj živi proletarska revolucija!

za uredništvo Igor Bavčar

NOVI ORGANIZIRANOSTI KOMUNISTOV

O NOVI ORGANIZIRANOSTI KOMUNISTOV NA LJUBLJANSKI UNIVERZI

Od 03. 05. 1978 je po osnovnih organizacijah ZK na Ljubljanskih fakultetah v obravnavi predlog sklepa o ustanovitvi uverzitetne konference ZKS Ljubljana. Za tiste, ki jim tudi dosedanja organiziranost komunistov na ljubljanski Univerzi ni kaj prida znana, naj povemo, da bodo osnovne organizacije ZK v visokošolskih organizacijah, ki so bile doslej organizacijsko povezane v univerzitetno konferenco, postale sestavni del občinske konference ZKS v občini, kjer je sedež visokošolske organizacije (29. člen statuta ZKS). Čeprav 3. člen predloga sklepa o ustanovitvi UK ZKS utemeljuje novo univerzitetno konferenco kot obliko akcijskega povezovanja komunistov visokošolskih organizacij združenega dela z namenom zagotoviti enotno obravnavo vseh vprašanj, se moramo kot komunisti vprašati:

ali ni v trenutku, ko se temeljna protislovja v naši družbi in še posebej na Univerzi zaostrejo (npr. težave pri uvajanju Zakona o visokem šolstvu, nasprotja v Zavodu študentski domovi, neorganiziranost in neaktivnost ZSMS sploh in posebej na Univerzi itd.) bolj smiselno organizacijsko okrepiti UK ZKS Ljubljana, kajti naše mnenje je, da nov predlog sklepa na določen način krha ost, ki jo predstavlja močna organizacijska povezanost komunistov na Univerzi. Vsekakor pa hkrati ne moremo zanemariti določenih prednosti, ki jih prinaša nova oblika organiziranosti (sodelovanje z OK ZKS, aktivno vključevanje komunistov na Univerzi v razreševanja širših protislovij in problemov, večji vpliv tega kar imenujemo „združeno delo“ na delo in življenje v OZD, itd.) zato predlagamo komunistom na ljubljanski Univerzi naj predlog temeljito predelajo in dobro premislijo o svoji odločitvi.

uredništvo

POZORI POZORI ŠTUDENTJE V NASELJU!

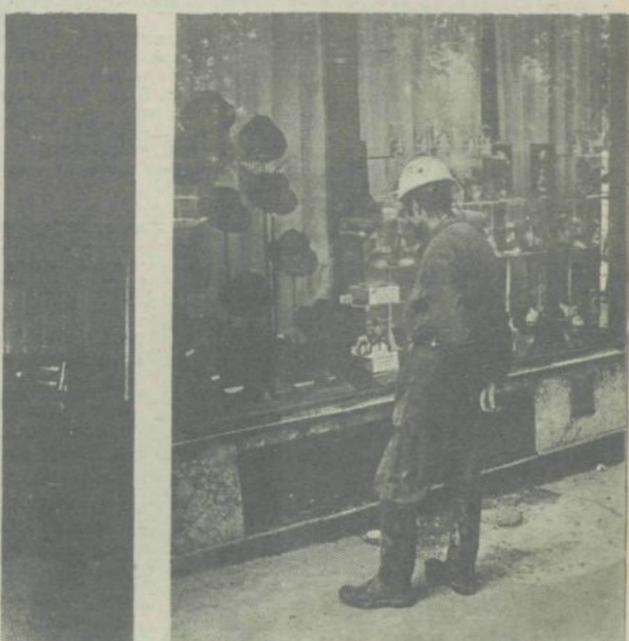
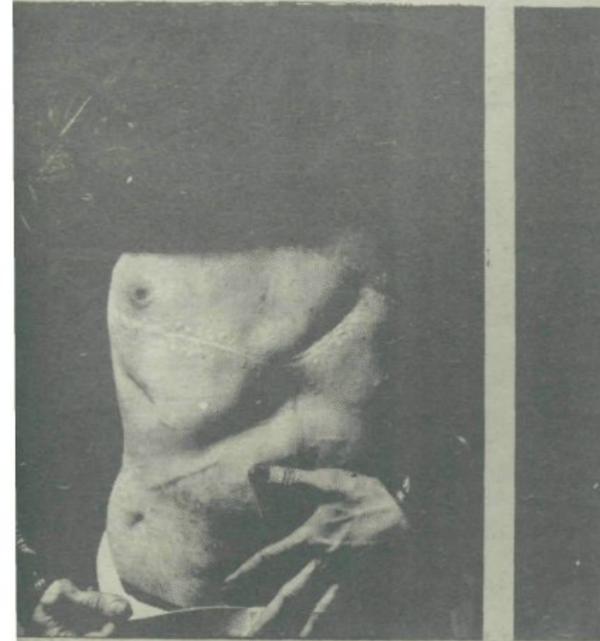
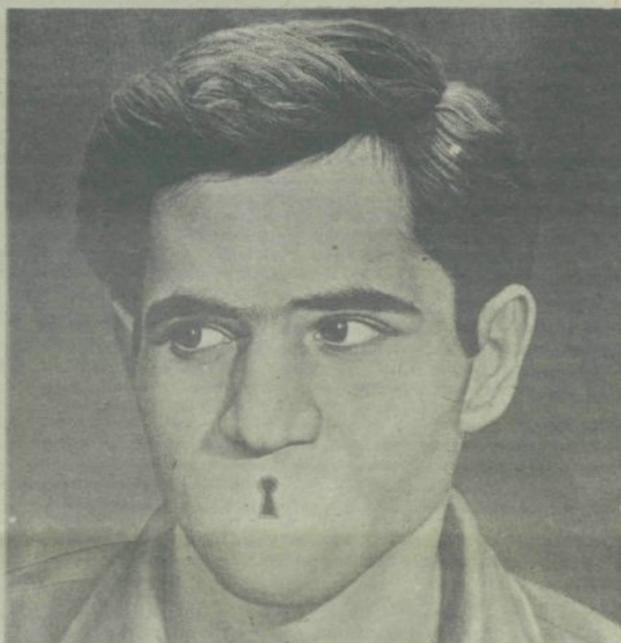
Obvestilo o delu družbeno-političnih organizacij

Uradne ure
predsedstvo ZSMS —
sekretariat ZKS —

ponedeljek 19—20
sreda 12—13
torek 11—12
četrtek 19—20

Ob navedenem času lahko dobite in pustite vse informacije o delu DPO in samoupravnih organov. Sekretariat ZK v naselju poziva vse študente v naselju, posebej pa člane ZK in ZSMS, da se vključijo v delo obeh družbeno-političnih organizacij in samoupravne organe, kajti le tako, organizirano, bo možno razrešiti protislovja in probleme v naselju.

uredništvo

SAMOUPRANA

Masjan Ogrinc

PONOVO IZPODKOPAVANJE ZAČETKA SAMOUPRAVE V ŠD?

Glavni namen tega pisanja je, da pokažem, kako poteka sprejemanje statuta v ŠD.

Po vsem prahu, ki ga je dvignila Tribuna, je jasno, da kljub škropljenju z vodo ni bilo možno zavestno težniti in konkretnih akcij, ki naj bi ukinile staro prakso. Po formiranju aktivov DPO in konstituiranju bolj samoupravnih organov se celotni zavod ŠD nahaja na meji še ne povsem ukinjene dosedanje prakse in konstituiranju novega, ki pa še ni (povsem) izoblikovano. Ena izmed jasnih teženj je čimprej sprejeti statuta, kar pa lahko (prav zaradi zahtevane naglice) prinese takšne posledice, da se bo potrebno s statutom še vnaprej (po sprjetju) več ukvarjati, kot se je navadno potrebno. Moramo se zavedati, da je stanje v naselju rezultat dolgotrajnega status quo in da se spremembe v vsej radikalnosti (v Marxovem pomenu) ne morejo zgoditi naenkrat. Vsi taki poskusi (vsaj v sedanji praksi) nujno vodijo v neuspeh.

Statutarna komisija je sprejela osnutek statuta na sestanku 11. 4. Vsak blok je dobil dva izvoda (samo) osnutka. Eden je bil nabit na oglasno desko ali dan v vratarsko ložo (odlični pogoji, da ga kritično predelaš), drugega pa je imel svet bloka. Na urgenco sekretariata zbora ZK ŠD je bilo dodano za vsak blok še osem statutom. Ob tem upoštevam, da je v naselju deset blokov poleg domov: Ilirska, Gerbičeva in Akademski kolegij. Število študentov v domovih je okrog 3000.

Svet zavoda je dal osnutek v razpravo na svoji seji 25. ali 26. 4. (izredno primeren čas), razmnožili pa so ga do 16.30 26.4. Seveda je večina študentov že odšla na prvomajске počitnice in pred 3. majem ni bilo upanja, da se osnutki sploh razdelijo, kar se je izkazalo kot resnično. Javna razprava je po sklepu zavoda trajala do 15. maja. Če upoštevamo, da so prav v vse bloke osnutke dostavili šele po 8. maju (vmes je bil še konec tedna) je praktično javna razprava lahko trajala največ šest dni. Okrog 3000 študentov pa je imelo na voljo kar 130 (stotrideset) izvodov osnutka. Ali lahko tako „javno razpravo“ sploh še imenujemo tako?

Svet zavoda namerava 22. maja razpisati referendum, ki naj bi bil 8. junija.

Osnutek statuta bi morali sekretarji aktivov ZK posameznih blokov razdeliti predsedniku ali (in) delegatom traktov (hodnikov) takoj po koncu praznikov. Nekateri sekretarji niso izvršili dogovorjenih nalog. Delegati bi morali poskrbeti, da osnutki krožijo po traktih in da ves čas poteka razprava na individualnem nivoju (male grupe). Tu je bil pa še drugi zastoj, saj so osnutki v precejšnji meri obležali pri posameznikih. Seveda so specifične analize dogajanj v vsakem bloku tu nemogoče, zato se omejujem na prikaz povprečnega stanja.

Sekretariat zbora ZK je na sejah 4. in 8. maja predeloval statut in izpostavil člene, ki jih je našel kot problematične. S tem pa je olajšal delo razširjenim sestankom svetov blokov, kar je bila naslednja faza javne razprave. Seveda so bili ti člani le oporne točke, ki niso pomenile, da naj še drugi člani ne obravnavajo. Bil pa je primer, ko se je prav to zgodilo. Naslednja faza naj bi bila sinteza vsega dotedanjega dela (individualno, oporne točke, sestanki svetov blokov) v obliki javne razprave, organizirane po traktih. Za to so bili zadolženi delegati traktov, ki pa so v večini primerov odpovedali. Razen nekaj izjem (večina bloka) in posameznih aktivnih traktov v pasivnih blokih ter posameznikov se javne razprave študenti niso udeležili.

Teoretično dobro zastavljen program se v praksi ni realiziral, verjetno predvsem zaradi pomanjkanja čute odgovornosti pri posameznikih.

Omeniti moram še akcijo zbiranja podpisov, ki jo je sprožila skupina študentov 2. bloka (11.5.). Rezultati so pokazali, da študenti podpirajo idejo o podaljšanju roka razprave do konca maja. Prevladuje tudi mnenje, da je potrebno število izvodov povečati. Obseg, vpliv in korektnost akcije še ni analizirana, kajti vprašanje trajanja javne razprave še vedno visi v zraku.

16. maja je bil sestanek statutarne komisije, kjer so študenti sodelovali s predlogi. V treh urah in pol smo predelali 7 strani osnutka (od štiridesetih). Prav konstruktivnost predlogov je predsedujočega A. Rupnika tako presenetila, da se je težko sprizajnil z njo (če se sploh je). Sam sestanek je vodil skrajno avtokratično, kar spominja na diktaturo (ali ni bil tudi Stalin podoban?) in nasprotuje vsakršni demokraciji. Poudariti moramo, da je bil tak samo do študentov (njegov lastni status) in je bistveno drugače ravnal s predstavnikih delavcev. Nekajkrat je (kot mamica otrokom) zagrozil z odhodom, česar pa ni uresničil kljub pripombam, ki naj bi ga vzpodbudile k temu. Pri konkretnem primeru 14. člena so bili predstavniki desetih od enajstih blokov (dva nista bila zastopana) enotnega mnenja s predlogom, da se naj predvidena enota Domin telovadnica razdeli v dve enoti: — enota Dom

— enota študijske in obštudijske dejavnosti.

Predsednik Rupnik je predlog zavrgel na podlagi tega, da predstavniki enega bloka (Gerbičeva) mislijo drugače in študenti so dosegli le, da se je predlog vnesel kot alternativa, o kateri naj bi odločal svet zavoda ob sprejemanju predloga statuta. Za ta predlog se zavzemajo tudi sami delavci te enote, za kar imajo pravno podlago. (S tem vprašanjem naj se pozabava kak pravnik, izhodišče pa mu je lahko Zakon o združenem delu — členu 320-345).

Ta primer slikovito ilustrira enostransko zastopanje mnenja sredine? (a res), iz katere izhaja (Gerbičeva) in ne upošteva enakopravno predloge ostalih zastopnikov. Kaj se zgodi, ko pride do zaostritve argumentov? Rupnik (ostali članom komisije), „Statutarna komisija naj se pogovori, saj oni tam ... (študenti, -op. M.O.) Jaz sem mislil, da bo vse to bolj pametno.“ (oportunistično, op. M.O.).

Na koncu sestanka so člani staknili glave, malo pošušljali in po vrsti „isparili“. Če študentom pred pobegom ne bi uspelo vprašati tovariša Rupnika, kdaj bo naslednji sestanek, ne bi vedeli, da je leta 18.5. ob 9. uri, kar pa je študentom najmanj ustrežalo. Zato se sestanka niso udeležili, saj se na predloge za prestavitve ure predsedujoči ni oziral. Tako je bila komisija (kljub nesklepčnosti na tem sestanku) prisiljena „delati“ brez predlogov študentov. Prav ti predlogi pa so drugi pol te celote. Komisija je že na sestanku 16. maja bila v nepopolni zasedbi in je bilo do konca prisotnih le 5 članov, na začetku pa ne dosti več. Samo vodenje pa je kreativno delo močno zaviralo in je bilo pod nivojem vodenja debat v beznicah.

Prepisano iz zapisnika II. seje statutarne komisije 11. 4. 1978 ob 10. uri: Tov. Završnik pojasni, da po II. letniku fakultete nastane vakuum v narodni obrambi in zaščiti; tu bi se morala obštudijska dejavnost (podčrtal M.O.) vključiti v organizacijo pouka le-te kot vzgojni del njene dejavnosti.

Tov. Rupnik meni, da bi po eliminiranju organiziranja plesov FORUM-a lahko vključili to.

Sekretariat zbora ZK je na seji 17. 5. sprejel sklep, da predlaga svetu zavoda podaljšanje javne razprave do 7. junija. Izkazalo se je, da je iniciativna skupina študentov 2. bloka pravilno predvidela razvoj dogodkov in smer reševanja poskusov malverzacij.

Če sumiramo dogajanje in poiščemo kritične točke, trčimo najprej na svet zavoda (kaj pa drugega), kjer se pojavljajo subverzivno usmerjene dejavnosti, ki so že bile v standardni rabi. Torej, obravnavanje samoupravnih aktov v času, ko študentov ni v Ljubljani ali pa so preobremenjeni s pripravami na izpite. Primer od lani je „javna“ (čudovita fraza) razprava, ki je sovpadla z junijem, ko na študente ne moremo dejansko računati (domski red).

Poleg poskusov diskreditiranja oseb (od strani zavoda — uprave) ki so prispevale velik delež pri razgaljanju stanja v zavodu ter izmikanja konkretnim vprašanjem Tribune (tega odgovora še vedno nihče ni dobil) se še težnje po uzurpaciji samoupravljanja niso bistveno zmanjšale. Razmišljanje me privede do slutnje na aristokratski fevdalizem, ki hoče svoje tlačane z vsemi možnimi sredstvi obdržati v njihovi poziciji. Rok javne razprave in število izvodov osnutka (ob upoštevanju vseh pomanjkljivosti le-tega) nam pokaže, kako naj bi se preko legalnih (kvazi) samoupravnih poti uzakonilo reakcionarno delovanje (to se ne dotika samo osnutka statuta).

Naslednji problem je izvedba (že vnaprej ovirane) javne razprave, o čemer smo že govorili. Sami delavci ene enote so podprli predlog o podaljšanju roka.

Močno dvomljivo pa je delovanje statutarne komisije in njenega „vodje“, za katerega ni jasno, s kom bi rad paktiral. Verjetno pa najrajši s samim seboj in ob tem povsem pozabil na zaupano mu nalogo — kot samoupravljalec.

Zveza komunistov, ki je spet zaživela med študenti, je odigrala pomembno vlogo pri analizi osnutka in pokazala, da se lahko uspešno spoprime s problemi kljub svoji „mladosti“. Resno se je angažirala pri vseh problemih, ki so se pojavili.

Uredništvo Informatorja je s svojim delom in obveščanjem študentov pokazalo, da se z mnogo manjšimi stroški lahko naredi mnogo več kot prej, če je le zavest večja. Močno je prispevalo k večji obveščeniosti pri seznanjanju študentov z dogajanjem. Še vnaprej bo poskušalo vzpodbujati kritično noto stanovalcev tega zavoda.

Stanovalci pa se od začetnih člankov Tribune niso mogli, vsaj v večini, odreči zaverovanosti vase in napisati vsaj kak obrobni članek v časopis, ki je bil prvotni animator tega, da se je situacija v naselju začela spreminjati. Ali smo stanovalci res tako medli in polovičarski, da bo samo nekdo drug in DPO delale za vse, mi pa bomo počakali, da se nam SERVIRA tisto, kar si moramo priboriti sami? Kako dolgo bi še čepeli na klopoteh, če Tribuna ne bi pokazala nepravilnosti in naredila prvi (verjetno odločilni) korak. Naslednja stopnja mora biti narejena s strani samih stanovalcev bolj množično kot kdajkoli doslej, posebej bolj kot v javni razpravi Osnutka.

ŠE NEKAJ CVETK IZ ŽIVLJENJA V NASELJU

— Mnogokrat se zgodi, da študent obstane pod tušem namiljen in po rtočnosti še našamponiran, pa mora svoje očiščevanje dokončati z mrzlo vodo, ker mu toplo predčasno zaprejo.

— Popravila pip, posebej tistih za toplo vodo (čeprav imam mrzlo raje — te vsaj strezni, ampak ne vsakega) in pa sanitarij se zavleče včasih tudi čez dva meseca. Znajdi se kakor veš in znaš!

— Nekajkrat se je zgodilo, da je hišnik študenta (ki je naredil disciplinski prekršek) medtem, ko ga ni bilo v sobi, izselil in mu postavil stvari pred vrata. Imamo druge, legalne poti za kaznovanje prekrškov in to vsekakor ni bila legalna pot. Uprava pa je k sreči poskrbela, da se je študent lahko spet vselil (v isti ali drugi blok), očitno zato, da se prikrije kršenje legalnih poti.

* Članek je pisan v prvi osebi, kljub temu, da sem sodeloval in prisostvoval nekaterim stvarim, ki so v članku opisane. Množina se uporablja, kadar se nanaša na celotno študentsko populacijo ali stanovalce ŠD; osebno spadam v obe kategoriji.

NEKAJ (STARIH) CVETK V NOVM STATUTU ŠTUDENTSKIH DOMOV

Ko smo omenjali prednosti povezave komunistov, študentov in delavcev, pri razreševanju razrednih nasprotij v študentskem naselju, smo vas ob tem spomnili na to, da je v obravnavi osnutka predloga Statuta Študentskih domov v Ljubljani. Kako pomembna je ta povezanost naj vam dokažejo in pokažejo nekateri novi—stari poskusi vodilne elite v ZŠD, da bi v osnutek predloga statuta (in potem v statut sam) sfsorsirala nekaj določb, ki bi ji omogočile na eni strani nadaljnjo in legalno eksploatacijo delavcev in izkoriščanje študentov na drugi strani. Pa si ogledimo te cvetke:

6. člen

Delo zavoda je javno. Javnost se zagotavlja z javnim obravnavanjem na zborih delavcev, skupščini doma in sejah organov zavoda z objavljanjem sklepov na oglasnih deskah zavoda in v glasilu zavoda. (zdaj pa cvetka!) O zadevah iz dela zavoda, ki zanimajo javnost daje obvestila zastopnikom tiska in drugih sredstev javnega obveščanja direktor zavoda (?!) (podčrtalo začudenje izražajoče uredništvo).

10. člen

Zavod zastopa in predstavlja direktor brez omejitev (?!) (op. ured.) razen pri nabavi in odtujitvi (?!) osnovnih sredstev v vrednosti nad din 20.000,00 ...

14. člen

Zavod opravlja svojo dejavnost v okviru naslednjih enot združenega dela:

1. enota DOM IN TELOVADNICA
 2. enota RESTAVRACIJA
 3. enota SERVIS ZA VZDRŽEVANJE OBJEKTOV IN NAPRAV
 4. enota UPRAVA Z ANALITSKO FINANČNIM SEKTORJEM
- Vsaka enota združenega dela ima svojega vodjo, ki ima posebna pooblastila in odgovornosti.

Pojasnilo uredništva:

Kakor vidite je poprejšnja enota študijska in obštudijska dejavnost v osnutku predloga zaobsežena pod enoto DOM IN TELOVADNICA. To norda ne bi bilo nič čudnega, če — ne bi vedeli, da v enoti študijske in obštudijske dejavnosti delata delavca tov. Kranjc in Potočnik in ostali njuni sodelavci („napete snažilke“ — izraz je najprej uporabil tov. direktor M. Završnik). Očitna je namera „vodilnih sil“ (izraz je najprej uporabil predsednik OO ZSS V. Gašperčič), da se znotraj neke druge enote (DOM IN ...) združenega dela onemogoči nadaljnja prizadevanja delavcev študijske in obštudijske dejavnosti, ki so prvi sprožili problem razreševanja nasprotij znotraj naselja, da se odnosi v naselju dokončno uredijo.

41. člen

Pravzaprav je to ključni člen v celem osnutku (op. ured.) Svet zavoda ima predsednika in namestnika predsednika, ki ju izvolijo člani izmed sebe. Namestnik predsednika se izvoli izmed delegatov delavcev. Seje sveta sklicuje in vodi predsednik. V primeru njegove odsotnosti ga nadomešča namestnik predsednika. (zdaj pa cvetka!) Kadar so na dnevnem redu seje sveta zadeve, o katerih odločajo samo delegati delavcev, sklicje in vodi sejo namestnik predsednika.

Pojasnilo uredništva:

Namestnik predsednika je po določilu prav tega člena, prvega odstavka voljen izmed delegatov delavcev. To je zelo pomembno. Kajti! Namestniku predsednika, delegatu delavcev ali v pravem pomenu — upravi ZŠD — je s tem določilom dana možnost, da sama, na podlagi lastnega mnenja odloča o tem ali je obravnavana zadeva taka, da se res tiče samo delavcev ali ne. Ne glede na to, da res obstoje zadeve o katerih študentje, prav zato, ker se tičejo le delavcev in njihovega minulega in tekočega dela, ne morejo odločati — morajo pa biti seznanjeni s tem in soodločati o tem, ali je to res zadeva, ki sodi zgolj v kompetenco delavcev.

Na koncu naj povemo, da so delavci in študentje združeno odločno stopili na prste takim in podobnim poskusom, pa čeprav nekatere „vodilne sile“, npr. B. Čibej, še naprej vnašajo razdor, in jim še ni jasno, da z insinuacijami kot „študentje so bili zato, da se ukine študijska in obštudijska dejavnost“, ne morejo več uspeti.1

uredništvo

opomba:

1. — Prvič: da bi proletarskemu razredu koristili, morajo biti ti ljudje resnično izobraženi, to pa velika večina nemških buržoaznih spreobrnjencev ni. (K. Marx — F. Engels, Cirkularno pismo, MEID V, str. 110)

Vredno se je vprašati, kaj so (ali sploh so?) v tej godlji storila „naša socialistična sredstva obveščanja“, da bi pripomogla k razreševanju nasprotij znotraj študentskega naselja, da bi kar najširšo javnost čimbolje in kritično obvestila o tem, kaj se je dogajalo znotraj. Razen članka, ki je izšel v Delavski enotnosti, in ki ga je napisal D. Križnik ni ne Radio ne sodobno sredstvo obveščanja RTV Ljubljana, ne glasilo „delavcev“ in SZDL DELO, ne razni dnevniki, ne glasilo zveze komunistov, avangarde delavskega razreda, KOMUNIST in nihče drug namenil niti besede, niti vrstice, s katero bi podprli boj delavcev znotraj študentskega naselja. Zdi se, kot da so vsi čakali, da bo nekdo „izrekel tisto končno besedo“, po kateri bodo lahko planili na mrhovino in raztrgali tisto, kar je že stokrat raztrgano. Tako imenovano „javno mnenje“ si bo mnenje ustvarilo šele na podlagi „pristojnih mnenj“ — očitno.

cvetke iz življenja v naselju študentov študentskih domov v ŠD
 statuta študentskih domov v ŠD
 samouprava v ŠD
 ponovno izpodbijanje začetka samouprave v ŠD

ODGOVOR OSTRŽKU

O ZASTRUPJENCIH V Ž.D.

PREDEK ODGOVOR NAŠEMU OSTRŽKU NA NJEGOV SPIS FRI-FAKU

Ostržkovo stališče je, da je stopnja izobrazbe delavcev nizka, da je stopnja uspešnosti delavcev velika, da je stopnja izkoriščenosti delavcev velika, da je njegov interes za marksistično teorijo majhen. Prav tako pa je njegovo stališče, da zaradi takšnih družbenih protislovij, razmerij (kajti to niso samo protislovja družbenih protislovij, ampak so to sama protislovja) delavcev ne moremo POSILJEVATI Z MARKSIZMOM, TEMVEČ DA MORAMO DELAVCEM PODAJATI MARKSIZEM ČIMBOLJ POLJUDNO IN ČIM PRAJŠE, TOREJ POPULARNO. No, tu se pa začnejo vprašanja. Ostržek nam ne razume nečesa, da se v odnosu teorija – delavci ne postavlja samo problem v želji, temveč tudi v možnosti, do kje lahko govorimo, pišemo, razlagamo, raziskujemo, pojasnjujemo, kritično napadamo v OBLJUDNI, POPULARNI OBLIKI, DO KOD LAHKO POENOSTAVLJAMO DIALEKTIKO (ČE JE TO SPLOH MOGOČE), ali če se zopet vrnem k analogiji z delom: se z razvojem produkcijskih sil in z rastočim protislovjem med produkcijskimi silami in produkcijskimi odnosi delo pojavlja vedno bolj zapleteno, kompleksno, tako v njegovi koristni, konkretni obliki kot tudi vedno težje razumljivo v svoji abstraktni obliki in je zaradi tega treba iskati vedno daljše, radikalnejše poti osvetlitve NE V OBLASTI TEMELJNIH RAZMERIJ RAZVITE BLAGOVNE PRODUKCIJE, TEMVEČ VSEGA, KAR JE ZAOBSEŽENO V NAŠO MEŠČANSKO KULTURO, V KAPITALIZEM KOT SVETOVNI SISTEM.

Takšen razvoj marksistične teorije je nujen, saj je utemeljen v konkretni zgodovini, v konkretnih družbenih razmerjih in si zaradi tega ne more več dovoljevati tega, da se znižuje stopnja kompliciranosti, kompleksnosti, temeljitosti, če hoče iti v korak z zahtevami, ki jih pred njo postavljajo družbena protislovja, posebej razredni boj proletariata.

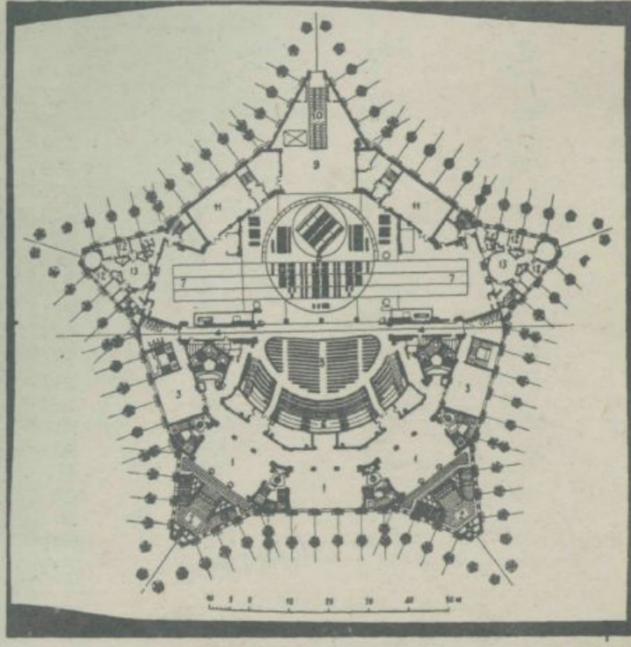
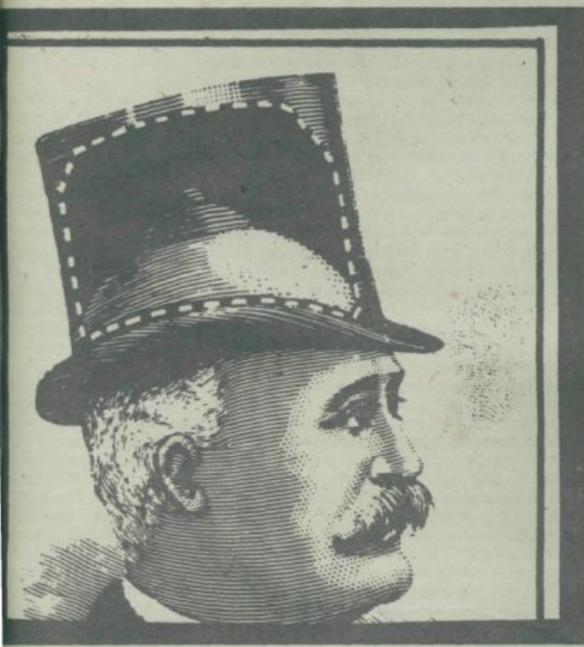
Se pomembnejša pa je Ostržkova REAKCIONARNA POZICIJA, ki zahteva, da v razmerah, v katerih so delavci, delavcem ne smemo nuditi, jih posiljevati z marksistično teorijo, temveč z njenimi kompilacijami, vulgarizacijami, simplifikacijami itd., ne pa da bi delavcem dali v roke orožje, s katerim bi lahko TE RAZMERE SPREMENILI. To orožje je kvalitetna, če hočete, visoka marksistična teorija, ki znotraj organiziranega praktičnega delovanja, v temelju revolucionarne prakse pomeni revolucionarno partijo, ki daje edino perspektivo zgoraj omenjenega spreminjanja obstoječih razmer. Nikakor pa te funkcije spreminjanja razmer ne more opravljati nobena „poljudna, vulgarna“ trenutnim razmeram odgovarjajoča, teorija lesenih lutk, kot je tudi ta od našega pinokia.

Se pripomba o Ostržkovi „proletarskosti“. Naj bo jasno (in to Ostržku ni jasno, ali pa mu noče biti), da delavski razred in proletariati nista eno in isto, da med njima stoji tista razmejitev, ki jo Marx določa s prehodom od razreda po sebi in razred pa sebe. Ta razmejitev odgovarja v primeru delavskega razreda položaju v produkciji in še nekaterim drugim določbam (glej Leninovo definicijo razreda), med katerimi se nahaja tudi socialni izvor (s tem se diči Ostržek), v primeru proletariata pa ta razmejitev odgovarja revolucionar-

ni dejavnosti razreda (ta NIMA NOBENE AVTOMATIČNE ZVEZE Z NPR, SOCIALNIM IZVOROM, kar bi rad podtaknil Ostržek; kako si sicer lahko razlagamo nastanek nacizma v Nemčiji in vključevanja delavstva v njega – nikakor pa ne namigujem, da je Ostržek fašist). Da v tem prehodu delavskega razreda k proletariatu igra odločilno vlogo marksizem, revolucionarna teorija in ne katerikoli simplificirani, vulgarni izdelek polizobražencav, o tem ne more biti nobenega dvoma. Prav tako ni nobenega dvoma in tu znova poudarjam odločilno vlogo teorije, da če izvedemo to dialektiko med razredoma po sebi in razred za sebe, pridemo konsekvntno do tega, da je RAZRED DELAVCEV ALI REVOLUCIONAREN ALI PA GA SPLOH NI.

Dodatek: ker je Ostržek v svojem pisanju pozabil na dvojne pomembnih točk, kot sta na primer navedba konkretnih podatkov pri izdajanju marksistične in še kakšne druge literature ter Leninova zahteva po proučevanju dialektike, bom navedel še en takšen primer, ki ne potrebuje nobenega komentiranja. Mao-Ce-tung (upam, da Ostržek ve, kdo je to) je tik pred svojo smrtjo zahteval, da kitajski delavci in kmetje proučujejo nemško klasično filozofijo. Ta zahteva je vsekakor v diametralnem nasprotju s tistim, kar zahteva pinokio.

Pripis v. d. odgovornega urednika: po pogovoru s tov. Stržetom in po njegovem prvem odgovoru, je bilo jasno, da polemika ne bo dobila posebne teže pri razčiščevanju stališč o marksistični literaturi. Zaradi tega polemike nismo nadaljevali. Drugače pa nobeno uredništvo tekstov ne vrača, razen če so naročeni.

S tem tekstom začenjamo s Centrom za Razvoj Univerze v Ljubljani dalje, kontinuirano sodelovanje, ki je sicer že obstajalo, vendar bo šele sedaj, vsaj upamo, dobili neke trajnejše oblike. Smatramo, da je tako sodelovanje nujno, saj bo doprineslo k boljшему informiranju študentov o dogajanju na Univerzi, ki ga spremlja CRP v Ljubljani (vpis in struktura vpisa, reforma univerze, povezava univerze z združenim delom itd.)

TRAJAVE ZA VPIS.

PRIJAVE ZA VPIS V ZAČETNI LETNIK VISOKOŠOLSКИH DELOVNIH ORGANIZACIJ SR SLOVENIJE V Š. L. 1978/79 PRIKAZ IN ANALIZA PRVIH PODATKOV (POVZETEK)

UVOD:

V tem poročilu prikazujemo podatke o prijavah za vpis na visokošolske delovne organizacije v SR Sloveniji v štud. letu 1978/79, ki jih zajemamo iz prijav kandidatov, ki so jih poslali na posebnem obrazcu po razpisu vpisa v začetni letnik VDO SR Sloveniji v štud. letu 1978/79, ki sta ga objavili Univerza v Mariboru in Univerza v Ljubljani 8. marca 1978. Z objavo podatkov o prijavah, ki smo jim dodali še nekaj podatkov o študentih I. letnika in diplomantih visokošolskih organizacij v SRS ter potrebah po kadrih, želimo omogočiti samoupravnim organom izobraževalnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti za izobraževanje in zaposlovanje, Gospodarski zbornici in drugim družbenim dejavnikom učinkovitejšo razpravo o usmerjanju v visokošolski študij, posebej pa še ovrednotenje akcije prijavljanja v letošnjem letu.

Navedimo najprej nekaj novosti v razpisu vpisa, za katere je v letošnjem letu dal pobudo koordinacijski odbor za poklicno usmerjanje pri Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje. Objavljen je bil le en razpis vpisa, ki je vseboval vse potrebne informacije o visokošolskih organizacijah, poleg tega pa tudi informacije o možnostih svetovanja za študente ob delu pri skupnostih za zaposlovanje ter informacije ob predvidenih terminih razpisov študentskega študija in razpisa za sprejem v študentske domove v Ljubljani in Mariboru. Možna je bila samo ena prijava za vpis v času od 8. marca do 8. aprila, tako da bi po obdelavi podatkov ostalo dovolj časa za sprejem ustreznih sklepov po usmerjanju in za pripravo kandidatov za študij. Kandidati so se lahko prijavili v prvi in tretji (začetni) letnik visokošolskih organizacij z enotnim prijavnim obrazcem, ki so ga pošiljali centru za razvoj univerze. V razpisu so bile napovedane omejitve vpisa na posamezne študijske smeri ter informacije ob posebnih pogojih in rokih za vpis, ki bo na tajništvih visokošolskih organizacij od 21. 8. do 8. 9. 1978. Z objavo razpisa vpisa je bil letos tesneje povezan tudi informativni dan, ki je bil organiziran 10. in 11. 3. na vseh visokošolskih organizacijah za kandidate za redni študij in študij ob delu. Zbiranje in obdelava prijav za vpis ter distribucija obrazcev in rezultatov je potekalo v glavnem podobno kot lani. Nekateri izboljšave in novosti, ki smo jih že omenili so predlagale izobraževalne organizacije, samoupravne interesne skupnosti in drugi v anketi, ki jo je po lanskoletni akciji predhodnih prijav izvedel Center za razvoj univerze. Omenimo naj tudi boljše vključevanje sredstev javnega obveščanja pri informiranju kandidatov ter zgodnejši razpis študentskega študija.

Poudariti moramo, da sta strokovna izpeljava akcije ter prikaz podatkov v tem poročilu tesno naslonjena na rezultate dosedanjega dela Centra za razvoj univerze in sodelovanja z delavci ustreznih služb srednjih šol, visokošolskih organizacij, Računalniškega centra univerze, tajništva obeh univerz, Zavoda SRS za statistiko, skupnosti za zaposlovanje, izobraževalne skupnosti SRS, in zavoda SRS za družbeno planiranje. Zaradi omejenega časa in obsega zajetih podatkov, s tem poročilom interpretacija gibanja vpisa še zdaleč ni zaključena. Podobno kot lani nameravamo jeseni zajeti podatke o vpisu novincev v I. letnik in o tem pripraviti posebno poročilo. Prijava za vpis predstavlja tako tudi preizkus enega od ključnih elementov novega sistema zbiranja, obdelovanja in posredovanja podatkov o študentih, za katerega si prizadevamo v okviru razvoja družbenega informacijskega sistema. Organizacija informacijskega sistema za potrebe združenega dela pri usmerjanju srednješolcev in delavcev v študij, je seveda le ena od nujnih in zahtevnih nalog samoupravnih interesnih skupnosti, izobraževalnih organizacij in njihovih strokovnih služb. Dosedanje bolj ali manj uspešno dogovarjanje o posameznih akcijah, kot je prijava za vpis na visokošolske organizacije, informiranje o študiju in skupno razpisovanje študentskega študija, bi kazalo razširiti in potrditi s trajnejšimi samoupravnimi sporazumi in z novimi oblikami sodelovanja, s katerimi bomo uresničevali zastavljeni sistem usmerjenega izobraževanja.

1: Prijave za vpis v I. letnik VDO v SRS v štud. letu 1978/79 po načinu študija, do 21. 4. 78 in pozneje

VDO	Redni	Ob delu	Zamudniški	SKUPAJ
VAS	75	77	3	155
VPOM	22	11	1	34
VPS	202	632	18	852
VSSD	196	300	12	508
VSDZ	385	197	6	588
VTVS	71	26	2	99
VUS	191	1063	70	1324
PA LJ	524	264	40	810
PAMB	408	82	22	522
VEKS	456	448	285	1109
VSDO	122	342	266	730
VSTK	198	48	13	259
VTŠ	518	209	49	776
AGL	37	5	4	46
AGRFT	68	2	2	72
ALU	105	38	—	119
BF	441	49	22	512
EF	662	205	76	943
FAGG	427	27	3	457
FE	335	187	15	537
FNT	480	51	16	547
FSPN	236	43	103	382
FS	343	155	23	521
FF	620	85	128	833
MF	406	2	9	417
PF	409	95	90	594
SKUPAJ	7937	4635	1207	13779
			brez zamud	12572

PRIKAZ ZAJETJA PODATKOV O PRIJAVAH

Glede na lanskoletne rezultate zbiranja prijav za vpis, ki je pomenila novost v primerjavi s prejšnjimi leti, se je letos za vpis prijavilo precej več kandidatov. Večji del tega povečanja gre na račun boljše informiranosti kandidatov. Omenimo naj, da se je lani v času od prijave do vpisa priglasilo visokošolskih organizacijam še precej kandidatov, tako da se je v I. letnik vpisalo skoraj 3.000 študentov več, kot se jih je predhodno prijavilo za vpis. Tudi v prejšnjih letih se je na visokošolske organizacije v Ljubljani vpisalo v I. letnik nekako desetina več, kot se jih je prijavilo. Upoštevati moramo, da so mnogi kandidati zaradi neustrezne predhodne izobrazbe popravljali preizkuse znanja na nekaterih visokošolskih organizacijah pa so opravljali sprejemne preizkuse zaradi omejevanja vpisa. Kandidati, ki teh preizkusov niso opravili, so se vpisovali na druge, pogosto sorodne študijske smeri, ki takih preizkusnih izpitov niso imele. Na marsikatero visokošolsko organizacijo se je v prvi letnik vpisala precej drugačna struktura kot se je predhodno prijavila. Tako se je npr. na VŠOD v Kranju jeseni vpisalo 775 novincev, metem ko se je v roku prijavilo le 505 kandidatov. Okviri študijskega leta in termini za zbiranje podatkov ob študentih niso vsklajeni, kar povzroča posledice tudi pri usmerjanju kandidatov za redni študij ob delu na posamezne visokošolske organizacije.

Podobne spremembe strukture prijavljenih v času do vpisa lahko pričakujemo tudi letos, če se visokošolske organizacije ne bodo držale dogovorjenih rokov. Zanimivo je, da se je v zadnjih dneh prijavnega roka in v času od 8. 3. do 21. 4. 1978 prijavilo veliko kandidatov za upravno-pravno-ekonomsko-organizacijska področja študija, predvsem za študij ob delu. Dinamika prijavljanja na te študijske smeri lahko skupaj s podatki o alternativnih namerah kaže na usmerjenost kandidatov za študij na teh področjih. Precej kandidatov, ki se prijavljajo običajno na visokošolske organizacije do začetka pedagoškega dela, kaže na to, da potencialnih interesentov za študij na teh področjih ne manjka. Postavljanje in uporaba časovnih okvirov prijavljanja in vpisa je seveda le ena od oblik omejevanja oz. pospeševanja vpisa, vendar kot kaže, ostaja pri študiju ob delu na omenjenih področjih zaenkrat edino učinkovito. Različne oblike evidentiranja interesentov za študij na posameznih visokošolskih organizacijah pri delavskih univerzah, ki organizirajo pripravljalne tečaje in sprejemne preizkuse za kandidate, ki nimajo ustrezne predizobrazbe, predstavljajo podaljševanje prijavnega roka navzdol. Podobno evidentirajo interese za študij ob delu tudi izobraževalne organizacije, ki organizirajo dislocirane centre izven sedeža visokošolske organizacije. Precejšen del kandidatov dobi informacije o možnostih študija ob delu prav pri teh organizacijah in ne morda pri skupnostih za zaposlovanje, ki so letos organizirale v vseh občinah zanje posebno informacijsko in svetovalno službo. Zaradi pomembnega vpliva organiziranih možnosti za študij ob delu na posameznih študijskih področjih lahko le ponovimo znano ugotovitev, da se brez samoupravnega dogovarjanja pri oblikovanju mreže izobraževalnih organizacij tudi usmerjanje delavcev v študij ne bo bistveno izboljšalo.

Glede na to da je število in struktura prijavljenih za posamezne visokošolske organizacije razvidna iz tabel, naj na kratko opozorimo na nekatere najizrazitejše premike pri letošnjih prijavah. Zaradi boljšega zajetja je letos v I. letnik prijavljenih desetina več kandidatov kot lani. Nekoliko je izrazitejše povečanje prijav za redni študij na visokošolskih organizacijah Univerze v Ljubljani. Večje je zanimanje za študij na MF in VŠZD ter VŠSD, kjer se je zlasti povečalo število kandidatov za študij ob delu. Povečalo se je število prijaviteljev za študij ob delu na oddelku za specialno pedagogiko PA Ljubljana medtem ko se je na mariborski pedagoški akademiji povečalo zanimanje za predmetni pouk. Precej večji interes, zlasti za študij ob delu na FE gre na račun novo odprtega višješolskega študija elektrotehnike, za katerega se je prijavilo precej delavcev. Na VTS v Mariboru se je verjetno zaradi omejevanja vpisa na FAGG prijavilo precej več kandidatov za študij gradbeništva, medtem ko je na ostale smeri VTS prijav manj kot lani. Precej je porasel interes za študij arhitekture. Za študij farmacije je letos precej manj zanimanja za študij ob delu kot lani, medtem ko prijaviteljev za študij tekstilne tehnologije ob delu ni, pa tudi prijaviteljev za redni študij je zelo malo. Na ostalih smereh FNT (matematika, fizika, montanistika, kemija) je prijaviteljev več kandidatov kot lani. Izstopa seveda enako kot prejšnja leta, veliko zanimanje za študij na upravno-pravnih-ekonomsko-organizacijskih področjih študija. Čeprav se je število prijaviteljev za študij ob delu na VUS-u tudi letos zmanjšalo, je ta šola po deležu prijaviteljev še vedno največja v SR Sloveniji.

Na FF se je letos prijavilo nekaj manj kandidatov kot lani zaradi napovedanih omejitev vpisa na nekaterih smereh. Vendar pa se je letos na psihologijo prijavilo enako število kandidatov kot lani, že tako velik interes za študij germanskih jezikov pa se je letos še povečal. Na BF se je na vse smeri, razen na biologijo število prijav povečalo.

Prve analize gibanj prijav v letošnjem letu torej kažejo na nekatere pozitivne učinke prizadevanj za smotrno usmerjanje v študij na posamezne visokošolske organizacije, hkrati pa opozarjajo, da najpomembnejše negativne tendence še vedno vztrajajo.

Tekst, ki je pred vami je prispevek člana predsedstva UK ZSMS Ljubljana tov. Lovrenčič Viktorja, ki ga je prebral na VIII. kongresu ZKS. Problemi in stališča, ki jih nakazuje in zastopa tov. Lovrenčič v tem tekstu so zelo aktualni in segajo daleč čez čas kongresov, posegajo v srž nekaterih temeljnih nasprotij. Zato objavljamo Lovrenčičev prispevek v celoti. Drugi delegat predsedstva UK ZSMS Ljubljana tov. Srečo Kolar nam teksta do danes še ni posredoval. To bo lahko storil jeseni, ko bo Tribuna nadaljevala z razpravami o tej problematiki in storila to, kar ji do sedaj ni uspelo v dovolj veliki meri.

uredništvo

Viktor LOVRENČIČ
Cesta na Vrhnovo 43
61000 Ljubljana

DISKUSIJA: Študent kot pomemben dejavnik v izgradnji samoupravnih odnosov v visokem šolstvu

K diskusiji bi pristopil na malo drugačen način in mogoče bi izpostavil večjo odgovornost študentov komunistov v izgradnji samoupravnih odnosov v visokošolstvu. Kot eno najpomembnejših področij boja za večje uveljavljanje novih samoupravnih in družbeno-ekonomskih odnosov je vseskozi reforma vzgoje in izobraževanja. Zavedajoč se pomembnosti in zahtevnosti svoje naloge, smo na visokošolskih delovnih organizacijah, vodeni z resolucijo X. kongresa ZKJ, takoj pristopili k pripravam na reformo visokega šolstva. Zakon o visokem šolstvu, sprejet leta 1975, je prinesel pomembne spremembe, zlasti na področju samoupravne organiziranosti in povezovanj z uporabniki, in je po prvem mandatnem obdobju novih samoupravnih organov prispeval veliko novih kvalitativnih in samoupravnih spoznanj in enakopravnemu sodelovanju interesov delavcev in uporabnikov ter študentov. Tako je tripartitna sestava samoupravnih organov v samoupravno odločanje pritegnila še delegate uporabnikov in študentov. Ta nova samoupravna organiziranost je povzročila bolj kompleksne samoupravne odnose, v katerih so delegati uporabnikov in študentov našli na številne probleme in tako bi lahko prvo dvoletno mandatno obdobje imenovali tudi faza uvajanja novih subjektov. S tem so obveze in odgovornosti vseh subjektivnih sil, da še bolj pospešijo procese reforme, na osnovi novih spoznanj, pridobljenih skozi prakso uveljavljanja zakona o visokem šolstvu.

Kot študent bi se v diskusiji omejil na vlogo študentov, kot subjektov v uveljavljanju reforme in razvoja novih samoupravnih odnosov. O vlogi uporabnikov in njihovih nalogah je že dovolj povedanega v naših predkongresnih pripravah in zapisane v resoluciji VIII. kongresa ZKS. Zavedajoč se razvpitega fenomena pasivnosti študentov in njegovega počasnega adaptiranja na nove odnose, na nove dolžnosti, ki izhajajo iz novih pravic, na nove učne programe in sprotne študij, bi želel osvetliti nekatera vprašanja in samo kritično spregovoriti o študentski aktivnosti in prizadevanju za realizacijo skupnih nalog. Naj naštejemo samo nekatere znane pavalne ocene: neorganiziranost študentskih delegacij, nesklepčne seje svetov visokošolskih delovnih organizacij, neudležba študentov na sejah samoupravnih organov, nepovezanost delegatov študentov z delegatsko bazo in forumsko delovanje delegacij, neinformiranost delegatov o problemih študentov in obratno in podobnih ocen bi še in še lahko našteval. Takoj bi poudaril, da je s temi hitri izrečenimi kritikami storjena velika krivica študentom, ker so se te ocene enačile s celotno študentsko populacijo. Medtem, ko se je posploševala ta ocena, se je pozabljalo na široki spekter razvejanosti in razvitosti samoupravnih odnosov visokošolskih delovnih organizacij in na dejstvo, da so na posameznih visokošolskih delovnih organizacijah prav študenti nosilci velikega bremena v kreaciji pravih samoupravnih odnosov. Do danes nimamo izdelane študije o problemih aktiviranja študentov. In zato menim, da so te ocene nedorečene, ker so našteje slabosti brez analiz konkretne sredine, niso pa nakazale na možne rešitve.

V nadaljnji diskusiji ne mislim naštevati številnih uspehov in rezultatov posameznih visokošolskih delovnih organizacij, ampak bi nakazal razloge, zaradi katerih se samouprava in dejavnost ter delegatski odnosi študentov v nekaterih sredinah še niso razvili. Za težek položaj samoupravne organiziranosti študentov na posameznih visokošolskih delovnih organizacijah, sta po mojem mnenju odločilna dva faktorja, in to:

1. razvitost subjektivnih sil na visokošolskih delovnih organizacijah in
2. specifičen položaj študentov, ki je pogojen z medsebojnim odnosom delavcev — delavcev.

V sredinah, kjer subjektivne sile vzajemno in enakopravno sodelujejo pri vseh vprašanjih, ki izhajajo iz zahtevnega procesa vzgoje in izobraževanja, je značilno, da so tudi urejeni medsebojni odnosi med delavcem v vzgojno-izobraževalnem procesu in njegovim sodelavcem — študentom, kar je tudi predpogoj za izgradnjo dobrih samoupravnih odnosov.

V praksi se je izkazalo, da so se tudi uporabniki hitreje vključevali, če so bili „v hiši“ odnosi razčiščeni. Zaskrbljujoče pa je, da na posameznih visokošolskih delovnih organizacijah osnovne organizacije ZK — predvsem mislim na študente komuniste — in osnovna organizacija ZSMS, kot frontna organizacija mladih na univerzi, niso uspeli razviti samoupravne odnose in voditi študentsko populacijo po poti vsebinske reforme visokega šolstva.

V takih sredinah moramo kot mladinci, kot komunisti prevzeti vso odgovornost za nerealizacijo teh zelo pomembnih nalog. Komi smo se nismo zavedali svoje vloge avangarde in mobilizirali akcij. Nismo se zavedali svoje partijske naloge in smo graditev samoupravnega okostja prepustili mioidočim. Brez trdne kadrovske baze smo gradili fiktivno zgradbo, katere se je v dveh letih znašla na temeljih. (Zrušila do temeljev.)

Pred dvema leti, se je takrat še mlada organizacija ZSMS znašla pred velikimi potrebami za novimi kadri, za številne naloge v okvirih samoupravne organiziranosti. Slaba, stihijska, kadrovska politika je že na samem začetku kazala na velike kadrovske težave, te pa so bile vidne v že nastalih ocenah. Veliko število delegatov je odstopilo od prevzetih nalog in tako so seje ostajale brez delegatov — študentov. Nepripravljenost študentov na nove obveznosti se je kazala tudi pri novih volitvah delegatov v svete visokošolskih delovnih organizacij in v ostale samoupravne organe. Udeležba in odziv na volitvah je bil na meji 50 % volilnih upravičencev. V naši univerzitetni organizaciji in v osnovnih organizacijah ZSMS na Univerzi smo ocenili to dvoletno mandatno obdobje. To je bila težka šola, v kateri smo študentje slabo štartali zaradi ogromnega skoka v zahtevnost študija in ker nismo imeli dovolj znanja in izkušenj, da bi bili kos problema. Zavedamo, da nismo izkoristili vseh moči in kapacitet, toda kot organizacija v rojstvu, smo imeli že sami s seboj velike organizacijske težave.

Želel bi opozoriti še na velik problem v realizaciji politične akcije med študenti in to je odtujenost študentov komunistov od vsakdanjega življenja na visokošolskih delovnih organizacijah. V teh pomembnih in odločilnih trenutkih se veliko število pasiviziranih študentov komunistov zaradi velike inercije ni uspelo vključevati v akcijo. Ta kronična bolezen študentov komunistov je bila tudi velika ovira za hitrejšo politično akcijo. Podatek, da nam na posameznih visokošolskih delovnih organizacijah več kot polovica študentov komunistov pasivno spremlja dogajanja in dejstva, dovolj zgovorno priča o obstoječi situaciji. Iz poročila o delu častnega razsodišča Zveze komunistov Slovenije med kongresoma, je razvidno, da je eden izmed najpogostejših razlogov za izključitev iz Zveze komunistov tudi formalna organizacijska nepovezanost — zlasti pojav med študenti člani zveze komunistov na univerzi v Ljubljani. Zato je nujno, da se kot mladi komunisti aktivno vključimo v svojo frontno organizacijo Zveze socialistične mladine in v samoupravljanje, da dejansko postanemo kreativni in idejni vodje politične akcije študentov. Postati moramo stvarni subjekt pri oblikovanju družbene zavesti študentov in v svojih vzornih delovanjih med študenti kazati na idejno, akcijsko, delovno in edino pravo pot razvoja novih boljših samoupravnih in družbeno-ekonomskih odnosov.

Tovarišem, ki se neodgovorno, nesamokritično, pasivno in mlačno obnašajo do realizacije programa in politike ZKJ, ustavnih načel in določil Zakona o združenem delu in tovaršem, ki s svojim neizvrševanjem partijskih nalog bližajo moralni lik komunistov, moramo odgovorno in kritično povedati, da za njih ni mesta v vrstah Zveze komunistov. Kontinuirano moramo osveščati in usposabljam tovaršice za velike odgovorne naloge v odpravljanju objektivnih in subjektivnih ovir reforme.

Odpraviti moramo forumsko delo in se približati delegatski bazi. Poiskati moramo nove organizacijske rešitve v pomanjkanju prostora, finančnih sredstev in zaradi dislokacije oddelkov. Več pozornosti moramo posvetiti delu in uvajanju brucov, kar je posebej pomembno na dvoletnih višjih šolah. Razviti moramo samoupravno informiranje kot enega najpomembnejših pogojev za normalno delo delegatov in delegacij. Na ta način bi omogočili informiranje delegatske baze in njeno aktivno reakcijo k spodbujanju in usklajevanju mnenja delegatov in delegacij. Z namenom, da bi se zmanjšalo število nesklepčnih sej zaradi študentov, bi sklicatelji morali upoštevati obveznosti študentov do vzgojno-izobraževalnega procesa. Ne bi se smela ponavljati praksa, da je študent delegat obsojen na redno izostajanje s predavanj in vaj. Odločno smo proti temu, da se pomembna vprašanja rešujejo v času izpitnih rokov in počitnic, ker je to direktna diskvalifikacija študentov pri odločanju. Kot mladinci in komunisti se moramo zavedati velikega pomena doslednosti izvajanja kadrovske politike pri izbiri delegatov študentov.

V zaključku bi še enkrat poudaril: veliki pomen vključevanja študentov v razvoj delegatskega sistema, reforme visokega šolstva in šolstva na sploh skozi javno razpravo o usmerjenem izobraževanju, reševanje še odprtega vprašanja statusa in nagrajevanja dela študentov in njegovega vključevanja v znanstveno-raziskovalno delo — s tem se bodo študentje še bolj vključevali v družbene tokove in še več sodelovali z ostalo mladino, mladimi delavci in združenim delom. V tej smeri moramo precizno dodelati delovanje pokrajinskih študentskih klubov in klubov študentskega delavstva. Hvala!

MARX, ENGELS PREDAVANJA V.

KARL MARX, FRIEDRICH ENGELS:

PREDAVANJA V LONDONSKEM DELAVSKEM IZOBRAŽEVALNEM DRUŠTVU

(Objavljamo izvlečke iz zapisnikov londonskega delavskega izobraževalnega društva o Engelsovih in Marxovih predavanjih v tem društvu 30. novembra in 7. decembra 1847.)

Po zapisniku seje 30. nov. je predsednik predlagal, naj prisotni „državljeni s celine“ — Engels, Marx in Tedesco — poročajo o gibanju na kontinentu. Predlog je bil enoglasno sprejet. Engels se je prijavil k besedi in menil, da je o sodobnem gibanju odveč govoriti, ter zato izbral za predmet svojega predavanja odkritje Amerike. Zapisnik tega predavanja prevajamo v celoti.

Marx je, drugače kot Engels, poročal o „gibanju na kontinentu“ in, tako kot Engels, izrazil priložnost, da je povedal še „nekaj več“ — tekst zapisnika prevajamo delno, s tem da referiramo o celotnem predavanju.

Tekst, ki ga objavljamo, je bil doslej objavljen samo v Marx/Engels: Gesamtausgabe, Erste Abteilung, Band 6, Marx-Engels-Verlag G.m.b.H., Berlin 1932, str. 637-640.)

Državljanil Ko je Krištof Kolumb pred 350 leti odkril Ameriko, si gotovo ni mislil, da bodo z njegovim odkritjem ne samo vržene čez krov tedaj obstoječe družbe v Evropi skupaj z njihovimi ustanovami, temveč tudi položen temelj za popolno osvoboditev vseh ljudstev, in vendar postaja vse bolj očitno, da gre dejansko za to. Z odkritjem Amerike je bila najdena nova pomorska pot v Vzhodno Indijo, s čimer se je tedanji evropski poslovni promet popolnoma preoblikoval; nasledek tega je bil, da je bil italijanski in nemški trgovski promet popolnoma ruiniran in da so druge dežele stopile na čelo gibanja; trgovina je pripadla zahodnim deželam in Anglija je s tem prišla na čelo gibanja. Pred odkritjem Amerike so bile celo v Evropi dežele še zelo ločene druga od druge in trgovina v celoti vzeta neznatna. Šele potem, ko je bila najdena nova pot v Vzhodno Indijo in se je v Ameriki odprlo široko polje izkoriščanja za trgujoče Evropejce, je Anglija začela vse bolj koncentrirati trgovino in se je polasčati, s čimer so bile ostale evropske dežele prisiljene, da so se bolj in bolj priključevale druga k drugi. Z vsem tem je nastala velika trgovina in odprto je bilo tako imenovano svetovno tržišče. Neznanski zakladi, ki so jih Evropejci prinesli iz Amerike, in sploh dobiček, ki ga je prinašala trgovina, so imeli za posledico propad stare aristokracije, in s tem je nastala buržoazija. Odkritje Amerike je bilo v zvezi z nastankom strijev, in s tem je postal nujen boj, ki ga sedaj bojujemo, boj neposedujočih proti posedujočim.

Preden so bili iznajdeni stroji, je skoraj vsaka dežela producirala toliko, kolikor je potrebovala, in obstajala je trgovina skoraj samo takšnih produktov, ki jih ena ali druga dežela sploh ni mogla proizvajati; ko pa so nastopili stroji, se je produciralo toliko, da so bili na več krajih prisiljeni prekiniti z delom in da so kupovali blaga, narejena s stroji, za svojo lastno porabo celo ljudje, ki so prej podobna dela opravljali s svojimi rokami. Položaj prejšnjih delavcev se je s tem popolnoma spremenil in cela človeška družba, ki je bila prej sestavljena iz 4-6 različnih razredov, se je razdelila na dva drug drugemu sovražno zoperstavljeni razreda.

Odkar so se Angleži polastili svetovne trgovine in svoje manufakturništvo dvignili na tako višino, da lahko oskrbujejo s svojimi produkti skoraj ves civilizirani svet, odkar se je buržoaziji posrečilo osvojiti politično oblast, jim je uspelo tudi dalje napredovati v Aziji in buržoazija se je dvignila tudi tam; z nastopom strojev se barbarstvo stanje drugih dežel stalno uničuje. Vemo, da so Španci našli Vzhodno Indijo na isti stopnji razvoja kot Angleži in da so Indijci pri vsem tem stoletja živeli naprej še vedno na isti način, t.j., jedli, pili ter vegetirali in kakor je obdeloval svojo njivo stari oče, tako je delal tudi vnuk, izvzemši, da je bila kopica revolucij, ki pa niso bile nič drugega kot spori različnih plemen za oblast. Odkar so prišli tja Angleži in razširili svoje manufakturno blago, je bil Indijcem iztrgan iz rok zaslužek in posledica tega je bila, da so izšli iz svojega stabilnega stanja. Tamkajšnji delavci se že izseljujejo in s pomešanjem z drugimi ljudstvi šele postajajo dostopni civilizaciji. Stara indijska aristokracija je popolnoma uničena in ljudje tam prav tako kot tu hujskavala enega proti drugemu.

Kasneje smo videli, kako so Angleži Kitajsko, to deželo, ki je več kot 1.000 let kljubovala razvoju in vsej zgodovini, zdaj s stroji prekucnili in potegnili v civilizacijo.

Avstrija, evropska Kitajska, edina dežela, katere notranjih ustanov francoska revolucija ni omajala in ki ji celo Napoleon ni mogel do živega, pare ne zdrži; tam so stroji vse hitro spremenili; stroji so prinesli v deželo zaščitne carine. S tem se je povzdignila drobna buržoazija in strogolavila visoko plemstvo, s tem se je Metternichu primerilo nekaj, česar gotovo ni nikdar slutil; na zadnjem češkem deželnem zboru mu je buržoazija odrekla 50.000 goldinarjev davkov. Razredi družbe so se predrugačili, drobni rokodelci so bili uničeni in prisiljeni postati navadni delavci, s čimer je vstopil element, ki lahko Metternichu postane nevaren. V Italiji se je industrija prav tako dvignila, buržoazija je Metternichu povsod za petami, tako da je prišla vlada v škripce, da je Metternich Čehom moral priznati pravico, da ne plačajo 50.000 goldinarjev davkov.

Tako je z odkritjem Amerike cela družba razdeljena na dva razreda in brez nastanka svetovnega trga se to ne bi zgodilo. Delavci vsega sveta imajo

povsod enake interese, povsod izginjajo različni razredi in različni interesi sovpadajo. Če torej v eni deželi izbruhne revolucija, potem mora nujno delovati nazaj na ostale dežele, in šele zdaj se lahko začne dejansko osvobajanje.

Marx:

(Marx najprej poroča o belgijskem delavskem društvu; nato preide na obravnavanje literature: potem ko ob Louis Blancovi knjigi o francoski revoluciji na kratko opozori, kako se je buržoazija v tistem trenutku, ko je proletariat zrušil bastiljo, obrnila proti njemu, preide na obravnavanje nemške filozofske kritike religije ter knjige Georga Friedricha Daumerja Die Geheimnisse des christlichen Altertums, izdani v dveh zvezkih leta 1847, ki opisuje praktični kult krščanstva.)

Od vsega, kar je nemška filozofija naredila, je kritika religije najpomembnejša; vendar pa ta kritika ni izšla iz družbenega razvoja. Vse, kar je bilo doslej napisano proti krščanski religiji, se je omejevalo na to, da je dokazovalo, da temelji na napačnih načelih, kot so npr. pisatelji uporabljali drug drugega; toda, kar doslej še niso raziskovali, je bil praktični kult krščanstva. Vemo, da je najvišje v krščanstvu človeška žrtev. Daumer zdaj v delu, ki je pred kratkim izšlo, dokaže, da so kristjani dejansko klali ljudi in pri večerji jedli človeško meso in pili človeško kri. Iz tega se pojasi, zakaj so Rimljani, ki so trpeli vse verske sekte, kristjane zasledovali, in zakaj so kristjani pozneje uničili vso pogansko literaturo, ki je bila usmerjena proti krščanstvu. Pavel sam vneto ugovarja temu, da bi k večerji pripustili ljudi, ki niso povsem posvečeni v tajnosti. Zdaj je prav tako lahko pojasniti, od kod npr. prihajajo relikvije 11.000 devic; obstaja akt iz srednjega veka, ko so nune nekega francoskega samostana z opatinjo sklenile kontrakt, da brez soglasja vseh ne smejo biti najdene več nobene relikvije. Povod za to je dal neki menih, ki je stalno potoval iz Kžina v Pariz in nazaj in je vedno zepuščal relikvije. Vse, kar se je zgodilo v tem pogledu, so imeli za goljufijo farjev, toda s tem bi jim pripisovali spretnost in bistrost, ki sta zdaleč presegali čas, v katerem so živeli. Človeška žrtev je bila svetinja in je dejansko obstajala. Protestantizem jo je samo prenesel na duhovnega človeka in stvar nekoliko omilil. Zato je med protestanti več norih kot v katerikoli drugi sekti. S to rečjo, kot je prikazana v delu Daumerja, dobi krščanstvo zadnji udarec; zdaj je vprašanje, kakšen pomen ima to za nas. Daje nam gotovost, da gre stara družba h koncu in da se poslojpe goljufije in predsodkov ruši.

(V zapisniku naslednje seje 7. decembra se poroča:)

Državljan Engels ima predavanje, v katerem dokazuje, da povzroča trgovske krize samo hiperprodukcija in da so borze glavni uradi, kjer se narejajo proletarci.

LENINOV BOJ ZA

LENINOV BOJ ZA REVOLUCIONARNE TEORETIČNE OSNOVE RUSKE SOCIAL-DEMOKRATSKE DELAVSKE PARTIJE V ODBOJU STOLYPSINSKE REAKCIJE

Boljševiki so okrepili stranko na trdnih osnovah marksistično-leninske teorije, ki so jo obogatili z izkušnjami revolucije 1905-1907. V obdobju reakcije je bila obramba in zaščita osnov stranke v ospredju Leninove dejavnosti. Proti marksizmu so nastopili tako „levi“ kadeti, ki so koterirali s „skoraj socialistično terminologijo“ kot desni kadeti na čelu s Strujevjem, ki so propagirali velikodržavne ideje.

V okoliščinah objestnosti reakcije in navala delavstvu tuje ideologije se je razmahnila kapitulacija znatnega dela menjševikov. Eden voditelj menjševizma, Potresov, je pisal Akselrodu: „Pri nas prevladuje popolni razkroj in demoralizacija . . .“ Socialnodemokratske dvženje v Rossii. Materialy, I, M. L. 1928, str. 171)

Naval buržoazne ideologije se je usmerjal ne le v napade na znanstveni socializem in revolucionarno demokracijo, ampak tudi na filozofske osnove marksizma, ter pridigal idealizem in metafiziko. Predstavniki liberalizma (Struve, Izgojev, Merežkovskij, Berdjajev) so v letih 1905-1907 izdajali časopis „Polarna zvezda“. Za boj proti marksizmu so objavili tudi dela, ki so zavračala marksizem. V letu 1908 je izšla v ruščini knjiga francoskega sindikalista Georgesa Sorella „Socialni obrisi sodobne ekonomije“. V njem je pisec zavračal marksizem kot teorijo hipotez. Propagirali so dela Kanta ter avstrijskega fizika in filozofa Ernesta Macha.

V Rusiji je vlogo popularizatorja mehizma prevzela nase skupina menjševiških filozofov (Valentinov, Juškevič in drugi), prav tako pa pisci iz boljševiških vrst. Posebno vidno vlogo med njimi so imeli otzovisti Bogdanov, Lunačarski in Bazarov. Posebna nevarnost nastopa mahistov je bila v tem, da so svoje nazore širili v okoliščinah splošnega političnega in idejnega nastopa reakcije. Napadi mahistov na marksistični svetovni nazor so sovpadali z bojem vseh reakcionarnih sil proti revolucionarnemu marksizmu. Mahisti so skušali svojo idealistično „filozofijo“ empiriokriticizma prikazati na filozofijo sodobnega prirodoznanstva. Ruski mahisti so se razen tega trudili predstaviti svojo idealistično filozofijo kot „novejšo marksistično filozofijo“. Svoj filozofski zbornik so imenovali „Orisi filozofije marksizma“.

Pod vplivom mahistične filozofije je Lunačarski skušal utemeljiti religiozno-filozofsko smer, ki je dobila ime „bogograditeljstvo“. Ta smernje skušala združiti marksizem z religijo, znanstvenemu socializmu pa pripisati značaj religioznega verovanja. V svoji knjigi „Religija in socializem“ je Lunačarski trdil, da so „stroge in hladne formule“ marksizma za množice pretežke, da bi jih dojele. Predložil je, naj bi se zavzeli za oblikovanje nove religije „brez boga“, za „religijo dela“. Trdil je, da je vsa Marxova filozofija religiozna filozofija, sama socialna demokracija velika religiozna sila, delavstvo pa da ima perspektive, da „postane nosilec nove religije“ (Ibidem, str. 95)

Lenin je označil „bogograditeljstvo“ za ideologijo maloburžoaznih sopotnikov revolucije, ki so izgubili upanje in se utrudili.“ (Lenin, Sočinenija V/48, str. 227) Prav zato je kritiziral nekatere literarne stvaritve Lunačarskega, ki so bile prežete z mahistično filozofijo. (Lenin, Sočinenija V/18, str. 366)

Nejasno stališče o filozofskih vprašanjih je tedaj zavzemal tudi Stalin. Podcenjeval je pomen Leninovega boja proti mahistom. V pismu Chakajaju je pisal, da ima empiriokriticizem tudi dobre strani. „Naloga boljševikov je, da razvijajo filozofijo Marxa in Engelsa v duhu J. Dietzgena, ki prisvaja povsem dobre strani „mahizma“.“ Delavski samouk Dietzgen je vsekakor napisal dragocena filozofska dela, toda v vrsti bistvenih vprašanj je odstopal od materializma. Stalinov nasvet, naj razvijamo marksizem v duhu Dietzgena, je bil vsekakor odstopanje od marksizma.

Poizkusi, da se spodkopljejo splošne teoretične, filozofske osnove marksizma so bili tipični ne samo za rusko, ampak za celo mednarodno delavsko gibanje. „Poraz ruske revolucije 1905. leta, objesnost reakcije,“ je pripomnila Krupska, „sta vplivala ne le na usmeritev ruske socialne demokracije, temveč se je ta poraz izrazil tudi v usmeritvi mednarodne socialne demokracije in okrepil v njej oportunistično usmeritev.“

Politični in ideološki položaj v Rusiji, položaj, ki se je izoblikoval v mednarodnem socialnodemokratskem gibanju, je zahteval od marksistov, da razvijajo boj na filozofski fronti. To zgodovinsko nujnost je prej in globlje od vseh dojel Lenin. Ko je analiziral naloge, ki so bile pred stranko na

področju ideologije, je prišel do zaključka, da je glavna naloga obramba in nadaljnji razvoj materialistične Marxove filozofije. Neizogiben je bil spopad marksistov z mahisti na področju znanosti, filozofije in umetnosti. Sestavni del tega spopada je bilo razkrinkanje fideizma, to je religije v vseh njenih pojavnih oblikah. „Ta boj je moral v celoti izbojevati delavski razred“, je pripomnil Lenin. (Lenin, Sočinenija V/17, str. 424)

Tako se je opredelila usmeritev boja partije na področju ideologije. Ta boj je imel velik pomen za nadaljnje življenje stranke, za usodo ruske revolucije, za vse mednarodno delavsko gibanje.

Eden najbolj aktivnih zastopnikov nauka Macha in njegovih privrženec v Rusiji je bil Bogdanov. Z Bogdanovimi nazori se je Lenin seznanil že v prejšnjem letu. Prebral je njegovo knjigo „Osnovni elementi zgodovinskega nazora o naravi“. Ugotovil je, da njegovi nazori predstavljajo „prehod k drugim filozofskim pogledom“. (Lenin, Sočinenija V/47, str. 141) Leta 1904 je Bogdanov poslal Leninu svojo drugo knjigo „Empiriomnizem“. Ko jo je Lenin prečital, je prišel do zaključka, da Bogdanov stoji na pozicijah, tujih marksizmu.

V letih reakcije je postajalo vse bolj jasno, da nauki Bogdanova, Lunačarskega, Bazarova in drugih, prežeti z mahizmom, predstavljajo resno nevarnost za stranko. Objava njihovega zbornika „Obrisi filozofije marksizma“ je zaostriła odnose. „Izšli so „Obrisi“,“ je pisal Lenin Gorkemu 25. februarja 1908. „Prečital sem vse članke, razen članka Suverova (ki ga zdaj čitam), in ob vsakem sem naravnost besnel od ogorčenja. Ne, to ni marksizem! Naši empiriokritiki empiriomnizisti res lezejo v močvirje. Prepričevati bralca, da je „vera“ v realnost zunanjega sveta, mistika“ (Bazarov), mešati na najodvratnejši način materializem in kantovsko (Bazarov in Bogdanov), oznanjati varianto agnosticizma (empiriokriticizem) in idealizma (empiriomnizem), učiti delavce religioznega ateizma in „oboževanja“ višjih človeških potenc (Lunačarski), proglašati Engelsov nauk o dialektiki za mistiko (Berman), črpati iz smrdljivega vira nekih francoskih „pozitivistov“ angnostikov ali metafizikov, vrag naj jih vzame — s simbolično spoznavno teorijo (Juškevič) vred! Ne, to je pa že preveč! Seveda mi navadni marksisti v filozofiji nismo

podkovani, a čemu nas je treba tako žaliti, da nam tako stvar podajajo kot filozofijo marksizma!“ (Leninovo pismo Gorkemu z dne 25. februar 1908: Lenin, Sočinenija V/47, str. 142-143) Lenin je odklonil vsako sodelovanje pri kateremkoli organu ali kolegiju, ki bi oznanjal podobne nesmisle.

Lenin se je pričel sistematično ukvarjati s filozofijo, ki je postala njegovo bojno orožje. Organsko jo je povezoval z vprašanjem o vrednotenju vseh pojavov s stališča dialektičnega materializma, z vprašanjem praktičnega boja na vseh področjih. Rezultat njegovega študija je bilo delo „Materializem in empiriokriticizem“, v katerem podal razlago spoznavne teorije dialektičnega materializma.

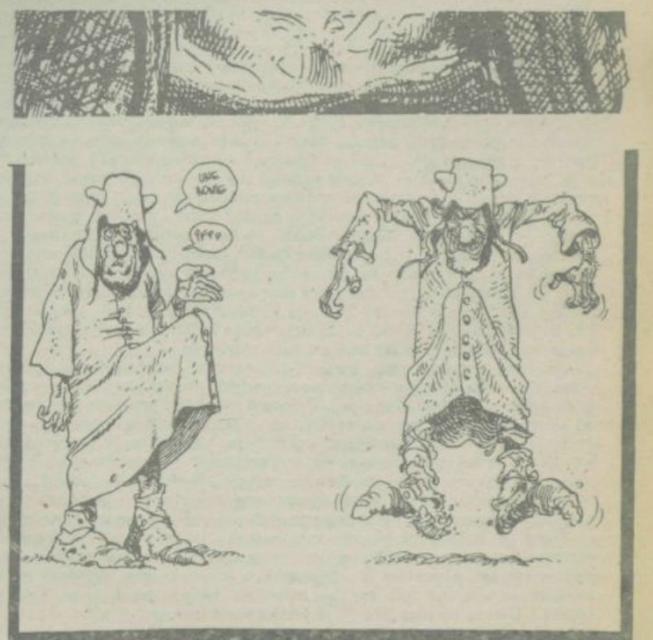
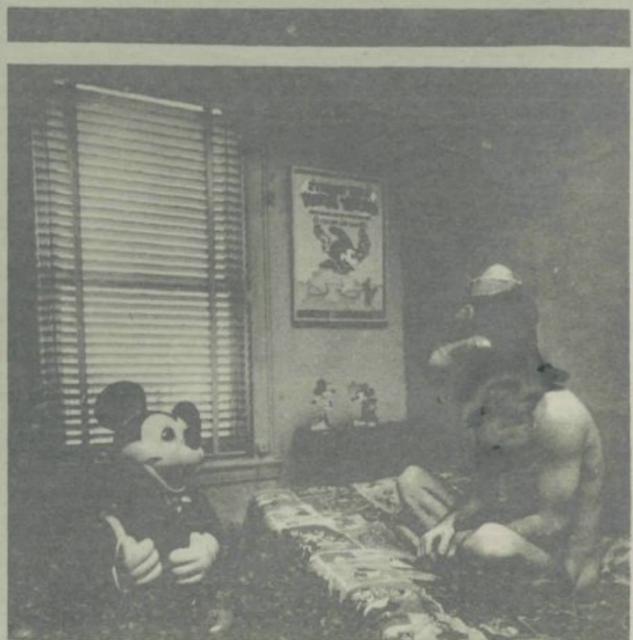
Delo je pričel v februarju 1908, v novembru pa je že poslal rokopis v Rusijo. Proti koncu aprila 1909 je knjiga izšla v Moskvi. V njej je podal globoko in celovito oznako marksističnega filozofskega nazora, napomirliivega do buržoaznih idealističnih pogledov, posebno še do mahističnih nazorov.

Leninovo delo je bilo predmet proučevanja ilegalnih partijskih organizacij v Rusiji, po ječah carske Rusije. Delo je imelo velik pomen v boju z reakcijo, z ruskim in mednarodnim revizionizmom.

Dr. Marjan Britovšek

(Objavljeni tekst je del vodne študije za 3. zvezek Leninovih izbranih del, ki jih pripravljata in izdajata CZ in MC CK ZKS)

Op. ur.: Leninova pisma Gorkemu so izšla v slovensčini v posebni brošuri (v tistih letih, ko se je kljub nižjemu družbenemu standardu izdajalo več marksističnih publikacij in v višjih nakladah kot dvajset let kasneje, ko je bilo v obdobju liberalistične meščanske reakcije izdajanje marksizma skoraj povsem zadušeno in je nastala ideološka in teoretska situacija, s katero so se končno spoprijele organizirane komunistične sile naše družbe in ruvanje korenin ter odpravljanje posledic katere zahteva in bo zahtevalo še veliko trdnega dela komunistov-marksistov, kajpak moramo pri tem računati na zagrizen odpor vseh različnih meščanskih sil).

Gabriel Garcia Marquez

Gabriel Garcia Marquez:
DEBRAY, GABO* in CHE

„Alternativa“, št. 146,
1977.

Letja 1977, deset let po smrti Ernesta Che Guevara, se je znani kolumbijski pisatelj, levičar in novinar Gabriel Garcia Marquez srečal v Parizu z Regisem Debrayem, glavnim predstavnikom gverilkega „fokizma“ v Boliviji ter Latinski Ameriki. Znano je Debrayev tesno sodelovanje z legendarnim Chejem. Nedvomno je bil izredno močan vpliv Debrayevih teorij o gverilskem gibanju v 60.ih letih – desetletju osvobodilnih gibanj v celotni Latinski Ameriki, ki so bila posledica zmagovite kubanske revolucije. Rezultat tega srečanja dveh intelektualcev, tesno povezanih z latinskoameriško revolucijo, je pričujoči intervju, v katerem so analizirani nekateri pogledi latinskoameriške levice, in mišljenje Regisa Debraya, ki je danes militantni predstavnik francoske socialistične partije. Razgovor je objavila tudi levičarsko usmerjena kolumbijska revija „Alternativa“, ki jo vodi Gabriel Garcia Marquez.

Gabo: Mnogo ljudi misli, da bi bil ti za latinskoameriško revolucijo bolj koristen mrtev kot živ. Kaj misliš o tem?

Regis: Tega se nedvomno ne da zanikati s kriščanske točke razmišljanja. Kri žrtve kot seme vseh jutrišnjih herojev, žrtvovanje kot višja vrednost, odrešitev skozi smrt, so predstave (fantasmas – v orig.), ki so zelo koristne in uporabne, ko gre za revolucijo v katoliških deželah. Ne da so samo koristne, temveč prav tako vrednostne, imajo svojo vrednost do določene meje; človek teh dežel je tako „narejen“, da se aktivira šele na osnovi vzorcev, tu pa je mrtvec daleč bolj koristen kot pa živ. Tega se zavedam, in vsekakor razmišljam o tem, da je moje preživetje nekoliko nemoralno. Toda ne po moji krivdi. Krive so bile navzkrižne okoliščine, ki jih še nisem uspel razvozlati. Vedno sem mislil, da me je v Boliviji rešil neki fotograf iz Sucre (pokrajina v Venezueli – op. prev.); ki me je slikal v Moyopanpi pol ure po aretaciji; in na tem policijskem dvorišču sem bil tedaj le eden izmed osumljencev več. Fotografijo so objavili nekaj dni po uradnem vojaškem sporočilu, v katerem je oznanilo, da sem padel v boju. In šele pred nekaj meseci sem odkril, da je bila prav tako golo naključje, da je negativ (filma) prispel na uredništvo tega časopisa. Tisti, ki jo je prinesel, ni imel niti najmanjšega pojma, za kaj je šlo in bijo skoraj pozabil, skupaj z drugimi paketi, na sedežu nekega avtobusa. V tedanji revoluciji bi bil brez dvoma mnogo koristnejši mrtev kot živ. Toda še vedno ostaja vprašanje, ali bi bil koristen tudi za jutrišnjo revolucijo. Vse je odvisno od tega, kaj počnem s svojim življenjem v času, ki mi še ostaja; revolucija se nadaljuje, medtem ko mrtvci ostajajo na poti. Vsekakor pa še enkrat priznam, da bo moja smrt bolj koristna za prihodnjo revolucijo kot pa bi bila koristna za kakršnokoli preteklo revolucijo. Bolj plodna na svoji lastni, kot pa na tuji zemlji; na nek način verjamem v vnaprej določeno soglasnost med krvjo in mestom, ki mu ta kri pripada. Oziroma Francija. V mojem primeru. Na način, ki ne more razočarati. Potrpljenje, potrpljenje. In nadaljevati svojo začrtano pot, še malo vzdržati na njej.

Gabo: Kdaj, misliš, se bo dalo ugotoviti, z večjo ali manjšo verjetnostjo, če bi bila tvoja smrt koristna tudi za prihodnjo revolucijo?

Regis: Teh stvari se ne da programirati, vnaprej določiti, izračunati, ostaja zgolj zaupanje v slučaj, kar je vedno še najbolj pametno. Res je, da ni težjega na tem svetu, kot umreti ob pravem času. Da se razumemo: niti prezgodaj niti prepozno. In končno, edini prostovoljci smrti so fašisti. Resnični revolucionarji bolj zaupajo v življenje, potrjujejo življenje skozi smrt – popolnoma nasprotno od fašistov, ki v življenju ne iščejo drugega, kot praznega ponavljanja smrti. Jaz pristajam na življenje in se pripravljam na to, kar prihaja.

Gabo: In kaj je tisto, kar prihaja?

Regis: Najmanj; maščevalni srd, usmerjen proti vsem političnim usmeritvam levice, ki najavlja neizbežno konfrontacijo, eksplozijo. Mislim tu, v Franciji. In mislim predvsem na mesec maj; to že prihaja nad nas in to bo nekaj izredno pomembnega, resnega.

Gabo: Gotovo tako kot politika te sedaj gledamo predvsem kot romanopisca in poleg tega je tu še književna nagrada „Femina 77“, ki si jo nedavno prejel. Ni ta prehod iz politične esejistike v literaturo na nek način določena oblika političnega deziluzionizma?

Regis: Če bi bilo tako, bi se moja iluzija kaj kmalu spet vrnila, kajti ponovno se vračam k eseju, kmalu bo izšlo moje „Pismo francoskim komunistom“, v katerem boš lahko videl, da je bilo moje potovanje k literaturi potovanje s povratno vozovnico.

Gabo: V tem primeru te vprašam, malo iz čiste radovednosti in želje, da primerjam tvoje občutke z mojimi, kako se počutiš na tem potovanju „odhoda in prihoda“?

Regis: Ta odhod in prihod med dejanskim in nedejanskim v umetnosti, med besedami, ki „odhajajo“ in tistimi, ki ostajajo, med koristnim in neposrednim kot je politika in zelo potrebno nekoristnostjo kot je roman, je za mnoge tako naraven kot dihanje. Jaz sem prešel od novinarske esejistike k romanopisju, medtem ko si ti naredil obratno. Seveda s tem ne želim reči, da si zabredel v politični iluzionizem, in da sem jaz padel v deziluzionizem. Stvar ni tako preprosta.

Gabo: Toda še vedno me zanima – in to bi hotel zvedeti prav od tebe – če še vedno verjameš v revolucijo. To vprašanje si zastavlja mnogo naših prijateljev in sovražnikov, zlasti v Latinski Ameriki in ne bi mi oprostili, če ne bi izkoristil te priložnosti.

Regis: V revolucijo verjamem prav tako kot prej, predvsem v kubansko revolucijo. In to verjamem danes bolj kot prej, kajti danes vem, zakaj verjamem. Verjamem, da je potrebno dokončati obdobje imperijev, verjamem v praktično koristnost teoretskih postavk in predstavitev Karla Marxa. Toda verjamem tudi, da je potrebno v določenem trenutku odvzeti njeno osvojevano začetno črko, zapisano z veliko črko, da bi se ji (revoluciji) povrnila njena vsakodnevna veličina, njena dejanska in realnost, njena veličina v življenju majčkenih bitij, kot smo vsi mi skupaj, z našimi telesi, sanjami in občutenji. Vsi smo že siti vseh teh moralnih oseb kot so Domovina, Revolucija, Partija, Zgodovina, Človeštvo – vse pisane z veliko začetnico, ki so v vsakdanjem življenju tako često dokazale svojo neskončno nemoralnost. Potrebno se je približati, od blizu videti, kako živijo, kako sanjajo in kako se ljubijo ljudje, ki se skrivajo za tako velikimi besedami kot so te. Potrebno je od blizu videti revolucionarje, moške in ženske, videti vse tiste anonimne borce, ki delajo, oblikujejo zgodovino vsak dan, in ne da bi vedeli.

Gabo: Se ti ne zdi, da se hočeš „izmazati“ z retorično demistifikacijo?

Regis: To ni demistifikacija, to je dejanska revolucionarna morala, etika odkriti ne samo „zakaj“, temveč prav tako „kako“: reči to, kar je, in ne to, kar bi moralo biti. Za to služi roman. Politična retorika sprega vse glagole v prihodnjem času, medtem ko se roman ukvarja s tem sedanjim in tu je potrebno še veliko postoriti, kajti na splošno vzeto, se o dejanskosti še najmanj govori. Mislim, da je bil Fidel Castro tisti, ki je nekoč dejal, da je skupno delo, delo vsega ljudstva, namenjeno vsakemu posamezniku, namenjeno konkretnim osebam. Isto je početje romanopisca, ne vidim, potemtaka, kje bi bila deziluzija. Romanopisec se ukvarja z detajli, posameznostmi, kajti sama realnost je polna detajlov, barv, oblik. In prav tako tudi resnični revolucionar ne more obstajati samo pri tem splošnem.

* GABO je Marquezov vzdevek

La Habana, aprila 78.

Prevod: Jadran Strele

prevedeno iz revije „Alternativa“ mst. 146, 1977. Kolumbija

KURBE FEDŽA ŠEHOVIĆ

FEDŽA ŠAHOVIĆ: KURBE

Celjsko gledališče se je s to satirično skico dotipalo do konca svoje sezone, v kateri so od programskega začrtanja del izvedli le štiri (Partljičev „Oskubite jastreba“, Zuppe-Sardouja „Tosco“, Seligovo „Čarovnico iz Zgornje Davče“ ter Šehovičev „Kurbe“). Sezona ni dovolj pregledna, da bi lahko celostno ocenjevali repertoarne namere, tista sklenjena, novozgibna ustvarjalno-izvajalska sporočila, ki naj bi pokazala za kakšno misel in voljo do novuma ali izročila v letošnjem delovanju gre ter kako so v realizaciji dopolnila enoletni ustvarjalni trud.

Nedvomno je gledališče doseglo vrh svoje sezone s, kot sunek zrežirano, predstavo Čarovnica iz Zgornje Davče. Ta kaže v antropološko temo zajeto misel o perspektivah in konsekvencah potrošništva, o človeku – stvarniku, ki s spreminjanjem sveta in pogojev življenja spreminja tudi sebe, ob tem pa se opisuje z izrazito preživelimi pojmovnimi kategorijami. O totalnem civiliziranju, ki skrbi sebi – opravičuje lastno transformacijo po potu zadovoljevanja potreb, medtem ko se malič njegova humaniteta, njegova človečna vsebina. Gotovo izjemna predstava z dražmi izjemne konfliktnosti med naravnim, organskim in odtujenim, psevdofizikom.

Celjsko gledališče je eno redkih, ki je zazrto v smiselnoto sebe kot nosilca družbenega angažmaja in je namenjeno, da raziše to svojo smiselnoto in iniciativo. Edino pri nas prodorno uveljavlja misel in mnenje gledališča o svetu in hkrati mnenje o sebi kot mediju. Zadoljuje tako zahteve po angažiranem družbeno-kritičnem vrednotenju (Oskubite jastreba, Čarovnica, Kurbe), kot po angažiranem vrednotenju samega sebe znotraj izrazito estetskih možnosti (Tosca, Čarovnica). Mere teh postopkov vrednotenja so seveda različne in jih tu ne gre ponovno ocenjevati, toda zelo opazno je, da to gledališče izredno jasno kaže svoje zahteve do družbe in publike (ki sta kot porabnika zopet utemeljena na svojih zahtevah) in do samega sebe. V nizu vedno bolj slučajnostnih repertoarjev in „nasekljanih“ gledaliških sezon v ostalih gledališčih – izjema. Škoda, da Celjanom ni uspelo predstaviti na novo ogledane Cankarjeve Lepe Vde v režiji Mileta Koruna, saj bi bila podoba gotovo izrazitejša.

Šehovičev „Kurbe“ niso nikakršna izredna predstava, začrtana v izrednem tekstu. Nasprotno. Toda poglavito je, da gre za sproščeno stvarilno dejanje, za željo po duhovitem soočanju gledališke misli in publike ob koncu sezone. Pomanjkljivosti in površnosti pa vseeno ni mogoče zamolčati.

Toda, kako ocenjevati?

Šehovič, ki ga oznanjajo za novodobnega dubrovniškega komediografa ostrga peresa (z osmimi uprizorjenimi deli) in ki ga zagotovo inspirira izjemna komediografska dediščina, je več naslednik dubrovniškega Moliera – Držiča ter brez pomislekov globoko sega v malho kritičnega humorja. Njegovo delo je frivolna parodija, ki ob dosledno razviti vsebinski zgradbi slabi zaradi nedosledne izrazitosti, nedoslednih ponazoril in nosilcev problematike. Njegova komika v motivaciji trpi zaradi ostrih preskokov v situacijske komike na parodijo situacije in se poizkuša iz shematične komedije tipov mestoma preobrniti v karakterno komedijo. Smejimo se pravzaprav zmešnjavi tega ambicioznega humorja, ki hoče segati od pocestno plehkega, a sočnega žargona do analitičnega humorja z globljimi filozofskimi „ambicijami“. Bogata, toda neurejena, komedijska pomota, ki je predstavo uvedla v težavo, ta pa jih ni zmogla najbolj razrešiti.

Šehovič se giblje v svetu duhovitih antitez: Na opustelem jadranskem otočku, ki ga zapusti poražena avstroogrška vojska, pedantni omejenec v liku Stotnika dosledno izvaja zaupani mu vojaški zakon. Za obrambo rekrutira barske damice iz brezposelne gostujoče „plesne skupine“ in jih pod vodstvom njihove Šefice koreografira v zahtevnejše domoljubne vaje. Na koncu ga kurbe, naveličane njegovega prodolomskega fanatizma, do kraja pogočene v konsekvence politike ter prepričane v svoje razumevanje organizirane moči, prodajo sovražnikom, ki ga potrebujejo za dokazni fetiš zmage. Tako hkrati izročijo Angležem oblast in svoja gostoljubna mednožja v službo. Moč je v zakupu menjalnih vrednosti, te pa narekujejo nazore in srčnost telesnih podružnic. Naučili so jih razumeti politiko kot sredstvo, kjer je prepričanje motivirano s povsem drugotnimi razlogi. Toda: kurbe so tudi za njih le tiste – po duši. S politiko se torej igrajo kurbe, s kurbarji se igra obrambne vaje opusteli fanatik, ob tem pa so kurbe tudi agentura, s pomočjo katere prihaja do zamenjav oblasti. Tu so kasarna in bordel, morje in kopno, ljubezen za denar in ljubezen do moči, oblast in mednožje, raison d'être in raison du maitre, čas in korupcija, diktatorski sen in pronicljiva nagonkost, videz in agonija, kabaret in vojna, nemiljivost vojaštva in prostištvo, patriotizem in usluga, uniforma in spodnjice...

Idejna podstat je brez dvoma zasidrana v misli o razpadu avstroogrške monarhije, stilo pa uveljavlja „antioperetnost“ v nasprotju s sladkobno „operetnostjo“ razpadajočega cesarstva. Korumpirane „vrline in dolžnosti“ razgalja prostodušno „družbeno dno“.

Režiser tega poantiranega humorja, Franci Križaj, je gradil bolj na kabaretno nastopeškem ugodju in veselosti, vendar so bila njegova dekleta kljub temu da so segla do Slovencem skoraj nepoznane drznosti banalnega, še premalo razigrane in utečene. Njihove izustene plehkosti (v originalu je tekst pisan v sočnem dubrovniške dialektu) so bile včasih po sili komične in po sili tempirane v avditorij. Ta napadalna smešnost je deloma prekrila pomanjkljivost komike, ki se je izgubljala v dvom med komiko tipov in značajsko komiko. Zdi se, da jih je zavedla sproščena jezika. Zato lahko ugotavljamo, da bi verjetno morala biti komika globlje utemeljena v likih, saj bi bila predočena absurdnost tako bolj zahtevna, zahtevajoča. Igralstvo je žarelo, a mestoma neprepričljivo, saj se je bolj naslanjalo na besedno komiko kot na možnosti značajev. Da smo to lahko ugotovili sta nam omogočila pravzaprav izredna Anica Kumrova, ki je v značaju dojela polnost svojih izraznih možnosti in resignirano koncipiran lik poročnika – intelektualca v izvedbi Janca Bremeža. Pri liku stotnika gre za očitno zasedbeno pomoto, saj Sandi Krošl ni zmogel predstaviti ostre nadutosti in fanatizma. Vse premalo pa je bilo v „Kurba“ topline, naivnosti in značajske nedoraslosti, ki se razkriva v teh sredstvih poželjenja.

Scena Miodraga Tabackega je zaprla predstavo v prostorsko skico na meji med kabaretno in obrambnim stolpom Koreografinja Lojzka Žerdinova pa je z odličnimi in parodičnimi kabaretnimi medigrami duhovito oznanjala vzdušje ter čas, v katerem je nagonsko dno pravzaprav tisto edino avtentično, ki nenehno izbira med obstojem in propadom. S poplesavanjem damic je dodatno označila razsulo in bedo prikazovanega sveta. Na posameznih mestih pa je vseeno oblikovala rutinersko in izpraznjeno.

Vtis je, da bi se dalo iz Šehovičevega dela, ki ga je prevedel Bruno Hartman, in iz predstavi nakazanih izraznih odločanj s tehtnejšimi dramaturškimi in režijskimi posegi, iztisniti več. Tako predstava deluje razvedrilno, a pozabno.

Igor Likar

KNJIŽNICA GLEDALIŠKI OKTOBER ALI ŽPISKI O RAZVOJU SOVIETSKEGA GLEDALIŠČA

Zbirka Mestnega gledališča ljubljanskega poizkuša zapolniti vrzeli v slabo poznani pri nas slabo prevajani gledališki strokovnosti oz. teoretični misli. Iz nemškega izvirnika prevedeni zbornik (Theater Oktober, 1972, Roderberg-Verlag G.m.b.H., Frankfurt am Main, prevod: Dragana Kraigher-Senk) zapisov, izjav in zanesenih protestov treh utemeljiteljev novodobnega sovietskega in svetovnega gledališča Vsevoloda E. Meyerholda, Aleksandra I. Tairova in Evgenija B. Vahtangova, pomeni pravzaprav dokaj informativen, pregleden, toda tudi kritično zelo slabo ovrednoten poizkus predstavitev treh estetsko in, v pomenu gledališke tehnologije, povsem raznorodnih ustvarjalcev.

Ti avtorji so si v razumevanju in v zahtevah do gledališkega prispevka k družbenemu boju in osvoboditvi proletariata različni, povsem različno razumejo idejno-estetsko platformo gledališke ustvarjalnosti in izbirajo povsem različna sredstva izrazne bogatitve gledališkosti. Resda so vsi kot novatorji izšli iz MHAT-ovskega naturalistično-realističnega gledališča oz. gledališča vzdušja ob interpretacijah Čehova, ga vsi skušali preseči oziroma zavrniti, res je, da so delovali v eksperimentalnih studijih in ob tem gledališkem podjetju, in res je tudi, da v konfrontaciji svojih različnih postopkov lahko zadostno ponazarjajo obseg in posledice gledaliških in nasploh umetniških vrenj v predrevolucijskem in revolucijskem gledališkem življenju v SZ. Toda ob taki konfrontaciji teh avtorjev, kakršna je zastopana v zborniku, ostaja ob strani tisto, kar je za vsakega od njih pravzaprav odločilno: individualni razvoj avtorstva, ustvarjalne preobrazbe in dileme, ki so jih privedle do stališč in ocen sovietske in svetovne gledališke ustvarjalnosti, v katero so nato tako dejavno in informativno posegli.

Bodimo jasnejši: Ze sam Vsevolod E. Meyerhold je kot igralec, režiser in pedagog doživil kaj različne faze umetniške presoje: od učenca Stanislavskega do popolne zavrnitve MHAT-a in psihološkega realizma, od režij simbolističnih pesnikov in privatnega kabaretnega commedia dell'artovskega gledališča pod psevdonimom Dr. Dappertutto do bogatih opernih režij v carskem gledališču v Peterburgu, od gledališkega konstruktivizma do zagrinjene proletkultovske agitke, ki jo je po travestiji tako zanosno poizkušal uveljaviti do zahtev, ki jih je kot načelnik gledališkega oddelka sovetov in direktor Gledališča RSFSR št. I v prvem obdobju Lunačarskega postavil pred revolucionarno gledališče revolucije, od pobud za široko gibanje Gledališkega Oktobra do sistema biomehanike, ki temeljito vrača igralca k osvojenosti njegovih izraznih sredstev, od let 28 - 32 ko so ga v času socialističnega realizma pričeli napadati, do napadalnih predavateljskih samoobramb, ki jih je imel po SZ, kjer se je na široko razširil ti. „Meyerholdizem“, posnemaštvo privrčencev, ki ga je oblatilo in se ga ni mogel otresti do l. 1938, ko zaprejo „Teater Meyerholda“ in ga internirajo.

Kot pobornik ti. „Gledališča konvencij“, ki ukine MHAT-ovsko četrtosteno in odstrani iz publike hvaležnega podoživljajca-opazovalca, je postav-

ljal v ospredje ustvarjalno iniciativo, ki bi igralca osvobodila „vzdušja“ čehovskega gledališča, ki „vodi v pasivno doživljanje in ovira večjo intenzivnost“, omogočila preigravanje kar najraznovrstnejših iger in ne le neke določene tradicije. Gledališču je treba vrniti muzikalno strukturo, vrniti ga v ples, v antično statuarno plastičnost in ukiniti dlakocepsko doslednost realistične iluzije.

Aleksander Tairov je bil kot vodja akademskega Komornega gledališča ena tistih izjem v SZ, posebno za časa Lunačarskega, ki je v deželi navdušenih proletkultovskih zahtev lahko vodila neskaljeno, posebno gledališko politiko. V pomenu nekakšnega otiranja podedovanih vrednot in pred strahom, da bi socialistična omikanost pometla z vsem tradicionalnim, je to gledališče delovalo celo kot nekakšen izvozni predstavnik SZ. Nestrpni gledališki diabolik Meyerhold je šel celo v tako skrajnost, da je proti temu tipu gledališča osnoval oz. povzročil tim. gibanje „gledališki Oktober“. Trezni Načelnik za kulturo Lunačarski je o tem zapisal: „Tovarišu Meyerholdu lahko zaupam razrušenje vsega, kar je bilo staro in slabo, ne morem pa mu zaupati, da bi staro in dobro ohranjal.“... in... „Ko pride čisto majhen gledališki Oktober, bi bilo brez dvoma smešno, če bi mu prepustili vrednote, ki smo jih, ne brez truda, ohranili v času velikanskih viharjev pravega Oktobra.“ (E. Z. R. G., str. 417 in 418).

Vendar pri Tairovu ni šlo za brezkrvno vrednotno tradicionalnega. Svoj repertoar z Wildom, Scribom, Claudelom, Hoffmanom, Racinom itd. je peljal od izrazne stilizacije, preko kubistično-futurističnih prijemov, do revialnega kabareta in akrobatizma. Vmes se je poigraval s prečiščeno klasiko itd. Ob tem pa je izjavno nastopal proti buržoaznemu gledališču, govoril o vzrokih njegovega razsula, zahteval prenovitev, pobeg od literarnega gledališča, predih v pogojno nabitem gledališču psihološkega doživljanja, kjer se misli kot vodila ne more prebiti. V obravnavanju odrskega prostora je zelo veliko dosegel v smeri Appie teorij o plastičnosti odra. Iz igralčeve ige je poizkušal odstraniti pretiranost čustvenih elementov in poudarjal njegovo razumsko in pa tehnično sposobnost vzbujanja čustvenih elementov pri publiku. Gledališki tekst je povod in ne smoter režije. Življenjske resničnosti na odru ni, je le teatralna resničnost, zrasla v pogojih lastnih preizkušanj. V tujini je Tairov že na gostovanjih l. 1922 požel uspeh, hkrati pa predstavljal predseneljivo odprtost in iskateljstvo sovietskega gledališča in kulturne politike do tridesetih let. Kasneje je Tairov poskusil priti bližje odbojajoči stvarnosti, v vseh delih je iskal socialne utemeljitve in nivo, preko katerega predstava lahko korespondira z gledališčevu družbeno zavestjo. Od tod je potem prešel v neo-realizem. Tairov je ustvarjalno dojel, da se zamisli s časom spreminjajo, svoj pojem sintetičnega gledališča je na novo prevedel z novimi zahtevami do ustvarjalnega postopka in do njegove konfrontacije z družbo.

Tretji, z odlomki iz Dnevnik in z Zapisom učenca Gorčakova o fenomenalni predstavi Gozzjave „Princese Turandot“, predstavljeno teatroman

je Evgenij B. Vahtangov. Nedvomno igralec in režiser, ki je najbolj požaltil delo gledališkega kolektiva v procesu oblikovanja. Kot da v sebi združuje sintezo dedščine in poizkusov Stanislavskega, Meyerholda, Tairova. Najbol nadarjeni učenec Stanislavskega in uspešni predavatelj ter interpret njegovega Sistema, ki ga je celo stari „mojster“ prosil za sodelovanje in dopolnila, je vodil Tretji studio MHAT-a, ki se je l. 22, po njegovi smrti preimenoval v Državno gledališče Vahtangov. Ni bil velik reformist, čeprav je najgloblje posegel v pripravo predstav. Njegova estetsko-idejna načela so bila, da je treba gledališče z nastopom nove publike prenoviti, tej pokazati in ohraniti tisto, kar je bilo v preteklosti dobrega, hkrati pa prislunhiti tudi njej, črpati iz nje in tako preveriti lastno ustvarjalnost. Pojem „življenjsko resnično“ je potrebno zamenjati z „umetniško resnično“, oziroma „resnično gledališko“. Elemente stvarnih življenjskih pojavov je treba opremiti, dodelati in poglobiti s poduhovljenimi detajli in videnji imaginacije oz. ustvarjalnega zrenja. Z nadvse uspešno metodo prepričljivega in strastnega podajanja negativnih likov je v predstavah - kot v dialektičnih študijah - še bolj pokazal neobstojnost moralno in družbeno izkoreninjenega predvrednostnim invrednotnim. In to ne banalno ali s karikaturnim postopkom.

Nastopal je predvsem proti puščobnosti in izpraznjenosti gledaliških izrazil. Ni zastopal resničnosti doživljanja, temveč „resničnosti občutkov“. In če je Stanislavski verjel, da mora „gledalec pozabiti, da je v gledališču“, je Vahtangov potegnil z Meyerholdom da gledalec „niti za hip ne sme pozabiti, da je v gledališču“. Stanislavski je našel skladnost samo v vzdušju ruske družbe tistega časa, Meyerhold ni občutil „danes“, temveč je tipal v jutri. Prav zato pše Vahtangov: „Treba pa je znati občutiti „danes“ v jutrnjem dnevu in jutri v današnjem dnevu.“ (str. 349).

Zbornik presojamo kot zanimivo informacijo, ki pa je bolj slučajne, v sistematiki pomanjkljive in kritično preslabo opremljene zgradbe. Podobe treh ustvarjalcev, ki so poleg francoskih kartelistov, nekaj izpuščenih sovjetskih ustvarjalcev, Piscatorja in Brechta oblikovali gledališče tridesetih let in pripravili odločilna napotila novodobnemu, niso podane tako, da bi s pripetki oz. njihovimi zapisi predstavile vzroke in pomen razvojnih premikov v njihovih ustvarjalnosti. Zelo škoda je tudi, da v zborniku niso uvrščeni pomembni sovjetski gledališčniki kot so Evreinov, Suleržicki in Ohlopkov. Dileme in pobude tega tedanjega množičnega, idejno in estetsko pregnantnega, predvsem pa odrprtega gledališča (tedaj vodilnega v Evropi), bi bile tako popolneje predstavljene.

Zal, je zbornik, kljub redaktorsko-prevajalskim težnjam, predvsem prevod slabo zastavljenega nemškega izvirnika. Ne mislim slabega, marveč slabo zastavljenega. In če po dolgih letih razširjamo svoje poznavanje pomembnih gledaliških stvarnikov, potem bi bilo primerneje za to prvo informacijo pripraviti bolj celovit, naši dramaturški praksi primerno razgledan izbor.

IGOR LIKAR

GEORGE ORWELL: ŠPORTNI DUH (ZPRAV DUH V ZPRAVEM TELESU - PREGOVOR)

Sedaj, ko je kratek obisk nogometnega moštva „Dinamo“ končan, lahko javno rečemo tisto, kar so mnogi razumni ljudje sami zase govorili še predno je „Dinamo“ prišel. In sicer, da je šport neizčrpen vzrok sovraštva, in če ima tak obisk sploh lahko kakšen vpliv na anglo-sovjetske odnose, potem bodo ti postali le še slabši, kot so bili prej.

Celo časopisje ni moglo zadržati, da je na dveh, od štirih srečanj, pokazalo nestrpnost. Na srečanju z „Arsenalom“ sta se, kot mi je pripovedoval eden prisotnih, britanski in sovjetski nogometaš stapla, medtem ko je občinstvo življejo sodniku. Kot so me obvestili, je na srečanju v Glasgowu že od vsega začetka lahko vsak delal, kar je hotel. Takšno je bilo tudi nesoglasje v zvezi s sestavo „Arsenala“, kar pa je značilno za našo nacionalistično dobo. Ali je bilo moštvo „Arsenala“ resnično reprezentanca Velike Britanije, kot so trdili Sovjeti, ali le ligaški klub, kot so trdili Britanci? In, ali je „Dinamo“ zato nenadoma prekinil turnejo, da bi se izognil srečanju z angleško reprezentanco? Kot običajno na ta vprašanja vsak odgovarja glede na svoje politično prepričanje. Vendar ne prav vsak. Z zanimanjem sem opazil, kot primer nizkih strasti, ki jih izziva nogomet, da je športni dopisnik rusofilskega „New Cronica“ stopil na protisovjetsko stran in zapisal, da „Arsenal“ ni bil angleška reprezentanca. Nobenega dvoma ni, da bo ta razprava še dolga leta odmevala v podčrtnih opombah zgodovinskih knjig. Medtem ko je rezultat „Dinamove“ turnee, če je sploh imela kakšen rezultat, povzročil rojevanje nove nestrpnosti na obeh straneh.

Toda, kako naj bi bilo drugače? Vedno sem presenečen, ko slišim ljudi govoriti, kako šport pomaga graditi razumevanje med narodi in da bi ne prihajalo do vojn, če bi se ljudje vsega sveta lahko srečevali na nogometnih igriščih in igriščih za kriket. Tudi če ne poznate konkretnih primerov (denimo Olimpijskih iger leta 1936), ko se mednarodna tekmovalca spreminjajo v orgije sovraštva, lahko pridete do podobnih zaključkov na podlagi običajnih principov.

Večina današnjih športnih panog je tekmovalnega značaja. Igrate zato, da zmagate, tako, da ima igra zelo malo smisla, če ne daste vse od sebe in si ne prizadevate doseči končnega cilja - zmage. Na vaški livadi, kjer izberete slučajnega nasprotnika in kjer ni lokalpatriotizma, lahko igrate enostavno za zabavo ali vajo; toda takoj, ko se pojavi vprašanje prestiža, takoj ko zaznate, da boste vi in neka večja skupina osramočeni, če izgubite, se pojavi najbolj divji, borbeni instinkt. To ve vsak, ki je kdajkoli igral nogomet, pa čeprav le v šoli.

Na mednarodni ravni pomeni šport odkrito oponašanje vojskovanja, vendar v tem primeru ni pomembno obnašanje tekmovalcev (igralcev), temveč odnos gledalcev in preko njih odnos narodov, ki se spreminja v besenje, in vse to zaradi teh absurdnih tekmovalj, medtem pa resnično verjamejo - vsaj krajši čas - da je brancje žoge, tekanje in skakanje za njo, preizkušanje narodove vrline.

Celo ležerna igra, kakršna je kriket, ki zahteva več skladnosti, kot moči, lahko izzove mnogo jeze in srda, kot smo videli v žolčnih razpravah o črti za metanje žoge in v grobi taktiki avstralske ekipe, ki je obiskala Veliko Britanijo leta 1921. Z nogometom, igro, v kateri se lahko vsak poškoduje in ki ga vsak narod igra na način, v svojih finesah neobvladljiv tujcem, je stvar veliko hujša. Najhujši pa je vsekakor boks. Eden najstrašnejših prizorov na svetu je boj med belim in črnim boksarjem predmešanim občinstvom. Toda bokstarsko občinstvo je vedno odvrtno, še posebej pa s svojim obnašanjem izstopajo ženske. Zdi se mi, da jim celo vojska brani ogled takih dvobojev. Gotovo pa je, da so me pred dvema ali tremi leti, ko so garda in redne enote pripravile bokstarski turnir, postavili pred vrata z ukazom, naj ženskam ne dovolim vstopiti v dvorano.

Športna obsedenost je v Veliki Britaniji zelo razširjena slaba navada, toda še hujše so strasti v mladih državah, kjer se razne športne panoge in nacionalizem razvijajo šele krajši čas. V deželah, kakršni sta Indija ali Burma, so na nogometnih srečanjih potrebni močni oddelki policije, ki množicam preprečujejo vdor na igrišče. V Burmi sem videl, kako so navijači prodrli mimo policije in onesposobili vratarja nasprotnikove ekipe. Prvo veliko nogometno srečanje, ki se je odigralo v Španiji pred približno petnajstimi leti, je pripeljalo do divjega meteža. Kakor hitro se pojavi močan tekmovalni duh, se izgubi vsakršna potreba po upoštevanju pravil igre. Ljudje enostavno žele videti le eno stran na zmagovalnem odru, drugo pa ponižano in obenem pozabljeno, da je zmaga, do katere je prišlo s prevaro ali vmešavanjem množice, nesmiselna. Tudi takrat, ko gledalci neposredno ne posegajo v dogajanje na igrišču, skušajo vplivati na igro z navijanjem in vzpodbujanjem svojega moštva, nasprotnika pa poskušajo vznemirjati s protestiranjem in žalitvami. Vrhunski šport nima nikakršne zveze s pošteno igro, temveč je tesno povezan s sovraštvom zavistjo, bahanjem, nespoštovanjem pravil in sadističnim uživanjem v nasilju; z drugimi besedami, to je vojna brez streljanja.

Nameste čvekanja o čistem in zdravem tekmovalju na nogometnem polju in o veliki vlogi, ki jo imajo Olimpijske igre v zblizjevanju narodov, bi bilo koristneje raziskati kako in zakaj se je pojavil moderni kult športa. Večina današnjih športnih disciplin je starodavnega izvora, vendar vse kaže, da se šport ni obravnaval tako resno kot dandanašnji, vse od rimske dobe, do 19. stoletja. Celotno v angleških javnih šolah se je kult športa pojavil šele konec preteklega stoletja. Dr. Arnold, ki ga na splošno smatrajo za ustanovitelja modernih javnih šol, je šport smatral enostavno za zapravljajanje časa.

Potem pa je, predvsem na Angleškem in v ZDA, šport postal bogato financirana aktivnost, ki je pritegnila velike množice in izzvala divje strasti. Tako se je začela epidemija širiti od dežele do dežele. Predvsem so se razširili najbolj grobi borilni športi - nogomet in boks. Brez dvoma je vse to tesno povezano z rastjo nacionalizma, z moderno privrženostjo identificiranja z velikimi in močnimi skupnostmi in z obravnavanjem vsega s termini tekmovalnega prestiža. Prav tako so organizirani športi prej vzcveteli v urbanih skupnostih, v katerih povprečni človek v glavnem sedi in ima omejeno svobodo gibanja, brez večjih možnosti za ustvarjalno delo. V vaških skupnostih namreč deček ali mladenič porabi večji del svojega viška energije s tekanjem, jahanjem in z različnimi dejavnostmi, ki vključujejo okrutnost do živali, kot so ribarjenje, lov, petelinje borbe itd. Če se v velikem mestu želite osvoboditi odvečne fizične moči ali sadističnih impulzov, se morate izogibati skupinskih dejavnosti. Šport jemljejo resno v Londonu in New Yorku, prav tako pa so ga jemali tudi v Rimu in Bizancu; v srednjem veku so se tudi ukvarjali s športom in to verjetno na fizično zelo okruten način, vendar takrat šport ni bil povezan s politiko in ni izzival množičnega sovraštva.

Če želite karkoli dodati ogromni zalogi sovraštva, ki v tem trenutku klije na svetu, boste težko naredili kaj boljšega, kot če organizirate nogometne tekme med Židi in Arabci, Nemci in Čehi, Indijci in Britanci, Rusi in Poljaki, Italijani in Jugoslavani, seveda s tem, da vsako tekmo spremlja številno mešano občinstvo. S tem pa ne trdim, da je šport eden glavnih vzrokov mednarodnega nasprotovanja je pa vrhunski šport samo drugačen odraz vzrokov, ki so povzročili nacionalizem. Stvari le poslabšate, če pošljete enajsterico z avreolo nacionalnega šampiona, v borbo proti nekemu nasprotnikovemu moštvo in pri tem dopustite občutke, da bo poraženo moštvo in s tem poraženi narod izgubil tudi svoje dostojanstvo.

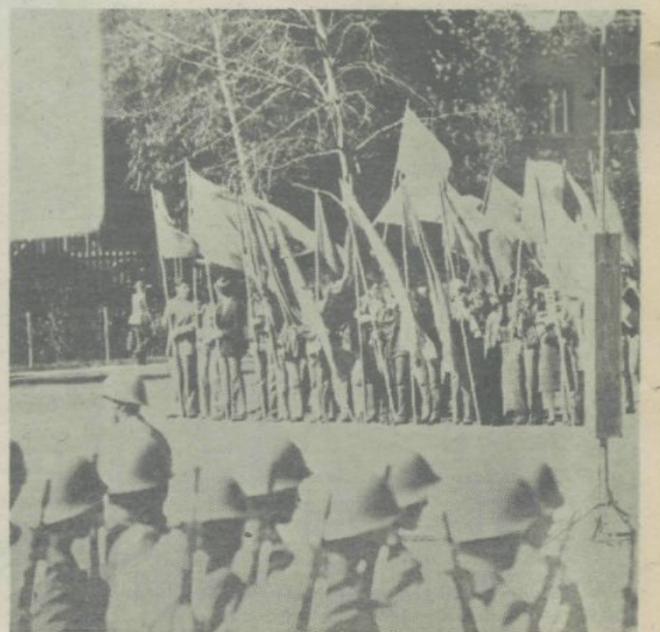
Zato upam, da po gostovanju „Dinamo“ ne bomo poslali v SZ britanskega nogometnega moštva. Če pa to že moramo storiti, pošljimo tja drugorazredno moštvo, ki bo gotovo izgubilo in za katero ne bo moč trditi, da predstavlja vso Veliko Britanijo. Danes že tako obstoji dovolj dejanskih vzrokov nesoglasja in sovraštva in jih zato ni potrebno množiti z vzpodbujanjem mladeničev, da se medsebojno svajajo in brcajo v piščali na nogah, spremljani z rojevanjem razjarjenih gledalcev.

„Tribune“, 14. decembra 1945

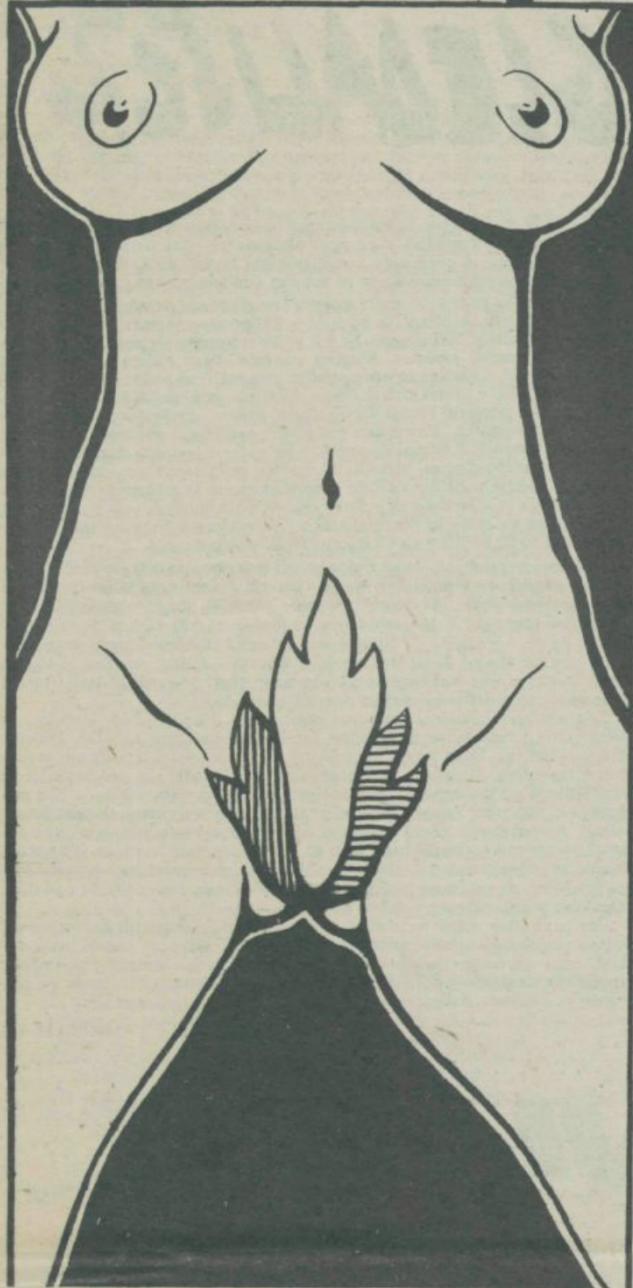
+ Moskovski nogometni klub „Dinamo“ je gostoval v V. Britaniji jeseni 1945 in igral z vodečimi britanskimi moštvi. (Op. prev.)

v: The Collected Essay, Journalism and Letters of George Orwell, 1968

(prevedel Mitja Košir

našim učiteljem BRECHT o mojem učitelju

NAŠIM UČITELJEM:

Bertolt Brecht:

O MOJEM UČITELJU

Moj učitelj je razočaran mož. Stvari, ki se jih je lotil, niso potekale tako, kakor si je predstavljal. Zdaj ne obtožuje svojih predstav, temveč stvari, ki so potekale drugače. Seveda je postal zelo nezaupljiv. Z ostrim očesom vidi vsepovsod kali bodočih razpletov, ki bodo prinesli razočaranje.

Trdno zaupa v novo. Tako ljubi mladino, ki je zame samo neskončana. Toda v njej vidi še polno možnosti. Tako zaupa tudi v proletarijat. Včasih se mi zdi, kakor da bi čutil dolžnost, da mora napraviti več, če je manj zaupal vanj.

Moj učitelj služi stvari svobode. Sam se je precej osvobodil vsakršnih neprijetnih nalog. Včasih se mi zato zdi, da bi lahko napravil za stvar svobode več, če bi se manj oklepal svoje lastne prostosti.

Njegova pomoč pri mojih delih je neprecenljiva. Odkrije vse slabosti. In nemudoma kaj predlaga. Veliko ve. Težavno ga je poslušati. Njegovi stavki so zelo dolgi. Tako me uči potrpežljivosti.

Ima veliko načrtov, ki jih redko izvede. Močna želja po popolnosti ga zadržuje, da večine ne naredi.

Ne pove rad, kako pride do svojih pogosto presenetljivih sklepov. Morda tega sam ne ve, lahko pa se tudi predaja davno ukoreninjeni zvižaji vseh učiteljev, da bi sami sebe naredili za nepogrešljive.

Zelo se zavzema za boj, sam pa se pravzaprav ne bojuje. Pravi, da ni čas za to. Zavzema se za revolucijo, toda sam razvija pravzaprav bolj tisto, kar nastaja.

Teško se odloča o stvareh, ki zadevajo njegovo eksistenco. Zmeraj si pridržuje največjo možno prostost. Če se ob tem kaj zgubi, celo kaj pomembnega, ni žalosten.

Mislím, da je neustrašen. Boji pa se, da bi se zapletel v gibanja, ki zadenejo ob težave. Nekoliko preveč gleda na svojo integriteto, mislim.

Tudi pri proletariatu bi bil zgolj gost. Ne veš, kdaj odpotuje. Njegovi kovčki so vedno pripravljeni.

Moj učitelj je zelo nepotrpežljiv. Hoče vse ali nič. Pogosto mislim: Svet na to zahteva rad odgovori: nič.

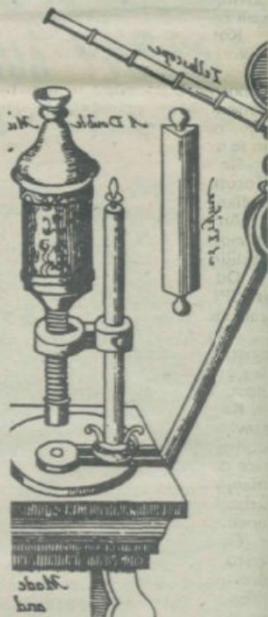
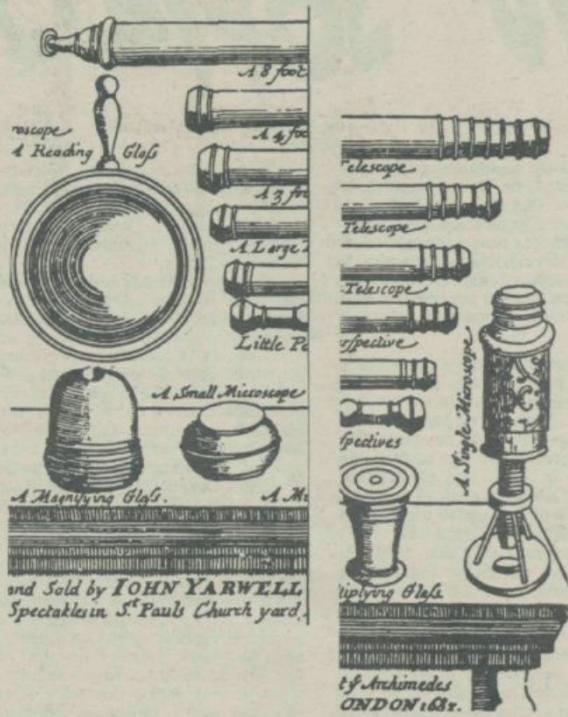
(Prev. T. M.)

Zaradi težav, ki jih imamo z našo administracijo prosimo, da imenovani tovariši, ki ste sodelovali pri urejanju Tribune in še niste dobili nakazanih vseh honorarjev, prinesete na uradništvo podatke o št. žiro računa (ŽR) in frekvencijsko potrdilo (FP):

- Šimon Darja FP,
- Valter Rešič FP ŽR
- Ivanka Buča FP ŽR
- Mesarec Davorin FP ŽR
- Savovič Ljubiša FP ŽR
- Fištravec Andrej FP ŽR
- Milošič Franc FP
- Vodušek Žiga ŽR
- Janez Pipan ŽR FP
- Kramberger Igor FP ŽR
- Teodor Lorenčič FP ŽR
- Peter Weiss FP ŽR
- Vasja Bibič FP ŽR
- Miha Pipčič FP ŽR
- Srebrnič Tatjana FP ŽR
- Ana Štiligoj FP ŽR
- Muc Dušan FP ŽR
- Boscarol Ivo FP ŽR
- Zlatko Zajc FP ŽR
- Boris A. Novak FP ŽR

Poleg številke žiro računa morate obvezno dostaviti tudi ime občine, kjer prebivate, celoten naslov.

uredništvo

agit prop

frekv. potrd. žir.

! ZA PROLETARSKO ZORANJE DELAVSKE PARTIJE !

NACIONALNO VPRAŠANJE in politični položaj ob vzhodni italijanski meji

Kot nas uči zgodovina, se nacionalno vprašanje in razredni boj prekrivata vedno, kadar interesi prvega sovpadajo z interesi drugega. To je stalen pojav, ki ga v današnjem mednarodnem kontekstu pospešujeta obstoj meja, ki se pogosto ne prekrivajo z etničnimi mejami, in prisotnost manjšinskih narodnosti, ki prebivajo zunaj meja svojega izvirnega naroda v obmejnih predelih druge države. Prav tako pomemben je pomen celotnih nacionalnih jeder, tj. celih ljudstev, ki prebivajo v državah, v katerih njihova nacionalna identiteta ni priznana.

Zadržimo se pri prvem vidiku, ker nas pač pobliže zadeva, pa tudi zato, ker nacionalno vprašanje, pojmovano v svojih širših dimenzijah, implicira mnogo bolj daljnosežne analize in ugotovitve.

Gre torej za nacionalno vprašanje in razredni boj. Eden najbolj značilnih in nam tudi geografsko bližnjih primerov, kako se dva pojva v zgodovinskem razvoju pogosto združita v skupni proces, je politično ideološki boj za nacionalne pravice Slovencev, ki živijo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. V dosedanjih raziskavah slovenskega nacionalnega fenomena onstran meje se je uveljavila predvsem težnja, da se slovensko nacionalno manjšino obravnava kot politično homogeno maso, kar je od časa do časa videti tudi resnično.

Nacionalno vprašanje vzdolž vzhodne meje italijanske republike je tesno povezano s politično prakso, z vsjo njeno bujnostjo in posebnostmi, ki označujejo prav te kraje.

Nacionalizem, iredentizem, fašizem, neofašizem, antifašizem in nacionalni boj so povzročili, da je ta obmejna pokrajina postala primer, kako razredna nasprotja, povezana z nacionalnimi, vodijo do zaostritve socialnih konfliktov, ki povzročijo bolj politične kot ideološke spremembe nekaterih udeležencev. Kot v Jugoslaviji Istra je v Italiji ozemlje Julijske krajine, Beneške Slovenije, Režije in Kanalske doline obmejno področje, katerega zgodovinske in nacionalne posebnosti delajo iz njega iz tega stališča enega najbolj zanimivih primerov.

Kot vemo, se o nacionalnih pravicah Slovencev onstran meje še vedno govori z določeno zaskrbljenostjo in globalna rešitev kljub določenemu napredku še daleč ni dosežena. Tak položaj slovenske manjšine v Italiji je neposredna posledica neučinkovitosti in omejenosti, ki označujejo kapitalistični sistem, pri odstranjevanju ostankov zagrizenega nacionalizma in lažnega patriotizma, ki sta svoj pravi obraz pokazala zlasti po 1. svetovni vojni in se ukoreninila za časa fašizma.

Na tem mestu ne bom obravnaval mnogo težjega problema avstrijske Koroške, ki kaže nič manj zaskrbljujoče, a vendarle popolnoma drugačne oblike, in problema madžarske Porabje.

Antifašistični boj ob vzhodni italijanski meji ima potemtakem svoje posebnosti, zaradi katerih je različen in bolj heterogen kot antifašistični boj izključno razrednega značaja, ki so ga bolj ali manj izvajale italijanske delavske množice. Od konca 2. svetovne vojne pa do danes so leve politične sile, zlasti KPI in SPI, našle kar se da ploden teren med Slovence v Trstu in njegovem zaledju.

Nikakor ni naključje, da je prav to področje deloma tudi zaradi močne pristojnosti mestnega delavstva in precejšnje koncentracije inteligence doseglo največje uspehe in da tudi danes kaže nacionalno in politično aktivnost, ki ga značilno loči od bolj osamljenih krajev Beneške Slovenije, Režije in Kanalske doline, ki nacionalno niso dovolj zaščiteni in so še vedno izpostavljeni katastrofalnim procesom izseljevanja. Razvoj posebej aktivnega obmejnega področja ob južnem delu italijansko-jugoslovanske meje od Gorice do Trsta vedno bolj zaobjema tudi postopen razvoj socialne mobilnosti manjšine, ta socialna mobilnost pa je povezana z vedno večjo degradiracijo, urbanizacijo in drugimi procesi, ki so neločljiv rezultat spremenjene družbenoekonomske strukture prebivalstva dežele, torej tudi Slovencev.

Položaj v samem Trstu pa je treba analizirati posebej. Mesto propada že vrsto let. Trgovska dejavnost, ki je namenjena povpraševanju iz Jugoslavije, prevladuje nad industrijsko in pospešuje razvoj težko določljivega družbenega sloja trgovcev. Prav zato tržaško delavstvo samo, brez prispevka močnega slovenskega nacionalnega jedra ne bi moglo dati tržaški levici njene sedanje moči.

Čeprav je levica močna in trdno ukoreninjena zlasti med slovenskim delavskim in poldelavskim prebivalstvom tržaškega zaledja, ne smemo podcenjevati neofašizem. Trst je drugačen kot Milano, Rim ali Bologna. V Trstu se neofašizem popolnoma identificira z zagrizenim protislovanskim in protislovenskim nacionalizmom, iz katerega nenehno črpa novo energijo.

Nasprotno pa je boj levih političnih sil, boj delavskega razreda neogibno povezan z bojem za nacionalne pravice. Prav to je glavna politična posebnost krajev ob italijanski vzhodni meji, zlasti še Trsta in tržaškega področja. Toda ali ima tržaški nacionalizem v celoti neofašistični značaj?

Problem istrskih prebivalcev je vsekakor bolj zapleten in bi ga bilo absurdno posploševati, kakor se to pogosto dela, ter imeti vse „ezule“ za fašiste, čeprav je res, da njihova politična izbira v dobronem delu ne izvira samo iz nacionalnih, temveč bolj iz razrednih vzrokov.

Razredni značaj je dejansko povsod očiten. Braniti integriteto in pravice slovenske manjšine ne pomeni samo uveljaviti dvojčičnost v vseh krajih, kjer živijo Slovenci, temveč zahteva predvsem gospodarske in politične spremembe, ki bodo omogočile gospodarski razvoj teh krajev, odstranile vzroke nerazvitosti in zavlele izseljevanje. Kateri pa so ti vzroki?

Najprej so to vojaške služnosti (ne smemo pozabiti, da so v obmejnih krajih oporišča italijanske vojske in Nato), nato pa pomanjkanje ustreznih in premišljenih investicij zlasti v kraje Beneške Slovenije in Režije.

Tako je mogoče razložiti dejstvo, da se vedno več Slovencev v deželi Furlanija-Julijska krajina obrača k levim strankam, zlasti k KPI in SPI. Kako pa je z izvenparlamentarno levico?

Nedvomno so tudi v njej, pa čeprav minimalno, zastopani Slovenci, zlasti študenti. Potem ko se je razšla PSIUP (Socialistična stranka proletarske enotnosti Italije), stranka, ki je imela določeno podporo tudi med Slovenci in iz katere so prihajali pametni predlogi za rešitev nacionalnega problema, ki pa pravzaprav ni predstavljala prave izvenparlamentarne levice, saj so njeni člani nato prešli v vrste KPI, SPI in PDUD (Demokratska stranka proletarske enotnosti), v vrste skrajne levice ni bilo pritoka mladih Slovencev.

Danes se v Trstu, pa čeprav v manj poudarjeni in manj določni obliki kažejo vsi glavni procesi, ki spremljajo nastanek italijanske nove levice oz. „Gibanja“ (Movimento). Toda glede na to, da gre za izrazito mestni, subproletarski in študentovski pojav, postaja problem bolj kompliciran in presraga uradni in pragmatični značaj parlamentarnih strank, zato se iskanje institucionalnih poti za rešitev nacionalnega vprašanja v glavnem prepušča „malim parlamentom“.

Povrh tega obstoja zmeda v stališčih določene ekscentrične levice, t. im. „libertarne“ levice, pri čemer mislim na radikalce, ki v svojem zagonu pozabljajo, da so njihovi tovariši na zborovanju proti svobodni industrijski zoni na Krasu bili prav sive eminence desnice v Julijski krajini (prim. prisrčno rokovanje Pannelle z nekdanjim tržaškim županom Giuricinom, ki je zagret „avtonomist“, a dejansko desničar).

Vsekakor je res, da se PDUD-Manifesto še naprej zavzema za spoštovanje in varovanje nacionalnih pravic Slovencev: njegovi aktivisti in aktivisti drugih levih političnih formacij, kot je npr. Lotta continua, vodijo dosledno politiko na tem področju in so se večkrat ne le z besedami spopadli s tržaškim neofašizmom, ki ga predstavljajo MSI, FUAN, Ordine nero in druge organizacije skrajne desnice. Neofašizem je vedno bolj osamljen, a zato nič manj nevaren. Ni dovolj, da se prepove rasistična zborovanja fašističnih kolovodij od Almiranteja naprej, leve in demokratične sile morajo enkrat za vselej preprečiti prisotnost tako tržaških fašistov kot tudi fašističnih prepečev, ki prihajajo od zunaj, zlasti iz Padove. To pa ni le tržaški, ampak tudi vseitalijanski boj.

Glede izključno slovenskih levičarskih izvenparlamentarnih skupin pa je še vedno živ spomin na dinamično politično aktivnost skupine „Matija Gubec“, ki se je rodila leta 1968 in imela svoje posebne značilnosti in ki je pozneje prešla v KPI, ko se je zavedla nevarnosti, da lahko zaide v klasično levičarsko sektaštvo.

Nedvomno je res, da najtrdnjša slovenska organizacija ostaja še naprej SKGZ (Slovenska kulturno-gospodarska zveza), v kateri se prepletajo najpomembnejše in najbolj organizirane politične sile, tj. komunisti, socialisti, laiki in predstavniki drugih parlamentarnih strank. To je heterogena organizacija, ki sicer uradno nima politično strankarskega značaja, vendar pa je organizacijsko in akcijsko učinkovita in dobro zastopa glavne zahteve slovenske manjšine v Italiji.

Predlogi SKGZ za globalno rešitev pravic slovenske manjšine se razlikujejo od predlogov političnih strank zlasti po svojem bolj regionalno poudarjenem značaju.

Videli bomo, koliko bodo osimski sporazumi odprli nove perspektive za politični, gospodarski in kulturni razvoj Slovencev v deželi Furlanija-Julijska krajina.

Nastanek sekundarne industrije v svobodni industrijski coni na Krasu na obeh straneh meje, ki ga predvidevajo osimski sporazumi, bo lahko označil konec gospodarskega zastoja na Krasu in v Trstu in odprl pot hitrejšemu razvoju, ki bo lahko pomembno vplival na položaj slovenske manjšine.

Povečanje števila delavcev, ki bodo deloma prišli tudi iz drugih italijanskih dežel, bo nedvomno spremenil razmerja med obema narodoma in bi lahko z izključno kvantitativnega stališča pomenil tudi določeno raznarodovanje, tj. občutno zmanjšanje slovenskega prebivalstva. Vendar pa je treba analizirati problem tudi z druge strani. Tudi če bi nacionalna struktura postala za slovenski življenjski neugodna, bo le-ta nedvomno dobil mnogo bolj dinamično vlogo, ki bo odstranila ostanke statične tradicionalne družbe, temelječe izključno na kmetijstvu in trgovini s kmetijskimi proizvodi.

Gre torej ne več za nacionalno kvantiteto, temveč za nacionalno kvaliteto.

Razvoj državne in privatne industrije bo nedvomno vplival na precejšen del slovenskega prebivalstva v Italiji in hkrati na precejšen del italijanskega prebivalstva v Jugoslaviji, ki sta glavna posrednika med obema državama v procesu gospodarske integracije, tj. sodelovanja pri upravljanju industrij, in bo tako ustvaril mnogo mest ne le za delavce, temveč tudi za tehnike in uslužbence.

Če ne bodo prevladale oblike špekulacijskega značaja, se bo poskus z gospodarskega in političnega stališča lahko izkazal kot nadse zanimiv. To pa bomo šele videli.

Razvoj v prihodnosti je težko predvidevati, ker je neločljivo povezan s posebnostmi krize italijanskega kapitalizma z njenimi težko določljivimi in obvladljivimi političnimi podrobnostmi.

Trst je danes trgovsko mesto, jutri pa naj bi bil središče industrijske pokrajine.

Pomemben delež delavstva, ki se zaveda svoje zgodovinske vloge, trdno organiziran enotni sindikat, avantgarda metalurških delavcev velikih podjetij Ital-Cantieri in Grandi Motori in neposreden stik z jugoslovanskim samoupravljanjem so elementi, ki bodo določali in sooblikovali popolnoma nov okvir, v katerega se bo nacionalno vprašanje moralo vključiti na dinamičen in inteligentni način, tako da se bodo vse njegove sestavine združile v premišljeno politično linijo, ki je ne bodo več določale izolacionistične in delne rešitve.

Boj Slovencev za nacionalne pravice v deželi Furlanija-Julijska krajina je popolnoma različen od izključno vsenemskega boja južnih Tirolcev v deželi Zgornje Poadiže (Alto Adige). V političnem pogledu imata le malo skupnega.

Boj Slovencev se vsak dan bolj vključuje in se mora vključevati v širši boj italijanskih delovnih množic proti modusu vivendi, ki jim ga je doslej narekovala Confindustria.

V Nemčiji se uveljavlja v naši partiji, ne tako zelo v množici kot med voditelji (višjerazrednimi in „delavci“), gnih duh. Kompromis z lassalovci je peljal h kompromisu tudi z drugimi polovičarstvi, v Berlinu (via Most) z Dühringom in njegovimi „občudovalci“, poleg tega pa s celo bando polzrelih studiozov in nadvse modrih doktorjev, ki hočejo dati socializmu „višji, idealni“ obrat, tj. materialistično bazo (ki zahteva resen, objektivni študij, če se hoče na njej operirati) zamenjati z moderno mitologijo z njenimi boginjami pravičnosti, svobode, enakosti in fraternite. Gospod dr. Hochberg, ki izdaja „Zukunft“, je zastopnik te smeri in si je s članarino plačal vstop v partijo – domnevam, (da) z „najplemenitejšimi“ nameni, toda požvižgam se na „namene“. Kaj mizernejšega kot njegov program „Zukunft“ je redko zagledalo luč sveta z več „skromne domišljavosti“.

Celo delavci, če kot gospod Most et cons. opustijo delanje in postanejo literati po profesiji, stalno povzročajo „teoretično“ nesrečo in so zmeraj pripravljene pridružiti se zmedencem dozdevne „učne“ kaste. Namreč, kar smo v desetletjih s toliko dela in truda pometli iz glav nemških delavcev in kar samo je dajalo teoretično premoč (zatorej tudi praktično) nad Francozi in Angleži – utopistični socializem, fantaziranje o bodoči družbeni zgradbi – razsaja zopet in v veliko ničnejši formi, ne samo v primerjavi z velikimi francoskimi in angleškimi utopisti, temveč z – Weitlingom. Kajpak, da je utopizem, ki je pred časom materialistično-kritičnega socializma zadnjega in nuce vseboval, zdaj ko prihaja post festum, lahko samo še aboten, aboten, neslan in iz temelja reakcionaren.

Marx, pismo Adolphu Sorgeju, 19. oktober 1877, MEW 34, str. 302-2030

Takšno mnenje bi bilo preveč posplošeno in površno. Res je, da je protislovenski nacionalizem glavna sestavina neofašistične ideologije v Trstu, res pa je tudi, da se nacionalizem pogosto skriva za interesi družbenih slojev, ki so sicer konservativni, vendar pa niso fašistični.

Večina tržaških trgovcev, srednje in srednje visoke buržoazije je že zdavnaj opustila svoje visceralno sovraštvo do Slovanov ali pa se ji je vsaj posrečilo, da ga je popolnoma prikrila, in to izključno iz ekonomskih razlogov. V igri so preveč pomembne stvari in niti desničarski dnevnik Il Piccolo nima več interesa, da bi preveč razpihal nacionalno mržnjo. Tudi sama KD – vladna stranka, ki ima v deželi Furlanija-Julijska krajina tradicionalno konservativno vlogo – je vedno bolj odprta za zahteve Slovencev, vendar pa v svoji sredini še vedno ohranja izrazito reakcionarne in nacionalistično usmerjene sile.

Toda tudi leve stranke, tradicionalni zagovorniki slovenskih pravic, niso bile vedno imune pred spori nacionalnega značaja. Dovolj je, da opozorimo le na hudo krizo znotraj tržaške KPI po letu 1948, ko je prišlo do spora KPJ s Stalinovim Kominformom in na svarične simptome, ki so se pokazali med antifašističnimi silami Julijske krajine v času osvobodilnega boja in ki so odsevali na eni strani težak položaj tržaških komunistov v mestnem Komiteju narodne osvoboditve (CLN), v katerem je prišlo do odkritih sporov prav zaradi delikatnega nacionalnega vprašanja ob meji (buržoazni, monarhistični in socialno demokratiški krogi so obtoževali komunistične partizane, da se udinjajo „titoističnim Jugoslovanom“, in prav je, da spomnimo, da so fašisti in nacisti izvajali najhujše nasilje prav nad komunisti), po drugi strani pa so nacionalne politične zahteve KPI kot italijanski partiji po osvoboditvi narekovele stališča, ki so večkrat bila blizu iredentističnim stališčem zmernih strank centra in desnice.

Katere politične tendence pa prevladujejo med slovensko manjšino? Kot sem že omenil, imajo med Slovenci v Italiji prevladojočo, vendar pa ne izključno vlogo leve sile: komunisti, socialisti in druge levo usmerjene sile imajo velike uspehe zlasti v najbolj razvitem delu dežele, v Julijski krajini.

To seveda ne pomeni, da so tradicionalno konservativne in klerikalne sile docela izgubile tla pod nogami, pri čemer moramo upoštevati pretažno kmečko strukturo številnih obmejnih krajev, kjer živi slovensko prebivalstvo. Stranke centra, kot sta KD in še zlasti SZ (Slovenska zveza), ki je sploščka zastopala buržoazno nacionalistične težnje in se zavzemala za izrazito regionalistično politiko, še vedno ohranjajo določeno moč, vendar pa so nezmožne predlagati konkretno rešitev nacionalnega vprašanja, ki hkrati ne bi povzročila tudi politične preobrazbe.

Najbolj značilen primer poloma določenega slovenskega malomeščanskega nacionalizma predstavlja stara garda antikomunistov, političnih emigrantov ali pa tudi ne, ki so se zbrali v slovenskih klerikalnih organizacijah in v strankah desnega centra, kot so prav Slovenska zveza idr. Ustanovitelji te težko določljive politične formacije so se v določenem trenutku znašli skupaj z najbolj antimarksističnimi italijanskimi političnimi silami, tj. s političnimi silami klasične desnice in z izrazito neofašističnimi silami, ki so Almirantejev MSI. Ideološki razredni razlogi torej prevladajo nad nacionalnimi zahtevami in zahtevami po regionalni avtonomiji, zato so najbolj protikomunistične prav tiste slovenske politične formacije, katerih ideološko bistvo je izrazito reakcionarno. To velja predvsem za starejšo generacijo. Večji del mladine se politično vedno bolj obrača k levici. Danes znotraj slovenske nacionalne skupnosti ideološki spori nimajo večje teže, pri čemer je treba upoštevati, da ni velikih razrednih razlik. Razpon sega od delavskega in poldelavskega in kmečkega prebivalstva do malih in srednjih posestnikov. Razlike so bolj v vrednotenju vloge in potreb nacionalne skupnosti v širšem okviru italijanske države, torej v zvezi s politično stvarnostjo te države.

Tudi tradicionalni klerikalizem počasi izgublja. Slovenska katoliška cerkev ima zlasti v manj razvitih področjih še vedno pomembno vlogo, ki pa se je nikakor ne da več identificirati z nekdanjim antikomunističnim klerikalizmom in z imobilizmom KD. Vedno več je slovenskih duhovnikov, ki se v boju za obrambo nacionalnih pravic svoje skupnosti premikajo vedno bolj na levo in s tem povzročajo skrbni tako visokim cerkvenim oblastem kot političnim krogom krščanske demokracije.

Sicer pa tudi preračunana akcija KD, da bi v tradicionalno levo usmerjene slovenske kraje na tržaškem Krasu naselila z „ezuli“, ki so množično zapuščali Istro zlasti v kritičnih petdesetih letih in ki so bili večinoma srednji posestniki, obrtniki in uradniki, ni obrodila pričakovanih sadov. Vsekakor je res, da so t. im. „ezuli“ (govorimo o starejši generaciji) bili in še vedno so ne samo potencialni dejavniki raznarodovanja, temveč tudi tradicionalni volilci KD in MSI v vaseh s komunistično večino.

IZDAJATELJSKI SVET:

Rudi Rizman
Matjaž Maček (predsednik)
Milan Katič
Srečko Kolar
Vera Šeško
Viktor Lovrenčič
Miran Žilavec
Aleš Erjavec
Srečo Kirn
Srečo Zajc
Bavčar Igor
Uradne ure:
Vsak delavnik od 10. do 13. ure

Začasno vlogo izdajateljskega sveta
opravlja UK ZSMS - Ljubljana.

Priloga za tisk: Dnevnik, BEP; tisk:
tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana.

UREDNIŠTVO:
Glavni in v. d. odgovornega uredni-
ka: Srečo Zajc.

Bavčar Igor (Univerza), Erjavec Aleš
(Kultura), Kirn Srečo (Teorija),
Belak Vesna (lektoriranje) Ante
Goran Čala (likovna in tehnična
oprema)

Redni javni sestanki uredništva so
ob petkih od 11. ure dalje.

Naročnina: celoletna za dijake in
študente je 50 din, za druge 75 din.

Poštnina plačana v gotovini.
Rokopisov ne vračamo.

Številka žiro računa:
30101-678-47303, z obveznim
opisom Za Tribuna.

Dproščeni temeljnega davka ne
pomet po pristojnem sklepu št.
421-1/70 od 22. januarja 1973.

OB OBLETNICI PRVE KONFERENCE KP SLOVENIJE

V aprilu 1938 se je v Savinjski dolini sestala prva konferenca Komunistične partije Slovenije, kateri je poleg nekaj deset (natančno število še danes ni ugotovljeno) slovenskih komunistov, prisostvoval tudi tovariš Josip Broz-TITO. Konferenca je obravnavala „politično situacijo v svetu in organizacijske naloge KPS“. Konferenca je prišla do pomembnih zaključkov, najpomembnejši pa je ta, da se je zavedla nevarnosti, ki jo je prinašal tedaj razširjajoči se fašizem in ekspanzija nemškega nacizma, prav tako pa je konferenca začrtala osnovne naloge slovenskih in še pomembneje jugoslovanskih komunistov v skupnem boju za zmago delavskega razreda. Najpomembnejše zaključke do katerih je konferenca prišla je slovenskemu ljudstvu, predvsem pa delavskemu razredu povedala v ozglasu, ki je obsegal 14 točk in v katerem je poleg svoje alternative razkrila tudi reakcionarno vlogo slovenske buržoazije in njenih organizacij na Slovenskem.

ISM-EKIPAT: Irena 183
Veronika Vesnik Majda
Drago Primian

LIK. & TEH. OPREMA (št. 18)
bbratkovnik
a-g. Čala

URE SNIČEVA- NJE STALIŠČ KOMITEJA UK ZSMS O ČASOPISU "TRIBUNA"

Komite UK ZKS je na 2. seji dne 8. 2. 1978 obravnaval idejno-politične razmere v časopisu Tribuna, glasilu UK ZSM. V svoji oceni je ugotovil, da vsebinska zasnova časopisa ni sporna, da pa pri njeni praktični realizaciji prihaja do nihanj in odstopanj od začrtane poti. Komite je tudi sodil, da mora Tribuna posvetiti bistveno več

pozornosti obravnavi aktualne študentske problematike, vprašanjem življenja in dela študentov, preobrazbe študija itd., pri čemer pa je prav, da objavlja tudi teoretične prispevke, vendar predvsem tako, da so povezani s konkretno akcijo. Prav tako je komite zavezal komuniste v uredništvu Tribune in predsedstva UK ZSM, da pospešijo konstituiranje izdajateljskega sveta Tribune in s tem zagotovijo večji in širši vpliv na uredništvo vsebinske zasnove časopisa.

Uredništvo Tribune oz. komunisti v njem niso uresničili temeljne orientacije, ki jim jo nalagajo stališča komiteja in ki je zapisana tudi v vsebinski zasnovi časopisa. Tako je mimo Tribune in njene vloge kot osrednjega študentskega informativnega sredstva šla v tem času cela vrsta dogodkov, ki bi nujno zahtevali obravnavo, komentar, vzpodbudo za nadaljnjo akcijo pa tudi kritično analizo. Tako npr. v Tribuni ni bilo besede o volitvah delegacij oz. volitvah v samoupravne organe, kongresa ZKS so se spomnili šele na sam dan kongresa z objavo dela predloga kongresne resolucije, ki je bila do takrat v javni razpravi, čeprav so imela študentska sredstva obveščanja v predkongresni aktivnosti povsem jasno opredeljeno nalogo (glej sklepe UK ZKS). Mimo Tribune je šel spomin na Borisa Kidriča in slovesnost na ekonomski fakulteti, Tribuna ni posvetila niti besede stotim Prešernovim nagradjem - študentom za njihove uspešne raziskovalne dosežke,

Ob dejstvih je dopustna domneva, da se je uredništvo Tribune (in komunisti v njem) zavestno odločilo, da bodo vso to aktivnost ignorirali in v časopisu razvijali zgolj svoje osebne ambicije, študente pa raje odpravili z etiketami o apolitičnosti, nirvanizmu in podobnem. Morebitni izgovori, da Tribuna ne dobiva informacij, da nima sodelavcev in podobno, ki se večkrat slišijo, niso sprejemljivi, čeprav deloma držijo. Vendar pa bi tudi štirje stalni uredniki, ki za svoje uredniško delo prejemajo dostojen mesečni honorar lahko tudi sami krenili k virom informacij, ne pa zgolj čakali na nove sodelavce.

Izdajateljski svet Tribune se še vedno ni sestel, prav tako Tribuna nima urejenih drugih obveznosti po določilih zakona o javnem obveščanju. Zaradi izpustitve impresuma v 10. številki Tribune teče proti izdajatelju postopek pred sodnikom za prekrške. Uredništvo Tribune je nato v 16. številki objavilo dvojni impresum in se ponorčevalo na račun tistih, ki so jih opozorili na zakonitost poslovanja.

Ob razpravi o časopisu Tribuna na Kulturni skupnosti Slovenije je bil na ljubljanski TV prispevek, ki je kritično osvetlil problematiko izhajanja Tribune in naš skupni odnos do tega vprašanja. Uredništvo je na ta komentar reagiralo z žolčno zahtevo po popravku, pri čemer je ta zahtevek skrajno žaljiv, poleg tega pa temelji na netočnih dejstvih.

Po informacijah izdajatelja je časopis Tribuna tudi v finančnih težavah in ima ob periodičnem obračunu izgubo.

Časopis Tribuna torej še vedno ne opravlja svoje temeljne naloge kot je začrtana v vsebinski zasnovi. Zato se tudi ne more uveljaviti med širšo populacijo študentov. Komunisti v uredništvu svoje naloge niso opravili in stališč komiteja niso vzeli resno. Zato je treba oceniti ali je še sprejemljivo vlagati tako velika družbena sredstva v izdajanje takega časopisa oz. kakšne spremembe so potrebne za izboljšanje stanja. Razprava na seji komiteja bo napotilo našemu delegatu v izdajateljskem svetu Tribune.

Prav tako mora komite oceniti idejno-politično odgovornost komunistov v časopisu Tribuna za tako stanje in za neuresničevanje sprejetih sklepov.

Po štirinumeri razpravi je komite s šestimi glasovi sprejel dva sklepa:
- članom ZKS v uredništvu se izreka nezaupnica...
- članom ZKS v uredništvu se izreče vzgojni ukrep - opomin...
16.06.1978.

ABADO! BADO! DAMA! PATI VEGO

(POJASNILO NA 4. STR. - GLEJ SLIKO)

Takrat (v 11. številki Tribune), ko se je uredništvo odločilo zaključiti tisti prvi in največji del poročanja o mafiji v študentskem naselju, seveda ni dokončalo zaključiti analize nasprotij v Zavodu študentski domovi, nasprotij, ki so v svoji osnovi razredna. Tega uredništvo tudi če bi hotelo, ne bi moglo storiti, kajti že tedaj smo se dobro zavedali „vseh posledic, ki jih bodo udje naše zadeve deležni po zakonih naše družbe (Tribuna, 8-9, str. 5)“. Vendar smo se odločili, kot komunisti in marksisti, iti v odločen boj.

- NAPREJ. Zato članek, ki ga imate pred seboj, ni nastal zaradi tega, ker je to zadnja številka letošnje Tribune, ampak zato, ker:

- smo se odločili (pač zato, ker menimo in vemo, da vseh nasprotij in nepravilnosti ni mogoče rešiti naenkrat in takoj) za določen čas prekiniti z obveščanjem o dogajanjih v štud. naselju in prepustiti razreševanje problemov družbeno-političnim organizacijam in samoupravnim organom, ki so po izjavi nekaterih članov pokazali določeno voljo za razreševanje problemov in razširili svojo aktivnost;

- smo, na prošnjo tov. sekretarja UK ZKS Iztoka Winklerja, ki nas je obvestil, da bo Služba družbenega knjigovodstva pregledala finančno poslovanje v ZSD, in bi bilo v interesu nemotnega dela te organizacije (SDK) zbrati za nekaj časa prekiniti z obveščanjem in pisanjem o problemih ZSD, to tudi storili;

- smo (uredništvo) mnenja, da je nastopilo (spet) obdobje, ko se skuša na vsa nepomirljiva nasprotja v Zavodu študentski domovi (spazabiti (tj. načrtno zakriti), kar pa objektivno pomeni zmago, toda zmago nad bojem proletariata, delavskega razreda, bojem, na katerega naukih se mora učiti in graditi svoj boj delavski razred zunaj Rožne doline, občine Vič-Rudnik, Ljubljane, bojem, ki je le eden od tisočih podobnih bojev proletariata za končni cilj - KOMUNIZEM.

Že na začetku tega članka se nam zdi potrebno obvestiti bralce, da v svojih prizadevanjih za razrešitev nasprotij znotraj študentskega naselja (razrešitev v korist proletariata) uredništvo Tribune ni ostalo samo. Menimo, da so neprenehljivi pomočji zavednih delavcev, predvsem pa naših prijateljev, tovariša Kranjc in Potočnik, ni potrebno več pisati. Vsekakor pa ne moremo mimo prizadevanj večine študentov, stanovlcev ŠN, komunistov (ki so zaradi svoje poprejšnje neinformiranosti in splošne dezorganizacije ostajali na strani dogajanja in bili izključeni iz procesa odločanja), ki so prav tako zavestno in organizirano pričeli s svojim delom. Neposredno po objavi člankov v Tribune so pričeli z ustanavljanjem aktivov ZK po posameznih blokih, komunisti so se aktivno vključili v delo ZSMS oziroma aktiva, ki je bil prav tedaj tudi ustanovljen. Izdelani so bili programi dela, sestanki sekretariata aktiva so od tedaj vsak četrtek in so redni. Posebno pomembno pa je dejstvo, da so študentje pričeli aktivno sodelovati z delavci in da je (navkljub vsem in neprestanim prizadevanjem uprave ZSD, da bi na eni strani prepričala delavce, da so študentje v osnovi „protidelavsko nastrojani“ in narobe študente, da delavci nasprotujejo nekaterim bistvenim interesom študentov - tripartitni sistem odločanja, npr.) prišlo do zelo dobrega in delavnega sodelovanja novo ustanovljenega sekretariata ZK študentov z delavci občinske in študijske delovne enote (ki so jih, mimogrede, vsi najbolj napadali).

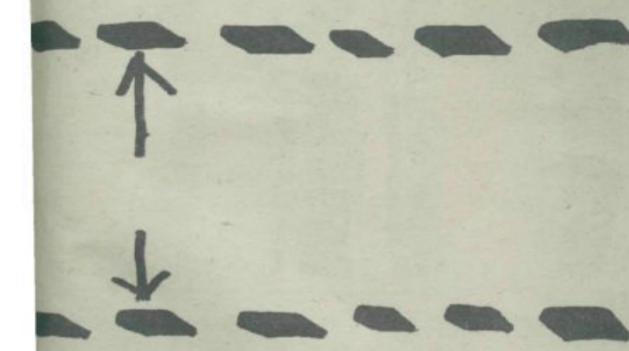
Spoznanje, da bo nasprotja znotraj študentskega naselja nemogoče rešiti v korist boja delavcev, če se ne bodo povezali v skupni boj vsi komunisti, je tako končno prevladalo. To je še toliko bolj pomembno, ko vemo, da prav v tem času v študentskem naselju sprejemajo tako dolgo manjkajoči, temeljni pravni akti - statuti. Pa o tem drugje.

Omeniti moramo vsekakor tudi prizadevanja Radia Študent (pa ne njegovega nirvanistično reakcionarnega in kontrarevolucionarnega dela okoli glasbene redakcije), ki je z organizacijo nekaj okroglih miz z naslovom Problematika in ŠN aktivno posegel v razreševanje problemov in nasprotij. Tudi skupina, ki izdaja (z veliko manj stroški!) nov Informator, katerega druga številka je že izšla je z - za študentsko naselje - novim načinom kritičnega informiranja veliko storila za razreševanje nasprotij in problemov v študentskem naselju. Sekretar zbora ZK študentov JANEŽIČ Jože, pa nam je v pogovoru nanizal nekatere bistvene naloge, ki čakajo komuniste v tem času: - izvedba referenduma za sprejem statuta Zavoda, - zagotoviti vsestransko in kritično informiranje vseh študentov in delavcev, in - zagotoviti večjo družbeno bazo političnemu delovanju družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov;

Vendar pa pri tem ne smemo pozabiti in kritično ovrednotiti tudi dela vseh univerzitetnih organov, tako ZSMS, kakor tudi ZKS. Predvsem se ni dovolj vključilo v razreševanje temeljnih problemov predsedstvo UK ZSMS, priprav je svojo udeležbo v razreševanju problemov v študentskem naselju v največji meri podanem na letni konferenci dne 10. 05. 1978 ob 16. uri, označilo kot uspešno (? !). Njegova vloga se je več ali manj z reducirala na sodelovanje na okroglih mizah o tozadevni problematiki v razpravljanje in sprejemanje sklepov o tem, ter največkrat v deklarativno podporo prizadevanjem za razreševanje teh problemov in le poredkoma z neposrednim delom in sodelovanjem s komunisti ŠN. Sicer pa menimo, da smo tej družbeno-politični organizaciji oziroma analizi le-te namenili nekaj uvodnikov in kritičnih člankov v prejšnjih Tribuneh, iz katerih nedvomno in neizpodbitno izhaja nemogočnost ZSMS, da aktivno poseže v razredni boj na strani in v bojnih linjah delavskega razreda.

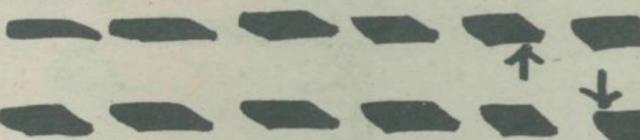

Na tem mestu najbrž zasluži posebno pozornost primer imenovan Tomaž Marinko. Bralcem smo dolžni obvestilo in pojasnilo v zvezi s tem, da je T. M. zvezi z objavo v 8.-9. št., čutil, da je bilo škodovano njegovemu ugledu, kot članu ZK. Zato je zahteval, da se o pisanju Tribune izreče in razsodi tovariško razsodišče pri UK ZKS Ljubljana. Zavedamo se, da smo storili napako, ko smo objavili nepreverjeno trditev nekaterih študentov, da T.M. plačuje stanarine in da ima lastno pisarno (zato se mu opravičujemo)

Vendar, pa kot komunisti in marksisti, TRDIMO, DA T.M. NIMA MESTA v št. To pa zato, ker je bilo tovarišku razsodišču neizpodbitno dokazano, da T.M. ni izplačal denarja, ki bi ga moral izplačati svojim sodelavcem, katerih delo je prikazoval v obračunih za izdajo Informatorja, ker je neizpodbitno dokazano, da je T.M. sprejel 1.040 dinarjev za „delo v samoupravnih organih“ (???) , ker je neizpodbitno dokazano, da je dobival denarje, do katerih ni bil upravičen, ker je neizpodbitno dokazano, da je bil svoj položaj sekretarja aktiva ZK in se sam določil za potovanje v

Spokje, ker je neizpodbitno dokazano, da je T.M. storil zelo malo (ali nič), da bi organiziral delo komunistov v naselju.

Če smo za študente v ŠN (vsaj za tisti najbolj aktivni del, kajti določeno število jih še vedno spi svoje malomeščansko spanje s privatniškimi sanjami) lahko ugotovili, da so začeli boj za svoje pravice in za pravice delavcev v ŠN proti upravi ŠN ali bolje proti vodilni skupini v ŠN, torej proti tistim, ki kršijo samoupravljanje, pa tega ne moremo trditi za delavce oziroma za večino delavcev v ŠN. Ti so vedno na marginah dogajanja, v razredne boje v ŠN so potegnjeni zgolj instinktivno (tu mislimo na razredni instinkt) in ne v smislu ZAVESTNE, ORGANIZIRANE akcije. Da so za to krive tudi družbenopolitične organizacije (od sedaj bomo uporabljali okrajšavo DPO), tako v ŠN kot tudi na Univerzi, verjetno ni treba preveč dokazovati.

Seveda je za nezadosten odziv delavcev, bolj za nezadostno aktivnost delavcev v razrednih bojih, več vzrokov:

- enega, premajhno aktivnost DPO, smo že omenili.

- drugi vzrok je, po našem mnenju, pritisk na materialni, eksistenčni položaj delavcev v ŠN, o čemer bomo obširneje spregovorili v nadaljevanju tega članka ZATO LE BERITE DALJE, BO ŠE VELIKO ZANIMIVEGA .

- Tretji in za nas najpomembnejši vzrok pa je, da je vodilna skupina vodila ZAVESTNO, KONTRAPROLETARSKO POLITIKO, ki je imela za svoj cilj nevtraliziranje delavcev, njihove razredne aktivnosti v ŠN; na naslednji način:

- s pomočjo ZADRŽEVANJA INFORMACIJ
- s pomočjo ŠIRJENJA DEZINFORMACIJ
- s pomočjo GROŽENJ IN PRITISKOV NA DELAVCE
- s tem, da na nekaterih sestankih nekaj DELAVCEV NI SMELO GOVORITI
- da so na raznih sestankih delavci dobivali GRADIVA ŽE PO ZAČETKU SESTANKA
- da na sestankih niso sprejeli nobenih OBVEZUJOČIH SKLEPOV V ZVEZI S KRŠENJEM SAMOUPRAVLJANJA V ŠN itd.

Toda poglejmo si to robovje razrednih bojev v ŠN malo bolj natančno, oz. poskušajmo podrobneje razložiti KONTRASAMOUPRAVNO in s tem KONTRAREVOLUCIONARNO DEJAVNOST vodilne skupine ŠN, ki je začutila, da ji delavci skupaj s študenti (in ta zveza je kar je to skupino lahko doletelo) napadajo njihovo OBLASTNIŠKO, MEŠČANSKO trdnjavo, pa je zaradi tega odgovorila besno in z vso silo, toda PREPOZNO. 1.) GROŽNJE DELAVCEM

Kot smo omenili, se je vodilna skupina v ŠN posluževala tudi groženj, da bi umirila delavce. Med mnogimi delavci, ki jih je prizadelo strahovanje vodilne skupine, sta tudi zavedna delavca Kranjc in Potočnik, ki so jima konkretno grozilo z disciplinsko komisijo. In to na ta način, da je izvršni odbor v ŠN dal prijavo proti omenjenima delavcema direktorju Završniku (predsednik IO je Gašperič Viktor, ki je mimogrede predsednik OO ZSS v ŠN), češ, da proletarca Kranjc in Potočnik kršita delovno disciplino (tu je mišljena njuna dejavnost pri odkrivanju kršenja samoupravnih odnosov v ŠN) in da ju je treba zato kaznovati. Poleg tega, da so oba, tako Kranjc kot Potočnik, napadali in jima grozili, pa komisija za Samoupravno delavsko kontrolo ni storila ničesar: njen predsednik je bil do svojega neslavnega odhoda iz ŠN tudi takšna persona kot je Kos Ivan, pa bi zaradi tega tudi komisiji raje rekli „komisija za KONTROLO DELAVCEV“ in ne komisija za samoupravno delavsko kontrolo. In končno so v njihovo „strategijsko strahu“ uvedli tudi osebno diskreditiranje delavcev, ki so se upirali. To osebno diskreditiranje je variralo od formulacij kot sta npr. „napeta snažilka“, „dosti problematični gospodar“, pa do tega, da je npr. za Kranjca bilo rečeno in to večkrat ter javno, da je „neprišteven“, da je „bivši kriminalc“, da je bil 1 leto v zaporu, da „pretepa ženo“ itd.

2.) ONEMOGOČANJE DELAVCEV PRI SAMOUPRAVNEM ODLOČANJU V ŠN

Vodilna skupina je poskušala delavcem onemogočiti, da bi organizirano, v odprti, javni razpravi dobro informirani skupno s študenti odločali o nadaljnjem delu, torej o spremembah v samoupravnih, bolj nesamoupravnih odnosih v ŠN. To so počeli z naslednjimi sredstvi:

- na sestankih so pisali nepopolne zapisnike, ki jih niso preverjali, tako da se je celo zgodilo, da so zapisnike potvarjali (kar smo že dokazovali ...)
- gradiva za sestanke so delavci dobivali v roke šele na sestankih, kar se je konkretno zgodilo na sestanku dne 11. 5. 1978, kjer naj bi pod točko 2 delavci razpravljali o pravilniku o medsebojnih delovnih razmerjih delavcev. To gradivo so delavci dobili šele na sestanku, nikakor pa ne prej.
- Delavcem ni bila do sedaj podana celovita, temeljitejša analiza o stanju v ŠN, ki naj bi poskušala ovreči ali pa potrditi pisanje Tribune.
- delavce do sedaj ni uradno še nihče obvestil o tem, da so v ŠN prisotni organi SDK.
- dobrodošlo orožje je bilo vodilni skupini tudi dezinformacija. Konkretno lahko navedemo dve zadnji, ki ju je izbrljal tov. Čibej javno, eno na sestanku delovnih ljudi 25. 4. 1978, kjer je izjavil, da študentje zahtevajo ukinitve študentske in občinske dejavnosti kot samostojne enote in drugo, ko je na RS z novo dezinformacijo demantiral to svojo izjavo. Toda to ni samo dezinformacija, ampak je tudi manipuliranje s študenti. Vendar kaže, da je tov. Čibej, ki je mimogrede tudi sekretar OO ZK v ŠN, nagnjen k takšnim dejanjem, kajti kot kaj si naj razlagamo njegovo trditev, ki jo je tudi podal v omenjeni oddaji na RS, ko je izjavil na vprašanje Tribune, da so odgovor na naše pisanje poslali na UK ZKS, kjer pa o tem ničesar ne vedo. Prav tako ničesar o takšnih dokumentih ni vedel namestnik sekretarja OK ZKS Lj. Vič-Rudnik. Kaj naj torej pomeni takšna izjava tov. Čibej in ostali vodilni tovariši? Ali to pomeni, da komiteji prikrijevajo vaše dokumente ali pa to pomeni, da LAŽETE, da bi si obdržali svoje stolčke in še naprej tolkli po delavskem razredu v ŠN.

3.) NAPAD NA MATERIALNI POLOŽAJ DELAVCEM

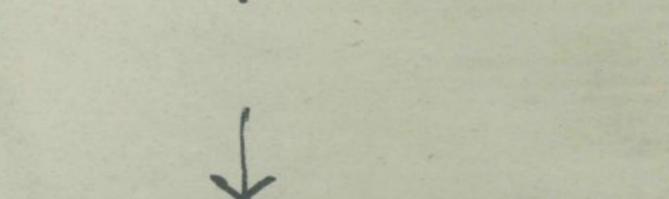
Kot smo že omenili, je vodilna skupina v ŠN poskušala nevtralizirati delavce in njihovo samoupravno dejavnost s tem, da jim je ogrožala materialni položaj. Kot kaj drugega si sicer lahko razlagamo „... v katerem so po novem sistemu - kot edini rezultat tega „novega sistema“ - vsem dvignili mezde (ker ob takim samoupravljanju ne moremo uporabiti drugega izraza), toda dvignili na naslednji način. Zaposleni v ŠN so razdeljeni v tem predlogu na 7 kategorij, v katerih se v 1., 2., 3. in 4. nahajajo delavci (NKV, PKV, VKV), v 5. in 6. razne vodje skupine in administrativni uslužbenci, v 7. najvišji pa so vodilni uslužbenci. Sistem je tak, da se mezde dvignejo procentualno glede na osnovo tako, da tisti, ki je imel manjšo plačo, dobi manjšo povečilo, tisti pa, ki je imel najvišjo plačo, najvišjo povečilo. Gledano relativno v odnosu med kategorijami in v odnosu na prejšnje plače, mezde, lahko rečemo, da imajo po tem sistemu tisti, ki so imeli najmanjšo mezdo, sedaj še manjšo in tisti, ki so imeli najvišjo, imajo sedaj še višjo. Razkorak med mezdami se je torej povečal, namesto da bi se postopoma zmanjševal. Zares „razredni“ sistem distribucije dohodka v ŠN. Toda ta sistem ima še eno določilo, ki nikakor ni obrobno. Po tem novem sistemu se namreč ukinja dodatek na stalnost, ki je bil v ŠN uveden zaradi visoke fluktuacije delavcev. Višina tega dodatka je bila odvisna od dolžine delovnih let, ki jih je delavec opravil v ŠN. S tem, ko so ta dodatek ukiniteli, se je zgodilo naslednje: - vodilnim, ki so jim mezde zrasle za približno 1000-2000 din, se ta ukinitve dodatka na stalnost v glavnem ni preveč poznala.- toda v nižjih kategorijah, recimo med snažilkami, kjer je bilo povišanje mezde le okoli 200-300 din, pa je ukinitve dodatka na stalnost pomenila anuliranje povišanja, kajti povišanje je se to ukinitvijo znižalo na borih 20, 30 ali 40 din. Pri nekaterih pa, ki so že dalj časa zaposleni v ŠN, pa je ukinitve dodatka in novi sistem pomenil celo popolno anuliranje (delavci ne smejo imeti nižjih mezd kot prej, sicer bi imeli nekateri v ŠN po tem sistemu nižje mezde).

Kot vidite zelo prebrisan, legalen način, kako se povečuje in nadaljuje eksploatacija delavskega razreda v ŠN z nezmanjšano silo.

4.) VLOGA DPO

Na koncu bi se seveda morali vprašati, kaj so po našem pisanju v ŠN storile DPO. Lahko rečemo, da DPO znotraj ŠN (tu izvzemamo študente) niso naredile ničesar za delavce, ničesar za razredno proletarsko razrešitev protislovij v ŠN, kvečjemu so preko svojih funkcionarjev, ki spadajo v skupino, o kateri smo govorili, delale proti delavcem in njihovim razrednim interesom. Prav tako smatramo, da tudi družbenopolitične organizacije na Univerzi in v občini Lj. Vič-Rudnik niso storile veliko, saj so njihovi predstavniki imeli le nekaj sestankov v ŠN in še te so imeli za zaprtimi vrati samo

z vodilnimi delavci (kot izjemo lahko navedemo sestaneke z delavci, ki ga je sklical in organiziral OK ZSS Vič-Rudnik).

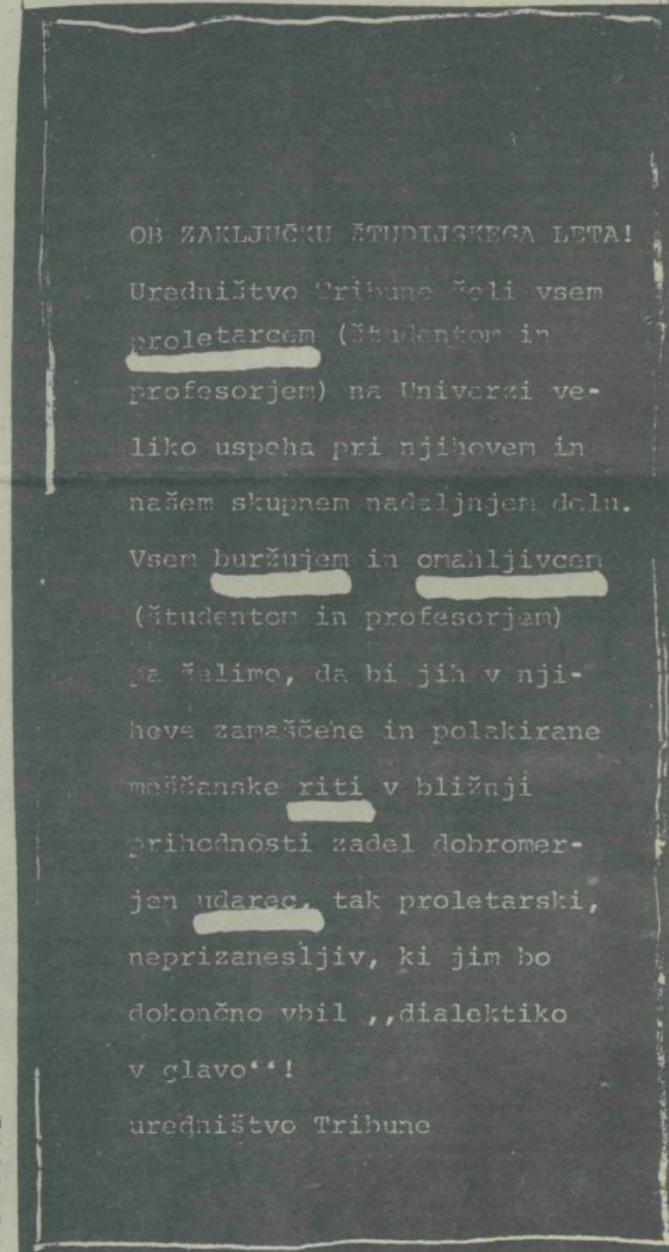

Sprašujemo se, ali ni to način forumskega dela, dela za zaprtimi vrati, tihе politike, ki je odmaknjena od delavcev in njihovih interesov. Ne moremo reči, da DPO niso storile nič, toda o tem, da so kaj storile, preprosto nimamo informacij, saj so v glavnem bili vsi sestanki zaprtega tipa, kamor nas niso vabili, kot predvsem niso vabili ne delavcev ne študentov.

Smatramo, da bi bila edina prava pot za razreševanje razrednih protislovij v ŠN ta, da bi organizirali dobro pripravljen zbor vseh delavcev in študentov v ŠN, kjer bi se lahko v demokratični, javni, odprti, komunistični razpravi postavili vsi problemi, razkrili vsi vzroki, ki so privedli do takih razrednih zaostritev v ŠN, kot tudi nakazali edino možne rešitve - PROLETARSKO REŠITVE!

NAJ ŽIVI PROLETARSKA REVOLUCIJA!

OB ZAKLJUČKU ŠTUDIJSKEGA LETA!
Uredništvo Tribune želi vsem proletarcem (študentom in profesorjem) na Univerzi veliko uspeha pri njihovem in našem skupnem nadaljnjem delu.
Vsem buržujem in onahljivcem (študentom in profesorjem) pa želimo, da bi jih v njihove zamaščene in polakirane meščanske riti v bližnji prihodnosti zadel dobromerjen udarec, tak proletarski, neprizanesljiv, ki jim bo dokončno vbil „dialektiko v glavo“!

PEŠNI

počasni je med njiju
vzrastla beseda
potem je bilo
vse nekaj drugega
in je dvom
in čustvo
brazde čmice
so se razgubile
v v/dane oči

proizvedli so balzam za roke
ki naredi mehko in gladko
med prsti
odteka življenje
z apatijo v ustih
se prodaja starim uspehom
na poti

potrebujem blato na čevjih
voze v laseh
živeti brstenje zraka
do tja se pride
z avtom

ne vem kako sem se osvestila
da moje misli vedno sledi glasba
po njej ne bi mogla mično premikati
telesa
pročelje terorja je rdeče kot grob
popelka s pouličnega zvočnika
preglasi polzavestno kehanje zvokov
ki postanejo spremeljiva
revolucije s plakatov

pred velikimi vrati tujih hiš
smo se šli med dvema ognjema
če si zadet izstopiš
morda v konfuzni zoc
ideoloških nagibanj
videti njen široki hrbet
držo telesa
ki ga kliče zemlja
stisnjena pod hrupni asfalt
v čudno dolgih rokah nosi
zbežnost svojih otrok

bližam se
skozi soparo malodneva
in se delam
kot da pričakujem
le še svetlobo sonca

čutim se
polnočutno in izbiram
stedirilni orgazem
in poezijo

The king size

dobivam telo ki se prilagaja
očem občestva
govorim besede
ki so enočasne
bližam se samo tebi
gleдам vnaprej
obrača se kapital
čisto na mestu
ko se doseževa so najine
roke bele in posušene
poljubiva se v zadahu
dvajsetletniške smrti
potem razbijem vsa ogledalca
in hočem resnico
in potem naenkrat ne znam brati
ne vidim
ne morem skleniti prstov
dekličiti veselja svojega obraza
lahko pa grem delat
šoferski izpit

besede so kapljale iz reči
nekaj časa sva se bala izreči
med nama je bilo milijon besed
in ena klofuta (moja poezija
beseda konec bi morala biti
eno) zložna kot na primer
mrk ali smrt

krava sapa je
odnesla strehe s hiš
v njih so ostali
mokri ljudje
ki so vlekli svoje težke
roke
med korenine

vstopile so tudi
rdečice spominov
na nalete pubertete
in težki lomi
in obup je stopil v spogled
sredi katerega
se ostru
kratkovidna nemoč
da bi izginila
tovariš
ne ločuje naju le
barva oči

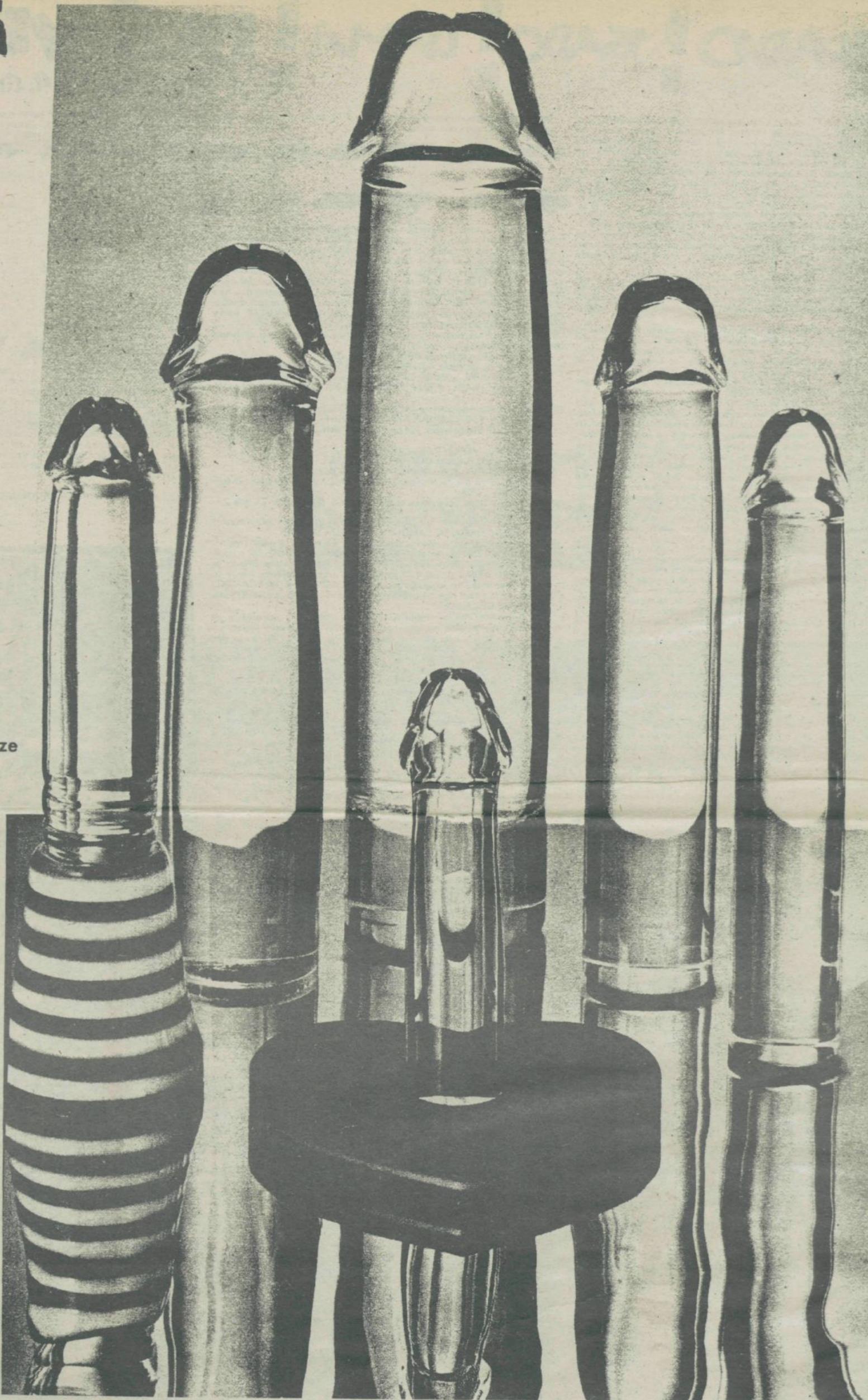
za karto do pariza
nimam dovolj očeta
dovolj sebe v rokah

vojaki morajo kar naprej točiti s
petami / kajti vse proge so krožne
v mečih naše civilizacije

ko bo moj oče zakon
bo plačal kazen

ko mu je skozi somrak
segla med prste
ji je pljusnil v oči veter
z nagnitimi obrisi križa
vztrepetala je
in on je mislil da bo
najbolje, da jo objame
da jo vzame ob sebe
potem je reka stekla
čez njen obraz
njemu pa se kar naenkrat
ni zdela dovolj lepa

neodpečateno pismo
brezdomni zvonec
neopravičeni izostanek
tretji opomin
radio klistira
tvoje telo pa zgane
samo še bolečina
verjameš v njegovo roko
ki ne ve kam z
vročico s tvojega čela

JELKA BUDIMIROVIČ

I AKO
OSTANEŠ UZ
MENE, VOLJENI
MOJ, OTICI CE-
MO TAMO I SPA-
SITI!

...MAKAR SVI
CAROBNJACI CR-
NOG KRUGA
USTALI PROTIV
MENE...

ALL, DOK JE JOŠ
GOVORILA, BE-
LIT JE ZNALA
DA CE KONAN
SIMERJANAC IČI
ZA NJOM NA KRA-
SVETA...

...! DA
CE SE
JEDNOG
DANA ZA
JEDNO VR-
TITI U ASGA
LUN...

KRAJ EPIZODE